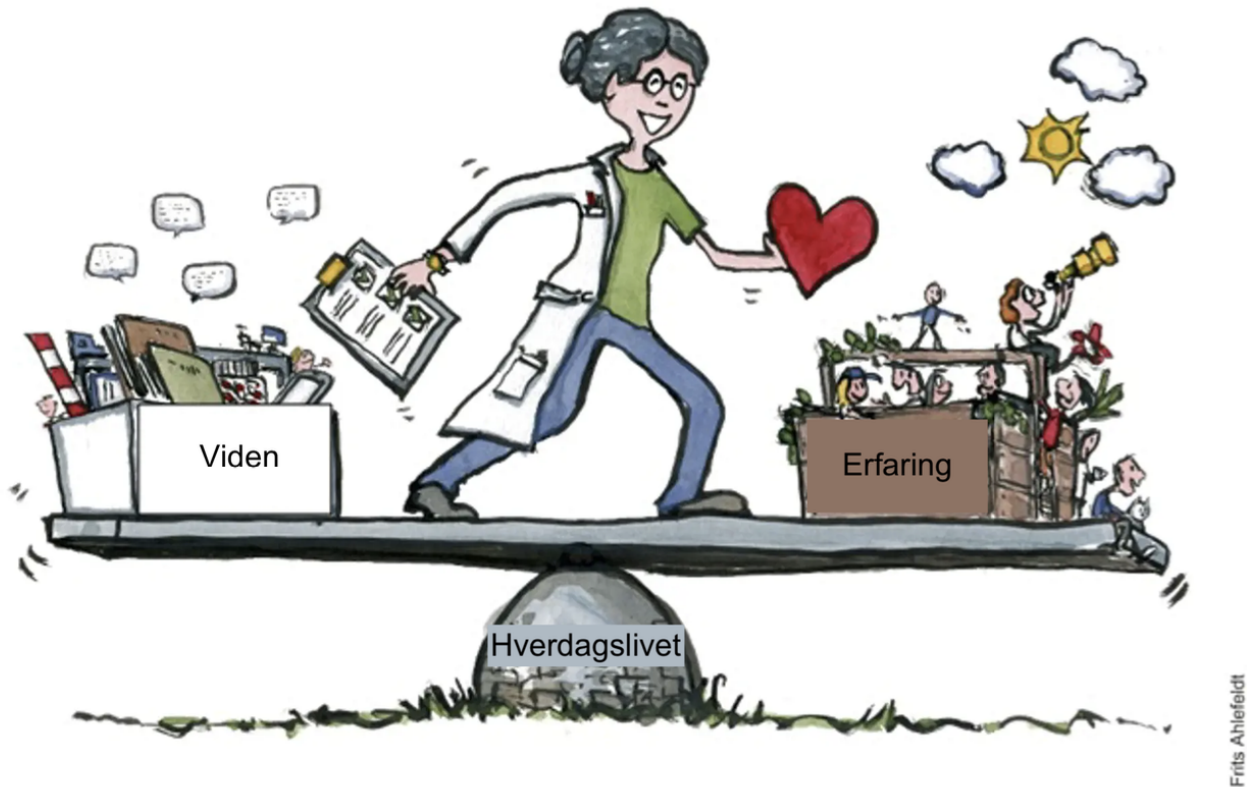

Hverdagslivet i en Turbulent Institution

*En institutionel etnografisk undersøgelse af ansatte og beboeres sociale koordinering og
hverdagsliv på § 107 botilbud*

¹Reference i fodnote

Kandidatspeciale i Socialt Arbejde - 2023

Udarbejdet af: Astrid Cecilie Karsbøl Sestoft (20210723) og Dina Ring Hansen (20210739)

Vejleder: Kathrine Vitus

Anslag: 191707

¹ Billede fra:

<https://www.psykiatrienregsj.dk/patienter-og-paaroerende/recovery> - redigeret til at inkludere specialets fokus

Tak!

Vi vil gerne starte med at takke vores informanter som har været med til at danne den empiri, vi har fået lov til at indsamle. Vi er meget taknemlige for det gode samarbejde og den åbenhed, som vi oplevede på botilbuddet. Ikke mindst tak til de beboere og kontaktpersoner, som gav deres tid og refleksioner til kende. Vi sætter en enorm ære i at få indsigt i jeres oplevelser. Tak.

Abstract²

This project presents an investigation of everyday life and identity formation for employees and residents in a § 107 housing facility within Copenhagen Municipality's social psychiatry. Through interviews and observations, conducted by us, we investigate how the institutional framework affects both employees' work knowledges and work practices as well as residents' identity formation. We use Dorothy Smith's institutional ethnography as well as Gubrium and Holstein's theory of institutional identities to explore our empirical data further. The project aims to answer this problem formulation: "In what way is the practical work of employees and the identity formation of residents at § 107 housing services affected by the institutional framework they are part of?".

The analysis is split into two working questions, the first focusing on the employees and the second on the residents. The first part of the analysis shows that employees draw on experience-based work knowledges and prioritize the relationship with residents rather than their institutional professionalism. The employees are also limited by the institutional framework in the work that they are able to perform with the access and resources presented to them. The second part of the analysis shows that the residents' identity formation happens through interaction and negotiation with employees as well as the institutional framework they reside within. This identity formation is also built on the residents' own work knowledges, acquired through interaction with their environment. The project concludes that the institutional frameworks influence both employee work knowledges and practices as well as the residents' identity formation. However, both employees and residents draw on experience-based work knowledges, which indicates that the institutions' position as a 'ruling relation' may not be as prominent.

² Dansk resumé kan findes i bunden af dette dokument.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	5
2. Problemfelt.....	6
2.1. Flere midler til et psykiatri i knæ.....	6
2.2. Fra patient til person - fremgangen af recovery som begreb i Danmark.....	6
2.2.1. Institutionelle klienter.....	8
2.2.1.1. Institutionaliseringsen af recovery i Københavns Kommune.....	9
2.3. Grundfortællingens formål.....	9
3. Problemformulering.....	10
3.1. Arbejdsspørgsmål.....	10
4. Teori.....	10
4.1. Dorothy Smiths institutionelle etnografi.....	12
4.1.1. Det sociale ontologi.....	12
4.1.2. Styrende relationer.....	12
4.1.3. Arbejde og arbejdskundskaber.....	13
4.2. Jaber F. Gubrium og James A. Holsteins institutionelle identiteter.....	14
4.2.1. Det personlige selv.....	14
4.2.2. Det sociale selv.....	15
4.2.3. Institutionelle identiteter.....	15
4.2.3.1. Kritiske overvejelser af teorivalg.....	16
5. Begrebsafklaring af gennemgående begreber i projektet.....	17
5.1. Arbejdskundskaber.....	17
5.2. Praksisarbejde.....	18
5.3. Dokumenternes betydning og styrende relationer.....	18
5.4. Institutionelle rammer.....	19
5.5. Institution.....	19
6. Videnskabsteori.....	19
6.1. George Herbert Mead og Herbert Blumer - interaktionismens grundsten.....	20
6.2. Konstruktivistisk interaktionisme - diskursernes indflydelse.....	21
7. Metode.....	21
7.1. Etablering af kontakt til informanter.....	22
7.1.1. Botilbuddet.....	23
7.2. Interviews som samtaler med mennesker.....	23
7.2.1. Det rigtige tid og sted.....	24
7.2.2. Livshistorier som videnskilde.....	25
7.2.3. Produktion af viden om hverdagslivet i en social kontekst.....	26
7.2.4. Interviewguide.....	27
7.2.4.1. Ansatte.....	27
7.2.4.2. Beboere.....	28
7.3. Observationer som forskningsmetode.....	29

7.3.1. Vores rolle og påvirkning.....	30
7.3.2. Feltnoter.....	31
7.3.3. Transskribering, kodning og anonymisering.....	31
7.4. Kritiske overvejelser omkring metode og empiri.....	32
8. Analysestrategi.....	33
9. Analyse.....	35
9.1. Ansatte i den institutionelle ramme.....	36
9.1.1. Om at tro på og støtte unge mennesker - til en vis grænse.....	36
9.1.1.1. "Det er jo ikke mit behov... men vi gør det på min måde".....	39
9.1.2. Om at tage afstand til systemet.....	42
9.1.3. Om at være der når de unge har brug for det - men ikke at være der, når de unge har brug for det.....	45
9.1.3.1. "Efter noget tid er beboerens ønske ikke blevet grebet".....	45
9.1.4. Om at få sin faglige og personlige glorie poleret.....	48
9.1.4.1. "Vi kan ikke hjælpe de gamle".....	49
9.2. Delkonklusion.....	51
9.3. Beboere i den institutionelle ramme.....	52
9.3.1. Om at være institutionaliseret.....	52
9.3.1.1. "Det ville være mit største mareridt".....	55
9.3.1.2. "Hvis du sender en positiv holdning ud, så er det jo man får det igen... måske"..	58
9.3.2. Om at bo permanent på et midlertidigt botilbud.....	62
9.3.2.1. "Relationen er bare patient-passer".....	63
9.3.3. Om kravet til at være sig selv, men alligevel ikke.....	67
9.3.3.1. "Det er jo min egen terapi".....	68
9.4. Delkonklusion.....	71
10. Diskussion.....	72
11. Perspektivering.....	74
12. Konklusion.....	75
13. Litteraturliste.....	77
13.1. Hjemmesider:.....	79
14. Resumé.....	80
15. Bilag vedhæftet.....	80
15.1. Bilag 1: Resumé/Abstract - indgår også i dette projekt.....	80
15.2. Bilag 2: Interviewguide.....	80
15.3. Bilag 3: Kodning.....	80
15.4. Bilag 4: Portfolio.....	80

1. Indledning

Dette speciale har til formål at undersøge, hvordan hverdagslivet koordineres og kommer til udtryk hos ansatte og beboere³ på botilbud efter Servicelovens paragraf (§) 107. Vi har lavet feltarbejde på et socialpsykiatrisk botilbud for unge, og fået mulighed for at få indsigt i, hvordan det opleves og føles at være både ansat og beboer, *mens* de er der. Dette giver os mulighed for at få indsigt i, hvordan det opleves at være en del af det socialpsykiatriske system, hvor fokus på recovery er i højsædet.

I VIVEs rapport *Kompleksitet i borgersager og opgaveløsning i socialpsykiatrien* fra 2018, ses det især, at der blandt de unge, er sket en stigning i diagnosticeringer og psykiatrisk støttebehov. Unge, hvis hverdag bliver slået ud af kurs af psykisk lidelse, har ofte brug for behandling i det psykiatriske system, herunder socialpsykiatrien. Socialpsykiatrien leverer kommunale behandlingstilbud, hvor der efter borgerens støttebehov kan sættes ind med for eksempel bostøtte eller botilbudsplads (Kommunernes Landsforening, 2016; Benjaminsen, et al., 2018, s. 6). Ifølge rapporten, oplever kommunerne, at flere unge end nogensinde før, mangler basale færdigheder for at klare hverdagen, da skrøbeligheden og sårbarheden for mange er altoverskyggende (Benjaminsen, et al., 2018, s. 6-7). Men ud over kompleksiteten i borgergruppen, gennemgår de tilbud, som findes i det kommunale regi en større socialfaglig omstilling, hvor der i højere grad er fokus på en *recoveryorienteret* tilgang. Denne tilgang har i sinde at gøre de socialpsykiatriske indsatser mere individ- og udviklingsorienteret med fokus på at gøre borgeren mere selvhjulpne i hverdagen med det formål at komme sig helt eller delvist af psykisk lidelse (Benjaminsen, et al., 2018, s. 8-9).

Vi vil indlede specialets problemfelt med en kort beskrivelse af, hvordan det politiske felt har cirkuleret om psykiatrien, recovery og økonomi i de seneste år. Herefter vil vi beskrive, hvad recovery er for en størrelse, og hvordan emnet er undersøgt i forskellige studier. Afslutningsvis vil vi præsentere vores problemformulering og dertilhørende arbejdsspørgsmål.

³ Vi har valgt at gøre brug af terminologien 'beboer', når vi refererer til mennesker, som *bor* på Botilbuddet. Vi er bevidste om, at blandt andet Københavns Kommune gør brug af termen 'borger', men da vi har fokus udelukkende på § 107 botilbud, har vi et andet terminologisk udgangspunkt.

2. Problemfelt

2.1. Flere midler til et psykiatri i knæ

Tilbage i 2019, blev Regeringen (Socialdemokratiet), Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti enige om, at der skulle afsættes satspuljemidler for 994,9 mio. kroner på sundhedsområdet i aftaleperioden 2019-2022 for at styrke indsatsen i psykiatrien nationalt. Som ovenstående VIVE rapport fastslog, så kommer denne økonomiske håndsrækning på baggrund af, at der i de seneste år er sket en stigning i antallet af mennesker med psykisk sygdom. Disse mennesker har brug for hjælp til håndteringen af deres psykiske lidelse, hvad end det er at blive klinisk rask, eller at lære at leve med symptomerne. I aftaleteksten fremgår det, at mange mennesker med psykisk sygdom har gode udviklingsmuligheder for enten at komme sig helt eller delvist (Regering, 2019, s. 1). Satspuljemidlerne skal bruges til at understøtte en strategisk omlægning af den danske socialpsykiatri til et mere recoveryorienterede perspektiv for at sikre at borgere som får brug for denne indsats, bliver mødt med høj faglighed, støtte og hjælp på rette tidspunkt (Regeringen, 2019, s. 7).

Det fremskrives, at der med denne investering og omlægning af socialpsykiatrien, skal sikres “[...]videns- og kompetenceløft af ledere og ansatte i socialpsykiatrien” (Regering, 2019, s. 7), da borgergruppen, som får støtte fra socialpsykiatriske indsatser, har langt mere komplekse problemstillinger end før i tiden. Dette kræver, ifølge satspuljeaftalen, at der bliver stillet nye krav til videnskompetencerne på socialpsykiatriske botilbud. Det er den viden, som allerede er på området, som skal være med til at understøtte fagligheden i behandlingen af de forskelligartede behov. Alt dette skal “[...]sikre, at den aktuelt bedste viden og de mest virkningsfulde metoder udbredes systematisk til landets kommuner og botilbud, så den samlede indsats opkvalificeres og den ekspertviden, der findes på området, kommer ud og kommer borgerne til gavn” (Regeringen, 2019, s. 8). Senest bliver der i Psykiatriaftalen fra 2022 i indsats 2.6 gentaget behovet for at fortsætte implementeringen af recovery, som den primære tilgang i psykiatrien. Recoveryorienteringen er altså et stærkt element i den politiske debat om psykiatriens fremtid. Men hvilken metode er recovery, og hvorfor er den relevant i psykiatrien?

2.2. Fra patient til person - fremgangen af recovery som begreb i Danmark

For at beskrive, hvad recovery som metode indebærer, vil vi tage udgangspunkt i Alain Topors undersøgelser⁴. Topor beskrives som ansvarlig for implementeringen af recovery i en dansk

⁴ Her refererer vi til bøgerne “Fra patient til person” samt “At komme sig” (Topor, 2005; 2002)

kontekst (Neidel, 2011, s. 18-19). Topor har sammenholdt kvalitative interviews med diverse kvantitative opfølgingsundersøgelser, for at forstå, hvad der *var* banebrydende for individernes recoveryproces (Topor, 2005, s. 19).

Recovery tager forskningsmæssigt udgangspunkt i diagnosen *skizofreni*. Det psykiatriske område dækker mange forskelligartede diagnoser, men det psykiatriske forskningsfelt ansete skizofreni som en form for prototype for psykiatriske diagnoser. Denne betragtes for mange som en 'uhelbredelig' psykisk sygdom, som derudover antages at være biologisk-genetisk betinget (Topor, 2002, s. 10; Molstrom, et al., 2022, 152-153). Men ligesom der har været fokus på, hvad en diagnose egentlig indebar, har der i samme ombæring været fokus på, hvem og hvor mange der rent faktisk kommer sig (recover) fra denne psykiske lidelse. Her er der fokus på to forskellige definitioner af 'at komme sig'; at komme sig socialt og at komme sig klinisk. Social recovery indebærer, at personen til stadighed kan udvise kliniske tegn på psykisk sygdom, men at personen formår at deltage i et socialt aktivt liv. Det sociale indebærer blandt andet arbejdsmarkedstilknnytning, familie- og venskaber, sociale aktiviteter og lignende. Dertil er definitionen at komme sig klinisk, som indebærer både et fravær af psykotiske symptomer, og at pågældende er tilbage på det funktionsniveau, som vedkommende var på før symptomstart (Topor, 2002, s. 18-19; 2005, s. 42-44; Molstrom et al., 2022, s. 153). Molstrom et al., konkluderer i et opfølgingsstudie af skizofrenipatienter, at op til 35,5% opnår "Good or better [recovery] outcome[s]", men også at recovery er en individuel proces, hvor det ikke statistisk kan bevises hvilke konkrete elementer der har positiv effekt på skizofreni patienter (Molstrom et al., 2022, s. 161-162). Dog ses der en sammenhæng mellem hvem der 'kommer sig' og hvem der *forbliver* recovered.

Ifølge World Health Organization (WHO), er recovery en livslang proces. WHO konkluderer i en større international undersøgelsen af recovery hos skizofrenipatienter, at der til stadighed er større risiko for tilbagefald af psykisk sygdom, hvis personen på andre faktorer har været eller stadig er social udsat. Dette kan være utilregnelige familieforhold, længerevarende stress, omvæltende livssituationer, som alle bidrager til, hvorvidt en person formår at vedvare sin recovery (WHO, 2007, s. 277). Forfatterne skriver således; "These targeted inquiries have yet to productively enmesh with ethnographic documentation in ways that would allow for a deeper understanding of the particular sociocultural features of context that promote recovery" (WHO, 2007, s. 277). Her er det især fokus på, at mennesker *kan* komme sig, hvis der er fokus på recovery som et *udviklingspotentiale*. Det er det kontinuerlige arbejde med lokalsamfund, eventuel

medicinering, terapeutisk arbejde med sig selv og hverdagslivets aktiviteter, som fremmer mulighederne for recovery (WHO, 2007, s. 277-278).

Siden Topors undersøgelser er recovery som begreb blevet anerkendt i behandlingen af psykisk sygdom i Danmark. Som nævnt i afsnit 2.1. er der fokus på at få implementeret begrebet nationalt, med det formål, at mennesker med psykisk sygdom mødes af en fagligt og metodisk stærk tilgang. Ifølge Agnete Neidel (2011) er der dog flere formål med recoveryorienteringen i socialpsykiatrien. I hendes Ph.d.-afhandling argumenterer hun for, at recovery blev implementeret i socialpsykiatrien med det formål at forandre det sociale arbejde i Danmark. Afhandlingen går i dybden med, hvad der med recoveryorienteringen rent faktisk bliver anset som 'forandrende socialt arbejde'. Neidel bidrager til en forståelse af, hvordan socialarbejderne skaber og legitimerer 'recovery' i praksis. Neidel konkluderer, at det især er målet om at gøre mennesker med psykisk sygdom til aktive *medborgere*, som formår at deltage i et *almindeligt* hverdagsliv, som inkluderer arbejde, fritidsaktiviteter og uddannelse. Neidel argumenterer for, at der i praktiseringen af recovery indgår klare idealer for, hvad der bliver anset som 'rigtig' eller 'forkert' recovery. I forlængelse af dette, argumenterer Neidel for, at idealerne om 'rigtig' og 'forkert' recovery i sidste ende kommer til udtryk hos borgerne, da det 'forkerte' sociale arbejde, vil resultere i borgere, som ikke formår at være *aktive medborgere* (Neidel, 2011, s. 280-285).

Neidels afhandling beskriver, at der opsættes bestemte tænkninger og succeskriterier for brugerne af socialpsykiatrien, men som opstilles af socialarbejderne. Afhandlingen går ikke i dybden med, hvordan disse tænkninger påvirker borgerne selv, og det er dette fokus, som nærværende opgave vil bidrage med. Dette vil vi gøre med kvalitative undersøgelsesmetoder (interviews og observationer), her vil vi supplere et kvalitativt perspektiv til de kvantitative undersøgelser og data på området. Derudover er der ofte tale om opfølgningsundersøgelser når det kommer til forskning indenfor recovery, hvor deltagerne er kommet ud på den anden side, og reflekterer retrospektivt om deres oplevelser med recovery. Derfor vil vi også med denne opgave tilføje forskning omkring recovery *in situ*, hvor beboerne som informanter oplever det nutidigt.

2.2.1. Institutionelle klienter

Recovery som metode, har som beskrevet til formål at forandre det sociale arbejde, hvor borgerne bliver styrende for den sociale indsats, som vedkommende er tilknyttet. Hvad der kan forekomme paradoksalt er dog, at recovery er *individerorienteret*, hvor de velfærdsinstitutioner, som skal arbejde med recovery, i høj grad *standardiserer* sociale problemer. Så hvordan påvirker denne

standardisering egentlig de borgere, som er knyttet til de forskellige indsatser? Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer beskriver i antologien *At skabe en klient*, at der ofte opstår konflikter mellem borgernes og institutionernes målsætninger. På den ene side, skal velfærdsinstitutionerne hjælpe og støtte brugerne, samtidig med at institutionen skal måle og 'bedømme' udviklingen på baggrund af bestemte præmisser. De institutionelt forankrede præmisser gør det svært for de professionelle at møde borgerne 'på deres bane', da det sociale arbejdes formål bliver afgørende for hjælpens legitimitet (Järvinen & Mik-Meyer, 2003, s. 19-20). Velfærdsinstitutionerne skal derfor rumme to forskellige perspektiver på de mennesker, som de har til hensigt at hjælpe. Velfærdsinstitutionernes fokus på individet undergår altså en form for standardisering, hvor individer gerne skulle passe i bestemte kategorier. Behandlingen skal derfor have samme udgangspunkt på tværs af enheder og indsatser.

2.2.1.1. Institutionaliserings af recovery i Københavns Kommune

En af foregangskommunerne med implementeringen af den recoveryorienterede tilgang i socialpsykiatrien er Københavns Kommune. Den københavnske socialpsykiatri tager udgangspunkt i omstillingsplanen, som har fokus på at forbedre og udbrede det socialfaglige udgangspunkt. Formålet er, at sikre et bredere og bedre socialfagligt grundlag på tværs af diverse botilbud i kommunen. Målet er, at alle københavnere, som har behov for socialpsykiatrien, bliver mødt med en recoveryorienteret tilgang (Socialudvalget, 2017, s. 5). På baggrund af beslutningen om faglig omstilling på tværs af enheder, er der i Københavns Kommune udarbejdet en grundfortælling, som skal sikre en ensartet implementering af recovery perspektivet i socialpsykiatrien.

2.3. Grundfortællingens formål

Recovery er blevet implementeret gennem mange år, men hvad grundfortællingen også har til formål er, at det skal være gennemgående på tværs af organisationen. Dette skal være med til at skabe et langt mere helhedsorienteret perspektiv på borgerens recovery og muligheder for at leve et så normalt, og selvstændigt liv som muligt (Københavns Kommune, 2017, s. 7). Grundfortællingen sætter fokus på, hvordan borgernes muligheder også skabes i den sociale praksis, som skabes mellem borger, botilbud og kommunens andre instanser. Den socialpsykiatriske grundfortælling er for alle som arbejder med socialpsykiatrien i Københavns Kommune på den ene eller anden facon, hvad end det er myndigheds- eller udførerområdet. Derudover henvender fortællingen sig til pårørende, ledere og direktion i Københavns Kommune - generelt henviser den til alle, som har noget med socialpsykiatrien at gøre. Dette skal give et

samlet billede af, hvordan socialpsykiatrien skaber et fælles fundament for udviklingen af disse botilbud. I Københavns Kommune tages der udgangspunkt i Mike Slades og William Anthonys definition af recovery, som foreskriver, ligesom Topor, at størstedelen af borgere med psykisk sygdom kan helt eller delvist komme sig. Mennesker kan leve et almindeligt liv, men "Det er forskelligt fra person til person, om man kommer sig helt eller delvist" (Københavns Kommune, 2017, s. 7).

3. Problemformulering

Ovenstående problemfelt har vækket vores nysgerrighed om, hvordan recoveryorienteret praksis og tænkning, opleves og forstås af de aktører, som interagerer og lever i botilbuddene. Den forskning, som findes på området, fokuserer primært på de mennesker, som *er* kommet sig helt eller delvist af psykisk lidelse. Vi ser dermed, at der mangler et fokus på de mennesker, som er *til stede* og lever deres *hverdagsliv* i botilbuddene. Vi vil bidrage til den eksisterende viden, der findes på området, ved at sætte fokus på dem, som er der *in situ*. Disse overvejelser har ført os til følgende problemformulering:

På hvilken måde påvirkes ansattes praksisarbejde og beboernes identitetsdannelse på § 107 botilbud af den institutionelle ramme, de indgår i?

Vi vil besvare ovenstående problemformulering ved hjælp af to uddybende arbejdsspørgsmål. Hvert arbejdsspørgsmål fokuserer på henholdsvis ansatte og beboere i socialpsykiatrien.

3.1. Arbejdsspørgsmål

1. *Hvilke arbejdskundskaber italesættes af ansatte og hvordan relaterer de sig til den institutionelle ramme, de indgår i?*
2. *På hvilken måde skaber den institutionelle ramme muligheder for identitetsdannelse hos beboerne?*

4. Teori

I dette kapitel vil vi introducere vores teoretiske ståsted, og hvordan dette kan bidrage til vores undersøgelse og analyse af problemfeltet. Det gennemgående teoretiske afsæt i dette speciale er den institutionelle etnografi, som professor i sociologi, Dorothy E. Smith (1926-) udviklede, på baggrund af kvindebevægelsen, i 1980'erne, i USA. Smith beskriver institutionel

etnografi som '*a sociology for people*', forstået på den måde, at den tager udgangspunkt i menneskers oplevelser og undersøger hverdagslivet dérfra (Smith, 2005, s. 1). Smith observerede på baggrund af sit eget liv som lektor i sociologi, mor og kvinde, at hendes måde at tænke og handle på, i høj grad var baseret på, hvilke institutionelle rammer hun var underlagt på forskellige tidspunkter. Måden, hvorpå Smith opførte sig, tænkte og talte, var i høj grad defineret af, hvilken institutionel kontekst hun befandt sig i (Smith, 2005, s. 11-12). Smith argumenterer for, at pointen med institutionel etnografi er at få øje på menneskers koordinering og artikulationer af hverdagslivet, og hvordan disse påvirkes af eksterne relationer, som defineres translokalt. Smiths teori giver dermed mulighed for en sammenkobling mellem det, som foregår på mikroniveau med det, som diskursivt defineres på makroniveau (Smith, 2005, s. 36-37). Vi vil anvende Smiths sociologi indefra og ud, forstået på den måde, at vi vil have fokus på, hvordan hverdagslivet og arbejdskundskaber udfoldes hos beboere og ansatte på pågældende botilbud, men samtidig trækker tråde til, hvordan disse kan forstås i relation til de styrende relationer, som vil blive beskrevet i afsnit 4.1.2.

Smiths teori giver mulighed for at forstå, hvordan hverdagslivets praksisser formes, tolkes og skabes i de relationer, som aktørerne er en del af. Der er her fokus på det sociale, og teorien beskriver dermed ikke, hvordan institutionen og dens aktører påvirker beboernes egen forståelse og konstruktion af sig selv. Vi har kunne identificere, at forskningen har fokus på, hvordan recovery *har virket* for tidligere borgere i psykiatrien, men ikke hvordan det opleves at *være der in situ*. I vores anvendelse af Smith kan vi forstå hvordan institutionelle rammer er med til at påvirke hverdagslivet, men Smith har ikke så meget fokus på hvordan disse rammer også påvirker identitetsdannelse. Vi vil derfor supplere Smiths teori med Jaber F. Gubrium og James A. Holsteins (2001) teori om *institutional selves*. Gubrium og Holstein argumenterer for, at det evige fokus på det sociale indflydelse på selvet og identiteten, overtager pladsen og muligheden for at udvikle et personligt selv. De skriver:

"Today, identity no longer emanates from within, but penetrates us from every angle. From self-change groups[...] to self-help books[...] who and what we are in practice has been dislodged from our inner spaces, to be relocated in the self-defining activities of varied institutions" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 2).

Gubrium og Holstein giver os mulighed for at forstå hvordan de institutionelle rammer, og arbejdskundskaber er med til at danne institutionelle og personlige identiteter. De følgende afsnit

vil dykke dybere ned i de nævnte teorier, hvad de kan bidrage med en forståelse af og forklare, hvorfor de er relevante i dette projekt.

4.1. Dorothy Smiths institutionelle etnografi

4.1.1. Det sociales ontologi

Institutionel etnografi er udviklet af Smith, for at komme i dybden med, hvorfor og hvordan mennesker gør og tænker i deres hverdagsliv, men med udgangspunkt i netop *menneskene*. På baggrund af hendes stilling som professor i sociologi, oplevede Smith, at den 'klassiske' sociologi ikke formåede at rumme de mennesker, som faktisk var tilstede og agerede i hverdagslivet. Smith skriver at: "Institutional ethnography's project of inquiry and discovery *rejects* the dominance of theory" (Smith, 2005, s. 49-50). Grunden til denne afvisning er, at 'klassisk' sociologis dominerende fokus på teori, ifølge Smith, havde en tendens til at objektificere de subjekter, som undersøgelsen egentlig burde handle om. Men alligevel argumenterer Smith også for, at institutionel etnografi ikke er teoriløs. Smith trækker især på Karl Marx, George Herbert Mead samt Mikhail Bakhtin, som alle har indflydelse på, hvad Smith beskriver som *det sociales ontologi (social ontology)* (Smith, 2005, s. 50-51).

Det sociales ontologi skal forstås som den måde, Smith beskriver det sociale som *virkeligt*, og dermed hvordan vi kan observere og analysere det i undersøgelsen. Smith sammensmelter i det sociales ontologi det individorienterede perspektiv med det strukturelle, da institutionel etnografi har til formål at undersøge, hvordan aktører koordinerer hverdagslivet. Det er i denne koordinering, at Smith argumenterer for, at det sociale skal findes. Begrebet rummer både individet, men også individets relation til de eksterne aktører og relationer, som i interaktionen skaber og skabes af hinanden. Denne relation mellem det sociale og det individuelle er vi i dette projekt interesseret i at forstå, for at kunne identificere konstruktionen og forhandlingen af arbejdskundskaber og identiteter.

4.1.2. Styrende relationer

De eksterne relationer, som får indflydelse på det sociales ontologi, kalder Smith *styrende relationer (ruling relations)*. Smith beskriver styrende relationer som "forms of consciousness and organization that are objectified in the sense that they are constituted externally to particular people and places" (Smith, 2005, s. 13). Måden, hvorpå styrende relationer bliver konstitueret i samfundet, er ved at de *reproduceres* og *manifesteres* i tekster, som går på tværs af forskellige

lokaliteter og kontekster. Dette perspektiv er i høj grad inspireret af Michel Foucaults diskursteori, men for Smith er diskursen ikke determinerende for menneskers handlen, men nærmere en *del* af den sociale ontologi. Da styrende relationer ofte er tekstbaseret, bliver disse tekster også læst, aktiveret og fortolket af læseren. Der forekommer på denne måde en vekselvirkning mellem teksten og læseren, som får betydning for hverdagslivets aktiviteter. Styrende relationer bliver på den måde både *relationelt* og *materielt* (re-)produceret (Lund & Magnussen, 2018, s. 278). Vi bliver ikke direkte styret af relationerne i vores lokale kontekst, for eksempel af venner og kolleger, men forholder os til hinandens handlinger, forventninger og erfaringer. Men ifølge Smith styres vores relationer også af *styrende relationer*, som defineres af andre eksternt, for eksempel forskellige institutioner eller statslige aktører. Mødet mellem hverdagslivets aktører og styrende relationer er med til at forme, hvordan mennesker agerer og koordinerer hverdagslivet (Smith, 2005, s. 18).

Vi vil undersøge, hvordan aktørernes fortolkninger og forhandlinger påvirkes af ovenstående dialektik mellem det lokale og translokales indflydelse på den sociale relation. Men da styrende relationer forstås både relationelt og materielt, har vi i projektet også dette *in mente*. Vi har valgt at inkludere det materielle element af styrende relationer i forbindelse med ansattes arbejdskundskaber, men fokuserer derimod primært på det relationelle element i forbindelse med beboerne. Dette vil blive uddybet i afsnit 5.1.

4.1.3. Arbejde og arbejdskundskaber

Hverdagslivet består af mange forskellige aktører, som alle oplever, handler og tænker forskelligt. Diversiteten i menneskers oplevelser er ifølge Smith en stor ressource til at forstå, hvordan hverdagslivet faktisk bliver til: "For institutional ethnography, the speaking or writing of experience is essential to realizing the project of working from the actualities of people's lives as the people themselves know them" (Smith, 2005, s. 125). Smith beskriver, at den måde, hvorpå vi kan få indsigt i menneskers aktualiteter, er ved at undersøge menneskers *arbejde* og *arbejdskundskaber*. Aktualiteter (actualities) henviser til, at virkeligheden sker *in situ*, og dermed skal forstås fra menneskers eget udgangspunkt. Det er i disse aktualiteter, at *arbejdet* foregår. Smith gør brug af et bredt arbejdsbegreb, hvor arbejde henviser til alt det, som kræver tid, ressourcer og refleksion af forskellige aktører (Smith, 2005, s. 152-154). Både aktualiteter og det brede arbejdsbegreb anser vi som relevante begreber, da det understreger, at hverdagslivet skal forstås fra dem, som er til stede i situationen og *deres* forståelse af, hvad de gør. Smith udvider arbejdsbegrebet med begrebet om *arbejdskundskaber* (work knowledges), som undersøger hvilken

viden og tænkninger, som aktører har om bestemte 'opgaver', fordi det er *dem* som har erfaringen og praksis med disse opgaver (Smith, 2005, s. 149). Smith introducerer deri også begrebet *social relation*, som beskriver den koordinering, som foregår mellem de forskellige aktøreres arbejde og arbejdskundskaber:

"Indeed the term [social relation] does not identify an entity. Rather it is a guide to inquiry that reminds the researcher not to treat the description of a giving work knowledge as an end itself, but to look for the sequences of action in which it is embedded and which implicate other people, other experiences, and other work[...]" (Smith, 2005, s. 158).

Begrebet har den fordel, at det analytisk kan skabe en ramme for at forstå, hvordan forskellige arbejdskundskaber, oplevelser og handlinger indgår som *del* af hverdagslivet. Sociale relationer bliver ikke defineret som faste størrelser, men som umiddelbare øjeblikke af koordinering og interaktion. Arbejde og arbejdskundskaber fortæller dermed ikke blot hvad mennesker gør og hvorfor, men også hvordan disse skal forstås i relation til andre. Det er netop dette fokus på *aktørerne* og *aktualiteten*, som skaber muligheden for at komme i dybden med de oplevelser, som udgør hverdagen for de forskellige aktører (Smith, 2005, s. 157).

4.2. Jaber F. Gubrium og James A. Holsteins institutionelle identiteter

4.2.1. Det personlige selv

Vores personlige selv er i det senmoderne samfund under pres, ifølge Gubrium og Holstein. Mennesker bliver i dag bombarderet med muligheder for identitetsdannelse, selvudvikling, optimering af selvet og lignende. Vi er "[...]constantly besieged by questions of who and what we are as we move through the myriad settings of everyday life. Our identities often seem uncertain or unstable" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 1). Dog er der stadig en forventning til, at der findes et personligt selv i os alle, som vi hver især er ansvarlige for. Dette selv, bliver til stadighed anset som et *autentisk selv*, som beskriver os, som vi virkelig er uden samfundsmæssig påvirkning.

Gubrium og Holstein holder fast i tanken om, at det personlige selv stadig er vores primære identitet, men at denne identitet bliver påvirket af et *panorama af diskursive miljøer* (Gubrium & Holstein, 2001, s. 13). Individet bliver konstant præsenteret for nye måder at være på, diskursivt portrættere sig selv og gøre på. Men selvom individet bliver påvirket fra mange forskellige retninger på samme tid, så kan det personlige selv stadig komme 'fri' fra disse påvirkninger, netop fordi det tilhører den enkelte. Samtidigt, i processen for at beskytte det personlige selv, skubbes

det længere og længere ind i den enkelte, og dermed bliver det løbende mere udfordrende at finde frem til ens personlige selv. Identiteten er dermed udfordret både af beskyttelsen af sig selv og af de diskursive omstændigheder, som denne konstant præsenteres for (Gubrium & Holstein, 2001, s. 6). Her er det, at det sociale selv overtager den primære konstruktion af selvet i mødet med omverdenen.

4.2.2. Det sociale selv

Det sociale selv formes af de forskellige sociale interaktioner og relationer, som mennesker indgår i - både i form af diverse velfærdsinstitutioner, men også i private sociale relationer. Gubrium og Holstein argumenterer for, at det sociale selv i det moderne samfund har fået forrang i forbindelse med individets identitetsdannelse. Men for Gubrium og Holstein, er det personlige- og det sociale selv ikke nødvendigvis hinandens direkte modsætninger: "As we talk with ourselves or with others, we learn and inform each other about who and what we are. In a sense, we talk our selves into being" (Gubrium & Holstein, 2000a, s. 101).

Individer er fra fødsel og gennem hele livet underlagt - eller i hvert fald en del af - samfundet på et utal af forskellige måder. Det sociale selv påvirkes dermed af diverse forhandlinger på tværs af samfundsmæssige aktører, roller, positioner og normer, men samtidig internaliseres disse samfundsmæssige påvirkninger i det personlige selv. Der forekommer en vekselvirkning mellem hvem man er, og hvem andre forventer at man er. Sociale identiteter kommer dermed ikke ud af ingenting eller af alle oplevelser: "What we say about and to ourselves is always spoken in terms of - and through - our social relationships. We speak of ourselves in ways that are recognizable and meaningful within the various social contexts in which we communicate" (Gubrium og Holstein, 2001, s. 6-7).

4.2.3. Institutionelle identiteter

Ligesom det personlige selv påvirkes af det sociale, bliver det sociale selv også formet og forstået af de velfærdsinstitutioner, som findes overalt i det moderne samfund. Men ifølge Gubrium og Holstein, har velfærdsinstitutionerne - ligesom det sociale - nogle rammer og forventninger til, hvad mennesker bør og kan være. Men forskellige institutioner har alle forskellige definitioner på, hvad og hvem vi er. Disse varierende definitioner fører også til et bredt spektrum af *turbulente identiteter (troubled identities)*:

“In one respect, postmodern times pose a distinctly turbulent environment for self-construction[...] Sometimes it seems that everything is “up for grabs.” Troubles for the self lurk around every social corner, as Gergen and Hochschild seem to suggest. In another respect, however, the postmodern landscape is increasingly populated by institutions devoted to identifying and fixing personal troubles[...]” (Gubrium & Holstein, 2001, s. 9).

Sociale problemer - og deri individets problemer - konstrueres i denne forståelse af bestemte 'kategorier', som defineres eksternt af individet. Der er dermed ikke en bestemt måde at være 'turbulent' på, men derimod bliver menneskers problematikker og løsningsmuligheder defineret i mange forskellige retninger. Disse institutioner, som selv interagerer med, er oftest interesseret i at 'konstruere og rekonstruere' det personlige selv - som bliver til selvets *institutionelle identitet (institutional identity)* (Gubrium & Holstein, 2001, s. 10). Det er netop den institutionelle identitet, vi er interesseret i at undersøge hos beboerne på Botilbuddet. Den institutionelle identitet er 'konkretiseret' via *organisatorisk forankring (organizational embeddedness)*: “[Institution’s] service mandates, such as specialized institutional missions or professional, therapeutic outlooks and orientations, provide publicly designated resources for producing selves” (Gubrium & Holstein, 2001, s. 165). På denne måde er der allerede skabt bestemte forventninger til beboernes identitetsarbejde, da institutionens rammer allerede er fastlagte - og dermed også bestemte alternativer og ressourcer til deres 'turbulens'.

4.2.3.1. Kritiske overvejelser af teorivalg

I løbet af vores undersøgelse af og arbejde med de teorier vi har valgt at tage udgangspunkt i, er der opstået nogle kritiske overvejelser omkring dem. På grund af projektets tidsmæssige begrænsning (og institutionelle begrænsninger - vi har været begrænset til besøg om eftermiddagen og aftenen), har vi ikke haft mulighed for at undersøge arbejde og arbejdskundskaber i forskellige sociale kontekster der forekommer på Botilbuddet. Dog kan det argumenteres, at det kan forventes at 'hverdagslivet' kommer bedst til udtryk her, da omgangen mellem ansat og beboer er mere afslappet og 'fri'. Eftermiddag- og aftentimerne handler på Botilbuddet om aftensmåltid samt afslappende aktiviteter såsom brætspil og at se fjernsyn.

Smith beskriver, at man som forsker skal være opmærksom på ikke at lade sig 'forstyrre' af ideen om arbejde som *betalt* arbejde. Vi er i løbet af udarbejdelsen af projektet blevet opmærksomme på, at vores empiri og vores eksempler i analysen læner sig mere op af den 'klassiske' forståelse af arbejde som betalt arbejde. Vi mener dog alligevel at være tro mod den

institutionelle etnografi på andre parametre, da vi netop tager udgangspunkt i, hvad der for de ansatte fortælles som vigtige arbejdskundskaber i arbejdet med beboerne på Botilbuddet.

Vi er desuden bevidste om, at med forståelsen af Gubrium og Holsteins institutionelle identiteter ser vi ikke, hvordan andre institutioner (uden for Botilbuddet) påvirker (eller vil påvirke) beboernes identitetsdannelser, som for eksempel jobcenter, gruppeterapi eller uddannelsesinstitutioner. Det indgår ikke i projektet, hvordan andre institutioner påvirker beboerne, men vi er bevidste om at det kan have en indflydelse på beboernes selvkonstruktion.

5. Begrebsafklaring af gennemgående begreber i projektet

For at kunne anvende vores teorier optimalt i projektet, må vi rammesætte, hvordan de gennemgående begreber operationaliseres. Dette kapitel vil forklare og operationalisere gennemgående begreber og ordvalg, vi anvender i projektet.

5.1. Arbejdskundskaber

Smiths arbejdskundskaber rummer to primære komponenter; den ene er aktørernes *oplevelser* af deres eget arbejde, hvad de gør, hvordan de gør og hvad de føler omkring arbejdet - dette kalder Smith for den *erfaringsbaserede* komponent (experiential account). Erfaring er ifølge Smith individuel og kan derfor ikke objektificeres. Når vi henviser til denne komponent, er det især ansatte og beboernes tidligere erfaring, ønsker og oplevelser, som kommer til udtryk. Den erfaringsbaserede komponent kan forstås som udtryk for, hvordan ansatte og beboeres forskellige erfaringer danner grundlag for forskellige interaktioner (Smith, 2005, s. 154-155).

Den anden komponent, er den implicitte eller eksplicitte koordinering af *andre* aktører i arbejdet, som vi i projektet beskriver som den *institutionelle* komponent (institutional account). Den institutionelle komponent kommer til udtryk i, ansatte og beboeres forhandlinger og interaktioner med forskellige institutionelle krav eller rammer. Institutionelle komponenter indebærer konkrete kategoriseringer af aktørerne, og kommer eksplicit til udtryk gennem uddannelseskrav, lovgivning, og dokumentationskrav, men også implicit gennem institutionelle normer og regler (Smith, 2005, s. 155).

Arbejdskundskab som begreb åbner op for at forstå enkelte aktørers oplevelser af hverdagslivet og dets aktiviteter, samtidig med at vi kan undersøge, hvordan disse oplevelser skabes på *tværs* af aktører og diskurser. Arbejdskundskaber skal forstås som en samlet helhed, men

med forståelse af både dets *erfaringsbaserede* og dets *institutionelle* form, da disse ikke nødvendigvis stemmer overens.

5.2. Praksisarbejde

Når vi taler om praksisarbejde, taler vi om den interaktion, der sker 'på gulvet' mellem ansat og beboer på Botilbuddet. Praksisarbejde kan dermed vise sig som Smiths brede arbejdsbegreb, hvor arbejde kan forstås som alt, der tager tid, ressourcer og refleksion hos individet (Smith, 2005, s. 154). Dog er arbejdet begrænset til at foregå *på* Botilbuddet. Vi forholder os dermed til interaktionen mellem de komponenter i aktørernes arbejdskundskaber, som vi i vores empiri identificerede.

5.3. Dokumenternes betydning og styrende relationer

For nærmere at kunne forstå hvordan ansatte former og forhandler deres arbejdskundskaber, samt hvordan de påvirkes af institutionens rammer, har vi valgt at inddrage 3 dokumenter, som alle refererer til socialpsykiatrien på forskellige måder.

Vi inddrager dokumenter om den Københavnske Socialpsykiatris Grundfortælling, Omstillingsplanen for Socialpsykiatrien og Voksenudredningsmetoden (VUM). Vi har valgt at inddrage disse dokumenter i vores analyse, da grundfortællingen og omstillingsplanen repræsenterer den socialfaglige og økonomiske ramme, som institutionen er underlagt, mens VUMen er et af de dokumenter⁵, som de ansatte bruger i deres praksisarbejde. VUMen har til formål at understøtte sagsbehandlerens faglige vurdering af konkrete borgere med udgangspunkt i borgerens ønsker, mål og drømme samt understøtte samarbejde på tværs af enheder (Socialstyrelsen, 2022, s. 9). Vi vil ikke analysere dokumenterne i sig selv, men vi vil bruge dem til at forstå den institutionelle påvirkning på botilbuddets praksis. Vi er interesseret i at analysere praksis ud fra aktørernes ståsteder men, vil i analysen samtidig have en forståelse af tekstens indflydelse for netop disse ståsteder: "Texts, however, are there; they are present as part of the work, and at the same time they are present to coordinate the local work[...] They appear in, as well as organize, the everyday working lives" (Smith, 2005, s. 179).

Med dette udgangspunkt kan vi få indsigt i disse dokumenters indflydelse på vores informanternes oplevelser og forhandlinger i hverdagslivet og heri forstå de processer og rammer

⁵ Vi har valgt at fokusere på VUMen, da det er det dokument de ansatte i vores empiri refererer til og forhandler om i forbindelse med deres arbejdskundskaber. Vi er dermed bevidste om, at de ansatte kan have flere dokumenter i spil i deres praksis, som vi ikke får belyst i nærværende projekt.

botilbuddet har, uden at lave en dokumentanalyse af selve dokumenterne. Disse dokumenter fungerer, ifølge Smith, som styrende relationer for den institutionelle ramme.

5.4. Institutionelle rammer

Når vi henviser til institutionelle rammer, henvises der til de rammer, som former og rammesætter velfærdsinstitutionernes muligheder og begrænsninger. Vi har derfor to elementer af institutionelle rammer, som går igen i projektet, henholdsvis lokalt og translokalt forankrede rammer. I de lokalt forankrede rammer er der tale om den konkrete institutions regelsæt, rutiner og ressourcer. Derudover har vi et translokalt fokus på rammer, som henviser til de rammer, som påvirker institutionens lokale rammer - men som defineres *uden for* den konkrete institution. De translokale rammer kommer til udtryk som lovgivning, uddannelseskraav og politiske incitamentet. Vi har valgt at tage udgangspunkt i disse rammer, da vi på baggrund af vores teoretiske position er interesserede i netop samspillet mellem det lokale og translokale, samt hvordan disse får betydning for hverdagslivet på Botilbuddet.

5.5. Institution

Vi læner os op af Järvinen og Mik-Meyers begrebsdefinition af *institution*. Järvinen og Mik-Meyer henviser til "konkrete velfærdsinstitutioner, hvis opgave er at hjælpe, afklare, behandle eller yde omsorg til personer med sociale problemer" (Järvinen & Mik-Meyer, 2003, s. 10). Institutionen som vores opgave tager udgangspunkt i, er Botilbuddet, og vi inkluderer ikke andre institutioner, som beboerne i vores empiri muligvis også kan have haft eller have interaktioner med.

6. Videnskabsteori

Forskning er en proces, som løbende udvikler sig af forskere og af feltet. Vores videnskabsteoretiske udgangspunkt har i løbet af vores undersøgelse skiftet karakter, da vi som udgangspunkt var interesseret i, hvordan *diskursen* var styrende for de aktører (ansatte og beboere) som vores undersøgelse tog udgangspunkt i. I løbet af arbejdet med vores empiri har vi reflekteret over, at vores interesseområde og empiri fokuserede på andre elementer af menneskers hverdagsliv og ageren i denne. Vi valgte derfor at ændre vores umiddelbare videnskabsteoretiske udgangspunkt fra socialkonstruktivismen til *konstruktivistisk interaktionisme*, da denne tilgang giver os mulighed for at forstå hvordan arbejde, muligheder og identiteter bliver forhandlet og koordineret af aktørerne på Botilbuddet, samtidig med at kunne trække tråde til,

hvilken betydning institutioners rammesætning også får for det praksisarbejde og identitetskonstruktion, der finder sted.

6.1. George Herbert Mead og Herbert Blumer - interaktionismens grundsten

Før vi uddyber konstruktivistisk interaktionisme, vil vi gå mere i dybden med den symbolske interaktionisme, da konstruktivistisk interaktionisme udvikles på baggrund af denne. Symbolsk interaktionisme udspringer af Herbert Blumers videreudvikling af George Herbert Meads filosofiske ideer om selvet og dets relation til omverdenen. Symbolsk interaktionisme indebærer, at aktører er i stand til at reflektere over deres handlinger og den mening der er i disse. Refleksionerne indebærer både egne handlinger, men også andres opfattelser af samme handlinger. Selvet bliver til, ifølge Mead, både gennem *jeg'et* og *mig'et*. *Jeg'et* refererer til den del af vores selv, som er uforudsigeligt i dets handlinger, som handler i nuet og handler 'lystdrevet'. Derimod er *mig'et* en kontrolleret og socialiseret del af selvet, som kan anses at være forankret i *andres* holdninger, samfundsmæssige normer og tidligere sociale erfaringer (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 31; Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 11). Selvets tilblivelse finder sted i den kommunikative proces mellem mennesker, som er under konstant forhandling og dermed påvirkeligt. De symboler, sproget består af, bliver til og formes af personlig og social erfaring. Mead skriver at:

“[...]I forbindelse med betydningsbærende tale er det uomgængeligt, at vi hos os selv må fremkalde samme art af gensvar, som vi fremkalder hos andre; vi har brug for at vide, hvad det er, vi siger; den andens attitude, som vi også aktiverer hos os selv, giver os mulighed for at opnå kontrol med det, vi siger.” (Mead, 2017, s. 176).

Blumer tog udgangspunkt i ovenstående filosofi, og fremskrev tre præmisser for symbolsk interaktionisme: 1) mennesker skal forholde sig bestemte genstande (fysiske, sociale eller psykiske), 2) mening skabes i interaktionen mellem mennesker, samt 3) at individuel mening bliver filteret gennem fortolkningsprocesser. Blumer argumenterede for, at mennesker ikke blindt accepterer sociale definitioner af virkeligheden, men derimod hele tiden tager stilling til, former og modsætter sig virkeligheden på baggrund af den situation, som konkret finder sted (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 30). Individet er derfor - ifølge Mead og Blumer - en aktiv medskabende i meningsdannelsen af virkeligheden, som gennem handling kan reproducere eller ændres. Samtidig bliver denne aktive deltagelse i meningsdannelsen relateret til samfundets normer og forventninger til individet. Disse normer bliver internaliseret i individet, i form af den

generaliserede anden. Meads pointe er, at hvis vi ønsker at blive forstået af andre individer i samfundet, er vi nødt til at handle og agere i overensstemmelse med, hvordan andre individer forstår handlingen (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 32).

6.2. Konstruktivistisk interaktionisme - diskursernes indflydelse

Konstruktivistisk interaktionisme udspringer netop af tankerne om, at virkeligheden skabes, forhandles og formes i de praksisser eller sociale relationer, som vi er en del af. Men med udgangspunkt i institutionel etnografi er vi også interesserede i, hvordan interaktioner også påvirkes af eksterne relationer, som ikke findes direkte i praksis - men alligevel får indflydelse på den. Ifølge den konstruktivistiske tilgang til interaktionisme, kan sociale problemer, arbejdskundskaber, de 'turbulente' og 'ikke-turbulente' identiteter ikke forstås som selvfølgelige, givne kategorier, men derimod skabes, formes og defineres af forskellige diskursive strømninger og aktørernes interaktion med disse (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 38-39). Det er de samfundsmæssige, diskursive indflydelser på virkeligheden, som italesættes, som vi med Smiths terminologi forstår som *styrende relationer*, jf. 4.1.2. Virkeligheden forekommer i en dialektisk proces, hvor interaktioner, diskurser og sociale normer i helheden konstruerer og oplærer samfundets individer til at indgå i en fælles virkelighed.

Virkeligheden er altså ikke prædefineret af hverken interne eller eksterne faktorer, ifølge konstruktivistisk interaktionisme. Mening og virkelighed bliver til i de sociale kontekster, og her er aktørerne vigtige elementer, fordi de konstant deltager i den virkelighed. Virkeligheden, som den italesætter, skabes dermed ikke blot af den erfaring og refleksioner, som italesættes, men også i mødet mellem taler og lytter, i nærværende eksempel mellem os og vores informanter. Det konstruktivistisk interaktionistiske perspektiv giver os mulighed for at undersøge, hvordan og hvad der bliver meningsgivende for de beboere og ansatte på Botilbuddet, samt hvordan virkeligheden påvirkes af institutionelle rammer. Det er undersøgelsesobjektet, personerne, det sociale, som skal være udgangspunktet for den viden, som skabes (Smith, 2005, s. 52). Det interaktionistiske udgangspunkt for vores projekt giver os mulighed for at forstå vores empiri og vores informanternes interaktioner, og hvordan disse interaktioner skaber praksis, individet og de arbejdskundskaber, der formes og forhandles på Botilbuddet .

7. Metode

Vi vil i dette afsnit redegøre for vores metodiske, etiske valg og empiri, herunder bearbejdning af vores datamateriale. Vores valgte metoder i dette projekt er interviews og

deltagerobservationer, med ansatte og beboere på et socialpsykiatrisk botilbud. Sociologien har til formål at undersøge mange forskellige aspekter af det sociale liv, hvori undersøgelser i socialt arbejde ofte søger indsigt i forskellige sårbare, udsatte eller udstødte borgergrupper. Det er dermed vigtigt, at vi gennemgående i udarbejdelsen af undersøgelsen tager højde for etiske og metodiske problematikker, som enten kan skade undersøgelsen eller de mennesker, som vi ønsker at undersøge. Vi har derfor taget udgangspunkt i begrebet *sensitiv sociologi*, som tager disse overvejelser op i udarbejdelsen af undersøgelsens metode. Begrebet 'sensitiv' refererer ikke blot til de udforskede, men også til forskeren selv. Det sensitive kan dermed omhandle, at vi som forskere ikke gør vores informanternes situation værre, end den for mange allerede er, og at vi tager vores egen sikkerhed med i overvejelserne (Jacobsen, et al., 2005, s. 235). Vi er i løbet af projektet blevet bevidste om, hvor sensitiv sociologi har spændt ben for os - eller at vi ligefrem har været *for* sensitive.

Vi har gennemgående haft fokus på etiske til- og fravalg, da beboergruppen er i nogle sårbare situationer kva deres ophold på et socialpsykiatrisk botilbud, men også på baggrund af vores etnografiske tilgang, hvor selve vores tilstedeværelse kan have haft indflydelse på de sociale relationer og praksisser på botilbuddet i de perioder, hvor vi var til stede. Vi vil derfor ikke have et direkte afsnit om sådanne etiske overvejelser, men løbende diskutere til- og fravalg (Jacobsen, et al., 2005, s. 238). Vi vil først præsentere vores forberedende arbejde i forbindelse med valg og kontakt af informanter, hvorefter vi vil argumentere for og forklare vores valg af metoderne, interview og observation. Afslutningsvis vil vi kort diskutere vores kritiske overvejelser i forbindelse med vores metode og empiri.

7.1. Etablering af kontakt til informanter

Det er ikke hvor som helst, at vi kan opnå indsigt i, hvordan hverdagslivet udspiller sig i socialpsykiatrien. Vi gjorde derfor brug af vores interne netværk, da Astrid er ansat i Københavns Kommune og tidligere har haft samarbejde med en del botilbud. Her var det vigtigt for os at reflektere over, hvilke informanter der kunne give os den bedste indsigt i vores problemstilling, og vi kom hurtigt frem til, at vi både havde interesse i at tale med ansatte og beboere på socialpsykiatriske botilbud. Vi tog derfor tidligt i processen kontakt til flere forskellige botilbud i den københavnske socialpsykiatri via Astrids arbejdsmail, da vi havde en klar forestilling om, at det 'kollegiale' aspekt i kontakten ville være en fordel i etableringen af kontakt til informanterne. Dette viste sig dog ikke at være tilfældet i praksis. Vi har i alt taget kontakt til 6 socialpsykiatriske botilbud fordelt på de forskellige centre i kommunen. Ud af de 6 botilbud har 2 afslået at deltage,

2 har ikke svaret og 2 har til en start sagt ja til at deltage. I løbet af projektet har vi løbende forsøgt at få kontakt til de botilbud, som endnu ikke har svaret, men det er ikke lykkedes os at få etableret en dialog i løbet af projektet.

Desværre kunne vi kun fortsætte dialogen med 1 af botilbuddene, da det andet botilbud ikke svarede tilbage på vores henvendelser efter vores indledende snak. Vi oplevede dermed, at vores indledende tanker og overvejelser om projektets udformning ikke kunne lade sig gøre, og at adgangen til feltet var med til at forme vores projekt. Vi måtte dermed om dirigere vores perspektiv, som resulterede i, at nærværende projekt blev et casestudie (Kristiansen & Krogstrup, 1999). Fokuset på et enkelt botilbud, frem for flere, har både ulemper og fordele. En ulempe er at vi ikke kan konkludere generelt om den københavnske socialpsykiatri som helhed. Vi kan derfor ikke bidrage med en bredere viden til det sociale arbejde i socialpsykiatrien. Dog mener vi, at det er en fordel, at vi bedre kan gå i dybden med vores empiri og muligvis kan bidrage til det arbejde, der sker på Botilbuddet.

7.1.1. Botilbuddet

Det botilbud, vi tager udgangspunkt i, kalder vi for Botilbuddet. Beboergruppen er psykisk sårbare unge, primært uden misbrugsproblematikker derudover. På botilbuddet bor de unge i deres 'egne' 2-værelses lejligheder, hvor de lever deres hverdagsliv med støtte fra kontaktpersoner. Beboerne kan have brug for støtte til mange forskellige områder i deres liv, for eksempel ernæring, rengøring og samtaler. Botilbuddet fremskriver sociale fællesskaber og tryghed på Københavns Kommunes hjemmeside, blandt andet gennem fælles aktiviteter om aftenen og fællesspisning.

7.2. Interviews som samtaler med mennesker

En af vores valgte metoder, interview, er nok den mest brugte, kendte og for mange åbenlyse kvalitative metode. Vi bliver konstant mødt af interviewet i praksis - i radioen, på tv'et, på arbejdet i forbindelse med projekter og måske endda af sælgere, som lige har det, vi står og mangler. Faktisk går det så vidt, at Svend Brinkmann og Lene Tanggaard (2020) argumenterer for, at vi lever i et interviewsamfund, hvor vi konstant bliver interviewet og interviewer andre imens. Men interviewet er også en helt særlig mulighed for at få indsigt i menneskers livsverden og oplevelser i denne. Her er det essentielt, at vi gør os nogle klare overvejelser og reflekterer over, hvordan vi kan skabe de bedste forudsætninger for vores informanter og os selv og dermed skabe god empiri. Her er det vigtigt både at reflektere over, hvem vi ønsker at interviewe, i hvilken

kontekst og hvordan interviewerens helt konkret sprogligt sammensætter spørgsmål (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 33-34). Vi vil i nedenstående uddybe, hvordan vi anser interviewmetoden som praktisk for nærværende projekt, og hvilke udfordringer metoden giver os.

Der findes ikke én måde at udføre interview på. Interview som metode spænder bredt både mellem ustruktureret eller struktureret, og formelt eller uformelt (DeVault og McCoy, 2006, s. 22). Med inspiration af institutionel etnografi, har vi valgt at gøre brug af forskellige stadier af interviewets udformninger. Vi har på forhånd udarbejdet semistrukturerede interviewguides til henholdsvis beboere og ansatte, som vi har anvendt i forbindelse med vores *formelle* interviews, der var aftalt i forvejen af vores besøg på Botilbuddet. I anledning af vores første besøg på Botilbuddet, havde en ansat på forhånd aftalt, hvem der ønskede at deltage i vores interview. Det har gennemgående været vigtigt for os, at især de beboere, som deltog i vores interviews, havde det mentale overskud til at deltage og var i stand til at overskue, hvad de sagde ja til (Jacobsen et al., 2005, s. 241). I forbindelse med interview med de ansatte, var det også vigtigt at de havde lyst og deltog frivilligt, men vi havde ikke de samme forbehold for eksempel udsving i humør under interviewsituation eller uddybende kritiske spørgsmål, som vi havde med beboerne. Vores formelle interviews varede for alle informanter mellem 30-60 minutter.

Derudover havde vi *uformelle* interviews/interaktioner med ansatte og beboere, som hverken var optaget eller forberedte, men som opstod naturligt. Denne form for interview giver mulighed for at forstå, hvordan mennesker handler, og hvilke tanker de gør sig af netop de handlinger *in situ* (DeVault & McCoy, 2006, s. 23). På vores andet besøg, måtte vi selv opsøge informanter til vores formelle interviews. På grund af dette ansvar oplevede vi derfor også flere uformelle samtaler med beboere og ansatte, fordi vi forsøgte at 'lægge en føler ud' for at se, hvem der kunne være interesseret. Dette vil vi uddybe i afsnit 7.3.

7.2.1. Det rigtige tid og sted

Undervejs i vores interviews har vi været opmærksomme på, hvordan vi kontaktede informanterne. Vores formelle interviews med de ansatte blev udført i personalerummet, som normalt blev brugt til større møder eller fællesspisning. Vores interviews med beboere foregik i Botilbuddets 'sanserum', som blandt andet havde en massagestol og et sofaarrangement. Dette rum foreslog de ansatte, at vi kunne bruge til interview, da det ikke var i brug i det tidsrum, vi var på besøg. Sanserummet var en god mulighed for at snakke med beboerne i et trygt, men ikke for personligt (i deres egne lejligheder) eller formelt setting (i de ansattes mødelokale).

Under vores observationer og uformelle samtaler har vi løbende været meget opmærksomme på at respektere beboernes hjem og de ansattes arbejdsgange. Vi bankede ikke på beboernes døre, men holdt os i stedet til fællesområderne, og vi tog kun kontakt til beboere, der allerede var udenfor deres 'hjem'. Dertil har det også været vigtigt for os at reflektere over, hvorfor vi primært har foretaget formelle interviews og ikke stiller for mange spørgsmål under uformelle samtaler og under observationer. Vi har ikke ville presse os på hverken hos de ansatte eller hos beboerne, fordi vi kva vores interaktionistiske position er bevidste om, at vores tilstedeværelse - og spørgsmål - kan have betydning for, hvad der sker i praksis. Men vi var også nødt til, specielt under vores andet besøg, at tage mere konkret kontakt til mulige informanter, fordi hverken beboere eller ansatte var forberedte på, at vi skulle komme. I vores tilgang til de uformelle situationer på botilbuddet, hvor vi ikke ville presse os på, kan det antages, at vi har været *for* sensitive og dermed misset nogle empiriske fund. Vi har senere reflekteret over, om en mere direkte tilgang til beboerne havde givet større indblik i hverdagslivet for både ansatte og beboere.

7.2.2. Livshistorier som videnskilde

Vi er interesserede i at forstå botilbuddets praksis ud fra de ansattes og beboernes udtalelser. Social interaktion spiller en stor rolle i hverdagslivet og påvirker, hvordan individer forstår og forhandler hverdagslivet. Med livshistorien som aspekt i vores empiriindsamling er vi opmærksomme på, hvordan vi vælger at spørge ind til og snakke om det hverdagslige *arbejde*:

“the interviewer approaches these conversations as explorations of work practices in everyday life; the point is to learn about what the informant actually does. Informants may or may not think of what they do as a form of "work"; the interviewer may use the rubric of work in questioning, but there is no need to insist on explicit talk of work or agreement about the status of the activity” (DeVault & McCoy, 2006, s. 26).

I vores interviews er vi fokuserede på hvordan vores informanter selv forstår og kommunikerer deres arbejdskundskaber til os. Vi søger indsigt i vores informanternes oplevelser af deres hverdag, konstruktionen af deres livshistorier, specielt hos beboerne, fordi at “I den offentlige debat om borgere i særligt vanskelige sociale situationer er der stor risiko for, at disse borgere kategoriseres på en måde, der fjerner blikket og interessen for det enkelte individ” (Skytte, 2008, s. 245). Hvordan beboerne konstruerer sig selv, deres arbejdskundskaber og dermed 'legitimerer' deres selv forhandles på baggrund af 'livshistorier', og konstrueres til den bestemte sociale kontekst, de befinder sig i. Det er netop derfor, at vores interviews startede med at spørge

ind til de ansattes og beboernes baggrund, og deres "opfattelse af sin aktuelle situation og ønsker for fremtiden" (Skytte, 2008, s. 245). Her håber vi på at kunne bidrage med en viden, der kan understøtte det sociale arbejde med et menneskeligt og subjektivt opfattet perspektiv.

7.2.3. Produktion af viden om hverdagslivet i en social kontekst

Som den institutionelle etnografi foreskriver, tager vi udgangspunkt i ideen om, at det sociale sker på tværs af individer og skaber den relation, kontekst og aktivitet, som finder sted. Interessen i denne interaktion trækker også på vores interaktionistiske perspektiv. Vi anser interviewprocessen som en aktiv tilgang, hvor både vores egen og informanternes tilstedeværelse har indflydelse på, hvordan interviewsituationen udvikler sig (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 39). Vi har været opmærksomme på, at vi var empatiske over for vores informanter og aktivt lyttende (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 38). Interviewet er ikke en neutral teknik, som blot kan overføres til alle aspekter af menneskers livsverden, men må derimod ses som et socialt rum, hvor der forekommer forhandlinger om den viden, som skabes i netop denne relation (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 34; Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 29).

Vi har gennemgående haft fokus på, at der er tale om forskellige sociale relationer i interviewsituationen hos henholdsvis beboerne og personalet. Først og fremmest er der en forskellig tilgang til, hvad meningen og formålet er med deres tilstedeværelse på Botilbuddet. Her har vi som udgangspunkt forholdt os til, at de ansatte er der af *arbejdsmæssige årsager*, hvorimod beboerne har et mere personligt investeret forhold til Botilbuddet. Det er også vigtigt, at vi forholder os til, at de to informantgrupper har forskellige følelsesmæssige forpligtelser over for stedet og eventuelt til de spørgsmål, som vi stiller. Interviewet giver os mulighed for at forstå, hvordan hverdagslivet kommer til udtryk hos de mennesker, som skaber og koordinerer aktiviteterne på botilbuddet. Med disse refleksioner *in mente*, har vi været mere 'pressende' for personalet for konkretisering og refleksioner i deres svar, da vi oplevede at mange ansatte svarede 'på kommando' og ikke i første omgang gav udtryk for *deres* oplevelser, men en generel beskrivelse af deres arbejde. Vi efterspurgte derimod mere følelser og eksempler i interviews med beboerne, men pressede ikke på i samme omfang for at få uddybende refleksioner. Vi er bevidste om, at der især med beboerne kan være en risiko for at bringe noget op, som de ikke selv har reflekteret over. Vores hensigt er at finde frem til den sammenhæng af mening, som allerede eksisterer, og dermed vil vi ikke generere en identitetsforståelse *for* dem.

7.2.4. Interviewguide

Vi har i udarbejdelsen af interviewguides⁶ været inspireret af den institutionelle etnografi, som har til hensigt at undersøge, hvordan menneskers aktivitet og oplevelse hænger interdependent sammen med andre aktører i en bestemt social arena (DeVault & McCoy, 2006, s. 25). Den institutionelle etnografi tager udgangspunkt i *menneskers aktuelt levede liv*. Det har først og fremmest været vigtigt, at vi i vores interview får indsigt i vores informanternes oplevelser og ikke utilsigtet lægger vores egne forforståelser i munden på dem. Vi har udarbejdet forskellige interviewguides til henholdsvis ansatte og beboere på Botilbuddet. Da vi har besøgt Botilbuddet flere gange, har vi mellem første og andet besøg tilføjet uddybende spørgsmål i vores interviewguide på baggrund af de temaer, som kom til udtryk i vores første empiriindsamling. Dette gjorde vi for at gøre interviewspørgsmålene mere konkrete, da vi i transskriberingen af de første interviews opdagede, at nogle af spørgsmålene var svære for vores informanter at reflektere over.

7.2.4.1. Ansatte

Interviewguiden til ansatte har fokus på, hvordan deres kundskabs- og vidensforståelse har betydning for arbejdsgange og rutiner på Botilbuddet, samt hvordan disse får indflydelse på den sociale koordinering. Som rettesnor for vores interviewguide har vi valgt at tage udgangspunkt i Jens Guldagers (2017) definition af det sociale arbejdes kundskabsformer. Dog har vi ikke inkluderet begreberne i selve spørgsmålene, men anvendt dem for at opdele, hvad vi spørger ind til i underkategorier. Guldager argumenterer for, at indsigt i disse kundskabsformer giver adgang til at undersøge, hvordan praktikere handler og forstår det givne problem, som de arbejder med i den specifikke kontekst. Her vil vi have fokus på tre typer af viden: *videnskabelig teori, praktisk teori og praktisk sans* (Guldager, 2017, s. 183).

I den *videnskabelige teori* sættes der fokus på, hvilken forskningsbaseret viden der er på området, i nærværende tilfælde socialpsykiatrien. I denne vidensproduktion er det vigtigt at have for øje, hvordan ansatte forstår viden, for at kunne sætte dette i kontekst til hvordan de handler, tænker og reflekterer over deres praksis (Guldager, 2017, s. 184-185). Det er i denne kategori, at vi forventer, at begreber, der relaterer sig til de styrende relationer og den hegemoniske diskurs om behandlingsmuligheder i socialpsykiatrien, kommer til udtryk, såsom recovery.

⁶ For yderligere indblik i interviewguide, se Bilag 2.

Praktisk teori giver viden om praktikerens know-how, og hvorfor praktikerer tænker som de gør baseret på deres egen erfaring (Guldager, 2017). Denne kundskabsform er med til at komme *bag om* de tankemønstre, som de styrende relationer og diskursen foreskriver. Her kan der for eksempel gøres forskel på, hvorvidt en beboers recovery er mulig eller ej, alt efter hvilke personlige og ideologiske overbevisninger, den konkrete ansatte har.

Afslutningsvis refererer den *praktiske sans* til det samlede handlingsberedskab, som praktikerer i løbet af sit arbejdsliv har tilegnet sig. Her er der fokus på den tavse viden, som er blevet kropsliggjort og ikke længere udelukkende viser sig i holdninger og overbevisninger. Praktikerer forholder sig som sådan ikke bevidst til denne viden, men gennem erfaring er vidensformen blevet inkorporeret i praksis (Guldager, 2017). I interviewet er vi meget opmærksomme på, at spørge ind til de aktiviteter, som ansatte italesætter som 'selvfølgeligheder'⁷. Den 'selvfølgelige' viden afspejler i høj grad det institutionaliserede sprog, som udgør aktiviteterne på Botilbuddet. Ved at sætte både den teoretiske viden op imod den 'tavse viden', forventer vi at få langt større indsigt i ansattes *egne* tankemønstre om emnet, som dermed får indflydelse på, hvordan aktiviteterne med beboerne bliver koordineret og skaber den sociale praksis (DeVault & McCoy, 2006, s. 38).

7.2.4.2. Beboere

I udarbejdelsen af interviewguiden for beboerne på § 107 botilbud, er det vigtigt at vi går til informanterne i en mere omsorgsfuld facon, og her er brugen af sensitiv sociologi især relevant. Beboerne er i en sårbar situation, både på baggrund af deres psykiske tilstand, men også fordi vi kommer udefra og dermed ikke kender beboernes reaktionsmønstre. Vi kender ikke beboerne på forhånd, og vi ved ikke, om de beboere, som ønsker at tale med os, kan blive efterladt med en stærk ubehagelig følelse af vores tilstedeværelse - eller om vi, som forskere, selv efterlades med tvivl eller ubehag. Beboerne kan i forvejen opleve sig selv som marginaliserede eller isoleret fra normal-samfundet, og vi har derfor gjort os mange overvejelser om, hvordan vi kunne spørge ind til beboernes oplevelser uden selv at pådutte dem bestemte tankninger om deres situationer. Vi lægger derfor i denne interviewsituation meget op til, at det er beboerne selv, som uddyber, hvad de oplever som relevant (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 189-193; Jacobsen, et al., 2005, 238-239).

⁷ Et eksempel på disse selvfølgeligheder kunne være, at en ansat italesætter, at lange samtaler ikke skal tages om aftenen eller i beboerens lejlighed, og at de derfor har samtaler i fællestuen, hvor "det ikke er ligeså attraktivt" (med de lange samtaler) (Kim, s. 8).

Interviewguiden for beboerne har været inddelt efter hvilke temaer, der i forskningen om recovery anses som essentielt for beboernes muligheder og begrænsninger⁸. Her har vi især haft fokus på, hvordan beboerne oplever sig selv og deres situation, samt hvordan de oplever, at *andre* eventuelt kan have forventninger, målsætninger eller lignende på vegne af dem. Tilgangen har været mere åben, da vi som udgangspunkt ikke har vidst, hvad der er betydningsfuldt for netop deres situation. Vi har her forholdt os til, at vores formål er at undersøge, hvordan og på hvilken måde, beboerne konstruerer sig selv på baggrund af deres erfaring, sociale interaktion og de institutionelle rammer, de indgår i (DeVault & McCoy, 2006).

7.3. Observationer som forskningsmetode

Under vores besøg på botilbuddet har vi, udover interviews, haft mulighed for at observere. Vi har observeret 2 aftener, som begge var aftalt med personalet. Der er flere forskellige fordele ved, at vi har haft mulighed for at blive på botilbuddet i en længere periode og observere undervejs. Først og fremmest giver det os en god mulighed for at 'suge en stemning til os', som vi ellers ikke ville kunne få indtryk af gennem interviews. Kvalitative interviews indebærer altid en subjektiv forståelse af feltet hos informanterne, og gennem observation får vi mulighed for at få en fornemmelse af den kropslige, diskursive og generelle kultur, der er på Botilbuddet.

Vi opholdt os under observationerne primært i Botilbuddets fællesstue. Beboerne kommer og går til fællesstuen, som de har lyst, og kender de fysiske rammer, som rummet tilbyder. Vi anså det også som en mulighed for at vise 'vores ansigter' på Botilbuddet, i nogle omgivelser som er velkendte for beboerne, med den forhåbning, at flere beboere ville sige ja tak til at blive interviewet. Vi ønskede at placere os mere neutralt i forhold til oppe på gangene, hvor beboerne har deres bolig. Dog oplevede vi ikke, at beboerne ønskede at blive interviewet uden aftale i forvejen. Men vi mener, at vi har skabt de bedste forudsætninger for at skabe en mere tillidsfuld relation til beboerne og snakke uformelt med dem om hvem vi er. På den måde 'afmystificerer' vi vores tilstedeværelse, og er blot til stede med beboerne i fællesstuen (Szulevicz, 2020, s. 103).

Observationer giver os mulighed for at identificere de kropslige og sproglige interaktioner, som er mellem beboere og ansatte og beboere imellem. Ofte er de kropslige interaktioner ikke bevidste, men viser sig i de små gestus, som hele tiden finder sted i hverdagslivet. Som baggrund for denne metode vil vi tage udgangspunkt i Michael Hviid Jacobsen & Søren Kristiansens *Farligt*

⁸ Vi har været opmærksomme på, at vores fokuspunkter omhandler muligheder og begrænsninger for beboernes sociale recovery. Vi har valgt at tage udgangspunkt i denne, da vi ikke har faglige kompetencer til at kunne vurdere, hvorvidt en beboer har mulighed for klinisk recovery.

feltarbejde: etik og etnografi i sociologien (2001). Jacobsen og Kristiansen forklarer, at observation, især deltagende observation, er en metode, vi alle har erfaring med i vores dagligdag, men at der netop derfor er nogle retningslinjer der skal følges (2001). For at definere deltagende observation, refererer de til Schwartz og Schwartz, som beskriver observation som:

“en proces i hvilken observatørens tilstedeværelse i en social sammenhæng er opretholdt med det formål at foretage en videnskabelig undersøgelse[...] Derfor er observatøren en del af den kontekst, der bliver observeret, og han såvel modificerer som er under indflydelse af denne kontekst” (Jacobsen & Kristiansen, 2001, s. 40).

Vi har også under observationerne været opmærksomme på, at vores tilstedeværelse har haft indflydelse på de aktiviteter og interaktioner, der udfolder sig, mens vi er på Botilbuddet. Vi oplevede for eksempel, at en beboer kom ind i fællesstuen, hvorefter vedkommende kiggede rundt i lokalet, vendte sig om og gik igen. Vi kan ikke med sikkerhed argumentere for, at det netop var vores tilstedeværelse, som gjorde udfaldet, men samtidig kan vi heller ikke fraskrive, at det havde betydning for, hvorvidt beboeren havde lyst til at opholde sig i fællesstuen.

7.3.1. Vores rolle og påvirkning

Jacobsen og Kristiansen (2001) inddrager Robert Gold (1970) som introducerer et spektrum af roller, observatøren kan have, fra den totale deltager til den totale observatør. Den totale deltager skjuler sin identitet som forsker og bliver en ‘del’ af målgruppen, mens den totale observatør afholder sig fra al social interaktion. Vi har i vores observationer valgt at lægge os i midten af dette spektrum. Vi er ærlige overfor informanterne om, hvem vi er, og hvad vores formål er, og vi afholder os ikke fra at deltage i sociale interaktioner, hvis muligheden byder sig. Vi mener, og oplever, at denne form for deltagende observation er mest givende for os, da vi har en position på Botilbuddet som forskere, der bærer en vis autoritet, men også som unge, der kan relatere til beboerne og virke mindre afskrækkende for dem.

Dog forklarer Jacobsen og Kristiansen (2001), at der er problemer med deltagende observation, blandt andre, med reference til Erving Goffman. Goffman argumenterer for, at begge parter af en observation forsøger at ‘indtryksstyre’, altså manipulere det indtryk den anden får af dem selv. Argumentet er, at afvigende grupper oftest vil “kamouflere meget af deres adfærd og identitet”, hvilket kan have afgørende betydning for undersøgelsens kvalitet (Jacobsen & Kristiansen, 2001, s. 45). For at undgå, at beboerne forsøger at indtryksstyre i alt for høj grad, har vi gjort opmærksom på, at vi var der for at lære *af dem* og ikke studerer dem som ‘objekter’. Vi har

dermed skulle forholde os til en balancegang, hvor vi hele tiden forholder os til at være venlige, imødekommende og anstændige overfor vores informanter, men stadig holde en personlig afstand, så vores forhold til informanterne ikke bliver kompliceret, for eksempel ved at beboerne anser os som mulige venner (Jacobsen & Kristiansen, 2001).

7.3.2. Feltnoter

En vigtig del af at lave observationer er feltnoterne, der følger med. Brinkmann & Tanggaard (2020) forklarer, at der er fordele og ulemper ved de to former af feltnoter - under observationerne og efter. Vi oplevede ikke, at vi havde mulighed for at tage noter under vores besøg på Botilbuddet, da vores evne for deltagelse ville blive påvirket samtidig med, at vi ikke ville give informanterne fornemmelsen af, at de blev overvåget eller analyseret. Vi har dog oplevet ulemperne ved ikke at skrive vores feltnoter med det samme, da vores hukommelse omkring detaljerne er begrænset af de mange indtryk undervejs. Derfor lavede vi vores feltnoter i forskellige former kort tid efter vores besøg på botilbuddet, blandt andet lydoptagelse som vi herefter transskriberede. Det har i vores feltnoter været specielt relevant for os at beskrive, hvilke interaktioner vi observerede under vores besøg, kaldet 'huskede samtale' (remembered conversation), da de har betydning for, hvilke indtryk vi fik af interaktioner mellem ansat-ansat, ansat-beboer og beboer-beboer.

7.3.3. Transskribering, kodning og anonymisering

Transskriberingen er en oversættelse af vores mundtlige interaktioner under interviews til et produkt, der både kan læses og anvendes i analyse. Efter mange erfaringer med ord-for-ord transskribering, fandt vi Office365s indbyggede transskriberingssoftware, som kan modtage lydfiler og sammensætte et helt interview med angivelser af tid samt genkendelse af forskellige stemmer og opdeling af sætninger derefter. Denne software er hverken perfekt eller ordret, så rettelser skal laves efterfølgende. Vi har derfor gennemgået vores transskriberinger groft, men valgte at rette citater til, som vi bruger i selve analysen. Vi har fravalgt sproglige vendinger såsom 'øh' eller for mange gentagelser, for at gøre citaterne mere læsevenlige, dog uden at deres mening og indhold fraskrives.

Selvom man under udformningen af interviewguide, interviews, observationer og i transskribering allerede begynder at forme nogle analytiske tanker, kan det være brugbart og overbliksskabende at kode ens empiriindsamling efter nogle hovedtematikker (Brinkmann & Tanggaard, 2020). I forhold til kodningen af vores empiri vil vi netop starte med at inddele i brede

sektioner alt efter, om der er tale om individperspektiv eller socialt/institutionelt perspektiv. Herefter vil vi kode i mindre kategorier for at skabe et mere detaljeret overblik over de begreber, som vores teori arbejder med alt efter fokus. På denne måde, arbejder vi både *datadrevet* og *begrebsdrevet* med vores empiri, da vi som udgangspunkt har inddelt vores interviewguide i teoretiske tematikker samtidig med, at vi har ladet empirien styre, hvilke tematikker der fyldte mest for informanterne (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 56).

Det har været vigtigt for os at alle informanter blev anonymiseret til et punkt hvor de ikke kunne genkendes, og vi har i den anledning valgt at bruge kønsneutrale navne. De ansatte hedder i dette projekt Benny, Kim og Gert, og beboerne hedder Nord, Eddy og Sigge. Derudover har vi også valgt at bruge kønsneutrale pronomener undervejs i projektet, og gør gennemgående brug af 'De/Dem' i stedet for 'han/hun'. Vi har derudover valgt at skrive 'De', 'Dem' og 'Deres' (med stort forbogstav) i analysen for at undgå forvirring omkring, når der er tale om enkeltpersoner. På den måde understøttes en læsevenlig oplevelse i analysen.

7.4. Kritiske overvejelser omkring metode og empiri

De socialpsykiatriske botilbud er et kommunalt botilbud til psykisk sårbare unge. Institutionen er ikke offentligt tilgængeligt, og vi stødte derfor på begrebet *gatekeepers*: "Gatekeepers er den eller de personer i en organisation, som har autoriteten til at give eller nægte en person adgang til organisationen med det formål at udføre forskning" (Kristiansen & Krogstrup, 1999, s. 132). Kristiansen og Krogstrup forklarer at adgang til feltet er en vedvarende proces, som ikke kan oprettes og glemmes igen, men derimod skal man kontinuerligt arbejde på at danne og opretholde forhold til de aktører, som man ønsker at samarbejde med. Dette kom især til udtryk gennem den manglende opfølgning af det botilbud, som oprindeligt havde takket ja til vores henvendelse. Vi har i den indledende dialog udelukkende gjort brug af formelle gatekeepers. Disse er de øverste i hierarkiet i institutionerne, men i den videre korrespondance med Botilbuddet, var dialogen med de uformelle 'gatekeepers', som kan være personale med aktuelt kendskab til institutionens praksis 'på gulvet'. Kristiansen & Krogstrup forklarer, at gatekeepers oftest vil sørge for, at de selv og deres kollegaer i institutionen fremstilles i et positivt lys - det kan gøres ved at nægte adgang til hele eller dele af institutionen og dens processer (1999, s. 134), hvorfor dette kan være årsagen til, at vi ikke fik kontakt til andre botilbud.

I forbindelse med vores første besøg på botilbuddet, var der 4 informanter, der var forberedte på at snakke med os. Her havde en ansat ageret tovholder, men under vores 2. besøg

oplevede vi, at ansatte og beboere ikke var forberedte på vores tilstedeværelse på samme måde. Vi oplevede, at beboerne og ansatte blev overrasket over vores tilstedeværelse og ikke kunne forberede sig selv eller andre til et eventuelt interview. Her måtte vi selv sætte os i nogle åbne sociale situationer og rum og opsøge informanter (og blive afvist) indtil vi fandt 2 informanter der gerne ville og havde tid til interview. Vi oplevede, at de få informanter, vi fik under 2. besøg, havde en mere kritisk tilgang til Botilbuddet. Vi har efterfølgende reflekteret over, at informanter fra vores 1. besøg muligvis var forberedte og endda udvalgt til vores interviews på en måde, hvor institutionen blev præsenteret i et positivt lys.

Selvom vi har forsøgt at respektere beboernes og ansattes tid og rum, er vi dog i vores efterfølgende refleksioner blevet bevidste om, at vores etiske overvejelser i forbindelse med sensitiv sociologi, har spændt ben for dybden af vores empiriske fund. Vi er især opmærksomme på, at vores respekt for beboernes sårbare situation har holdt os tilbage fra at spørge ind til konkrete aktiviteter, for eksempel hvilke overvejelser de har gjort, når de har opholdt sig i fællesstuen eller startet en aktivitet med andre beboere eller ansatte. Samtidig er vores oplevelse, at vi ikke har overtrådt ansatte eller beboeres grænser, men vi ville gerne have haft flere informanter til rådighed. Vi så også gerne, at vi havde haft mulighed for at observere i andre tidsrum end sen eftermiddag og aften. Vi har i projektet kun observeret 'fritid' efter kl 16, hvor primært sociale og støttende interaktioner mellem beboere og ansatte forekommer. Dog mener vi, at observationer under for eksempel ADL (active daily living)-relateret interaktioner mellem beboere og ansat ville kræve en langt bredere tidsramme, da relationen mellem beboer og ansat bygges op langsomt og vores tilstedeværelse kunne spænde ben for disse aktiviteter.

Afslutningsvis er vi i løbet af vores arbejde med datamaterialet og den institutionelle etnografi blevet opmærksomme på, at projektet kunne have haft gavn af at tage observationer først og derefter uddybende interviews. Vi har efterfølgende reflekteret over, at vi ved observationer først og interview efterfølgende ville kunne identificere forskellige indikatorer på arbejdskundskaber, som vi *derefter* ville kunne have bedt ansatte og beboere om at uddybe (DeVault & McCoy, 2006, s. 22; Smith, 2005, s. 44).

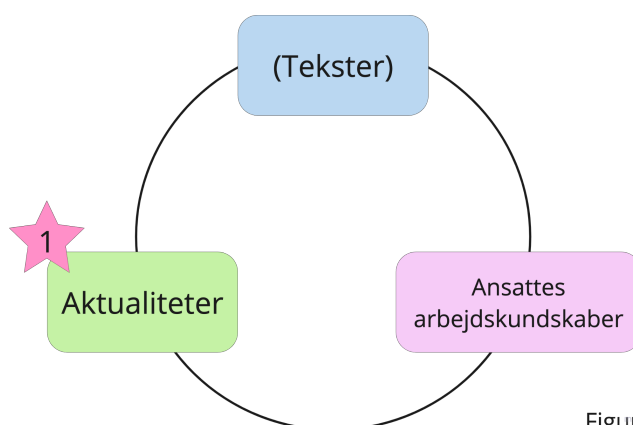
8. Analysestrategi

Vores analyse er delt op i 2 arbejdsspørgsmål, som tilsammen vil besvare vores problemformulering: *På hvilken måde påvirkes ansattes praksisarbejde og beboernes identitetsdannelse på § 107 botilbud af den institutionelle ramme, de indgår i?*

Vi er i dette speciale inspireret af den konstruktivistiske interaktionisme, hvilket vores analysestrategi også vil bære præg af. Som beskrevet i vores videnskabsteoretiske afsnit, bliver virkeligheden skabt i en dialektisk proces, hvor diskurser og sociale relationer i en vekselvirkning påvirker og former hinanden. Vi er interesserede i at forstå, hvordan interaktion og institutionens rammer påvirker henholdsvis ansatte og beboeres arbejdskundskaber og institutionelle identiteter. Mening, fortolkninger og forståelse skabes dialektisk, hvor den ene part handler, taler og gør i henhold til den anden part. Samtidig institutionaliseres disse meninger og fortolkninger, som på den måde igen påvirker interaktionen mellem for eksempel beboere og ansatte (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 37). Vores informanternes udtalelser og fortællinger i vores empiriske data, kan dermed ikke ses som frakoblet den sociale og institutionelle virkelighed, de er en del af.

Gennemgående i begge arbejdsspørgsmål anvender vi Smiths begreb *arbejdskundskaber* for at få indsigt i, hvad der tillægges værdi og opleves i hverdagslivet for henholdsvis ansatte og beboere. Som supplerende teori i vores andet arbejdsspørgsmål inddrager vi Gubrium og Holsteins begreb om *institutionelle identiteter*, da Smith har mere fokus på koordineringen af diverse arbejdskundskaber og eksterne relationer. Gubrium og Holstein har den fordel for vores analyse, at vi får mulighed for at identificere, hvordan beboerne internaliserer - eller yder modstand - på bestemte kategoriseringer og fortællinger om dem selv.

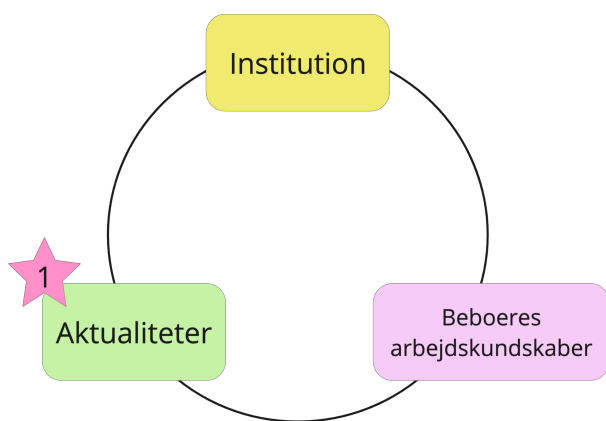
Vi tager gennemgående i analysen udgangspunkt i vores informanternes aktualiteter. I første arbejdsspørgsmål: *Hvilke arbejdskundskaber italesættes af ansatte og hvordan relaterer de sig til den institutionelle ramme, de indgår i?* er vi interesseret i at undersøge, hvordan arbejdskundskaber koordineres i henhold til translokale tekster og ansattes praksiserfaring. I figur 1, har vi

Figur 1

visualiseret denne proces. Smith beskriver: "Each [analytic] stage or step orients to the work with which it coordinates sequentially; each next stage or step articulates to the foregoing and defines it as well as it orients to what follows" (Smith, 2005, s. 162). På samme måde er vi interesseret i, hvilke sekvenser af interaktion som former og rammesætter ansattes arbejdskundskaber. Der forekommer dermed en vekselvirkning mellem hvordan tekster, erfaringer og viden koordinerer og danner grundlag for de aktualiteter, som ansattes arbejdspraksis foregår i. På baggrund af vores

kodning⁹ af vores empiriske materiale har vi identificeret nogle gennemgående temaer. Disse temaer omhandler *relationen til beboerne, institutionelle begrænsninger samt faglighed versus personlighed*. Vi vil i analysen uddybe, hvordan disse temaer cirkulerer, som figuren viser, mellem aktualiteter, tekster og arbejdskundskaber.

Figur 2

I det andet arbejds spørgsmål: *På hvilken måde skaber den institutionelle ramme muligheder for identitetsdannelse hos beboerne?* er vi interesserede i, med udgangspunkt i beboernes fortællinger om deres aktualiteter, at forstå, hvordan den institution, de indgår i, kommer til at påvirke beboernes fortællinger om sig selv. Heri,

hvordan deres arbejdskundskaber formes af disse fortællinger, men også af institutionens - og de ansattes - forventning til beboerne. Her er det vores hensigt at forstå, hvordan de institutionelle rammer, institutionen selv og beboernes arbejdskundskaber er med til at danne beboernes institutionelle identiteter. I vores empiri opstod følgende temaer i forbindelse med beboernes institutionelle identiteter; sprogliggørelse af 'faglighed', oplevelsen af at være patient (i et patient-passer forhold), og kravet om selvstændighed - men alligevel ikke helt.

9. Analyse

Analysen vil være delt op i de to overordnede arbejds spørgsmål og yderligere delt op i underafsnit alt efter, hvilken tematik der opstår, som beskrevet i afsnit 8. Arbejds spørgsmålene har til formål at besvare vores problemformulering: *På hvilken måde påvirkes ansattes praksisarbejde og beboernes identitetsdannelse på § 107 botilbud af den institutionelle ramme, de indgår i?* Analysen vil derudover også indeholde kønsneutrale pronominer (De/Dem), som nævnt i afsnit 7.3.3, for at anonymisere informanterne. Vi bruger kønsneutrale pronominer, da vores empiri viste, at informanternes køn ikke havde betydning for deres fortællinger om hverdagslivet.

⁹ For yderligere indblik i kodningen, se Bilag 3.

9.1. Ansatte i den institutionelle ramme

I dette analyseafsnit vil vi undersøge, hvilke arbejdskundskaber, der er med til at organisere hverdagslivet for ansatte. Vi vil tage udgangspunkt i Smiths begreb om *arbejdskundskaber*, som forstås som de aktiviteter, mennesker gør sig i lokale kontekster, men med indflydelse af translokal påvirkning. Dermed kan arbejde være alle former for bevidst aktivitet, som kræver energi, refleksion eller overvejelser. Men arbejdskundskaber bliver også til og formet af translokale relationer, såsom lovgivning eller institutionelle regler. Ifølge Smith kan vi ikke udelukkende kigge på en enkelt del af produktionen og kommunikationen af arbejdskundskaberne hos de ansatte, men vi må undersøge, hvordan de relaterer sig til andre 'dele' af hverdagslivet.

Det første arbejdsspørgsmål har fokus på de ansattes udtalelser i vores empiri, og deres pseudonymer er henholdsvis Benny, Kim og Gert. Denne analysedel tager afsæt i de tematikker, der opstår i de ansattes udtalelser, og vi kategoriserer analysen ud fra disse tematikker, frem for de ansatte hver for sig. Dette vil vi undersøge på baggrund af vores første arbejdsspørgsmål som lyder: *Hvilke arbejdskundskaber italesættes af ansatte og hvordan relaterer de sig til den institutionelle ramme, de indgår i?* Den vil være opdelt i 4 underafsnit, kategoriseret af vores empiriske tematikker: 1) 'Om at tro på og støtte unge mennesker - til en vis grænse', 2) 'Om at tage afstand til systemet', 3) 'Om at være der når de unge har brug for det - men ikke at være der, når de unge har brug for det' og 4) 'Om at få sin faglige og personlige glorie poleret'.

9.1.1. Om at tro på og støtte unge mennesker - til en vis grænse

Botilbuddet hører under Servicelovens § 107, som er et midlertidigt botilbud for mennesker, der på grund af fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse ikke kan tage vare på eller passe et almindeligt hverdagsliv i egen bolig. Mange af de unge, som bor på Botilbuddet, står i en form for stilstand i deres liv, og de har brug for støtte og vejledning til at genoptage kontrol over eget liv. Da Botilbuddet hører under serviceloven, er der nogle forudsætninger for at beboerne kan tage ophold på Botilbuddet. Kim beskriver disse således:

"Det er jo en § 107, [så] det er jo egentlig bostøtte[...] altså vi prøver at finde ud af, hvor meget de kan, kan de komme i et mindre bosted, eller skal de i en § 108 eller hvor er de henne?" (Kim, s. 2).

I ovenstående citat fokuserer Kim på, at bostøtten skal gå på at afklare, hvad beboerne har af ressourcer og hvilke fremtidsmuligheder, der er til rådighed hos den enkelte beboer. Her

kommer den institutionelle komponent af Kims arbejdskundskab til udtryk, idet de arbejder ud fra hvad paragrafferne foreskriver, at der skal ske på det botilbud, som beboerne er blevet visiteret til. Det er som nævnt lovbestemt, at der er tale om *midlertidige* botilbud, men de ansatte oplever samtidig, at Botilbuddet får beboere ind, som ikke hører til målgruppen. Når der bliver visiteret beboere, som ikke hører til målgruppen, bliver de ansatte og deres praksis udfordret. Dette dilemma beskriver Kim, da vi snakker om, hvilke udfordringer De oplever i systemet. Kim skal både imødekomme beboernes behov for støtte og omsorg samtidig med, at De skal forholde sig til, at være ansat på et botilbud, som er begrænset af bestemte lovgivningsmæssige og institutionelle rammer:

“Fordi samtidig får vi at vide, at der skal være flow¹⁰, og der skal være flow, og så er der nogen der er så dårlige, der ikke skal bo her. Vi har en [der] skal [i] et § 108 [botilbud], men som ja, så bliver [beboeren] visiteret til en § 107 og De vil ikke flytte. [Beboeren] er rigtig, rigtig [dårlig].. De er dårlig, altså De misbruger hver dag” (Kim, s. 18-19).

Kim fortæller, at *[ansatte] hele tiden får at vide, at der skal være flow*. Men flowet bliver samtidig ikke muligt, da ansatte ikke formår at støtte beboerne i tilstrækkelig grad, da beboerne netop har et andet - og langt mere krævende - støttebehov end et § 107 botilbud kan give. Det er Kims erfaringsbaseret arbejdskundskab, der bestemmer, hvordan Kim *ikke* kan arbejde med denne beboer, som burde have været visiteret til et andet botilbud. Unge, som visiteres til Botilbuddet, får tilbud om botilbudspladsen på baggrund af en længere visitationsproces. Beslutninger om mulige botilbud for beboerne, som bliver truffet under visitationen, begrænser hvilke muligheder, den ansatte har, når De skal arbejde med beboeren. Her kolliderer den institutionelle komponent af Kims arbejdskundskab med den erfaringsbaserede komponent, da disse modsiger hinanden i forhold til at kunne arbejde med beboeren. I dette tilfælde har Kim ikke kompetencerne til at rumme og støtte den beboer, som ‘er rigtig dårlig og misbruger hver dag’.

Det fremskrives i Omstillingsplanen for den Københavnske socialpsykiatri, at der i dag er mange botilbudspladser, som er oprettet efter § 108. Disse botilbudspladser er længerevarende, og Københavns Kommune foreskriver at: “[...]en del af de nuværende § 108-pladser skal omlægges til § 107-pladser” (Socialudvalget, 2017, s. 22). Her beskrives det, at omlæggelsen fra længerevarende til midlertidige botilbudspladser skal “[...]understøtte fokus på, at ophold i et

¹⁰ Flow er et udtryk, som bliver brugt i kommunalt regi om relationen mellem ind- og udflytning. I Københavns Kommune anses det som et tegn på recovery, når der er et højt flow. Dette er fordi, at borgerne kommer ud i egen bolig, hvis de fraflytter botilbuddet til egen bolig eller en boligform på lavere niveau af indsatstrappen.

botilbud for mange er en overgang, indtil borgeren kan klare et mere selvstændigt liv i egen bolig” (Socialudvalget, 2017, s. 22). Der er altså i forbindelse med den faglige omstilling af socialpsykiatrien, også blevet reduceret i de botilbudspladser, som Kim beskriver ovenfor. Idet, at der omlægges flere længerevarende botilbudspladser til midlertidige pladser, er dette med fokus på at understøtte en *overgang*. Ifølge Benjaminsen et al., oplever flere § 108 botilbud, at beboernes sociale problemer er langt mere komplekse end tidligere. Når der samtidig nedlægges § 108 botilbud, kan dette for § 107 botilbud betyde, at beboergruppens problematikker *også* bliver mere komplekse, da de beboere, som tidligere ville være visiteret til et § 108 botilbud, nu bliver visiteret til § 107 botilbud (Benjaminsen et al., 2018, s. 50).

Der bliver altså i omstillingsplanen lagt op til, at overgangen mellem institution og egen bolig kan forkortes for beboerne. Men i dette forsøg på at lave en kortere overgang kommer den kommunale omlægning af § 108 til § 107 botilbud til at spænde ben for det relationsarbejde, som ansatte mener, er relevant. Det er her omstillingsplanen, som bliver bestemmende for de muligheder, der er for botilbuddets praksis, og som gør at omstillingsplanen bliver til en del af de styrende relationer, botilbuddet er underlagt. Her sætter den institutionelle diskurs en begrænsning, der gør, at beboere ikke kan få den hjælp, som de bliver visiteret til, da den institutionelle ramme - kva omlægningen af botilbudspladser - har det formål at få beboerne hurtigere i egen bolig og hurtigere ud af systemet. Kommunale ned- og omlægninger tager ikke højde for, at praksis ikke kan håndtere beboere, der er ‘for dårlige’ (Benjaminsen et al., 2018, s. 49). Kim beskriver, at nogle beboere ‘er så dårlige, at de ikke skal bo her’. I forlængelse af citatet ovenfor, beskriver Kim, at “Der er ingen ændring [på beboerens sygestatus], så måske var det ikke her, De skulle være fordi...[Beboeren] skal videre. [Men] det er det VUM¹¹’en siger, [at] det er det [rigtige] sted vi er” (Kim, s. 22).

I ovenstående eksempel ses det direkte, hvordan omstillingsplanen har indflydelse på nogle overordnede institutionelle rammer, som påvirker helt ned i Kims praksis. Omstillingsplanen er defineret translokalt af Københavns Kommune, som bliver en *styrende relation* for den lokale praksis på Botilbuddet. Der tillægges en politisk prioritering af, at flere beboere skal have gavn af de *midlertidige* botilbud for hurtigere at komme ud i egen bolig - og dermed understøtte potentialet i beboernes egen recoveryproces. Omlægningen af § 108 til § 107 botilbudspladser kan antages at have direkte indflydelse på, hvornår VUMens vurdering af beboeren kan afgøre, om beboeren er ‘dårlig nok’ til at komme på et længerevarende botilbud. Idet, VUMen også skal tage

¹¹ Voksenudredningsmetoden, for yderligere forklaring, se afsnit 5.3.

højde for det reducerede antal pladser, som kommunen har at tilbyde, kommer dette i sidste ende til at påvirke, hvordan praksis udfoldes på Botilbuddet. Som Kim beskriver, bliver denne proces ikke nødvendigvis understøttet, da nogle beboere ER *for dårlige*. Ifølge Smith bliver arbejdskundskaber formet af de ståsteder, erfaringer og institutionelle rammer, aktørerne indgår i (Smith, 2005, s. 159-160). Fra Kims ståsted, bliver ansattes praksis og muligheder for at støtte beboerne - og dermed beboernes recoveryproces - bremset i og med, at der nedlægges flere botilbudspladser på længerevarende botilbud. Samtidig er der ud fra en politisk og økonomisk betragtning i omstillingsplanen et eksplicit defineret potentiale i at nedlægge disse former for botilbudspladser, da det vil skabe en kortere overgang til egen bolig og få beboere hurtigere ud af systemet.

Der opstår i dette møde et dilemma for Kim, som både skal forholde sig til sin egen erfaring med beboernes behov, samtidig med et politisk krav om mere flow. Kims arbejdskundskaber formes af netop dette dilemma, og får indflydelse på, hvordan praksis koordineres for Kim. Ifølge Smith er tekster ikke passive entiteter, som beskriver virkeligheden. Med dette *in mente* er en kortere overgang til egen bolig, som omstillingsplanen foreskriver, ikke en selvfølgelighed, men konsekvenserne af kortere overgange må undersøges i praksis. Teksterne bliver aktiveret af og i den aktuelle kontekst, som de læses og inkorporeres i. Smith skriver: "Noticing how people go about activating texts help to escape our experience of them as passive and enables us to see them as in action" (Smith, 2005, s. 169). Der opstår her uoverensstemmelse mellem det, som Kim oplever, og det som beboerens VUM foreskriver. VUMen bliver udarbejdet af borgerens sagsbehandler, og er det dokument, som visiteringen til Botilbuddet baseres på. Det er i visiteringen, men også på Botilbuddet, at VUMen aktiveres. Der forekommer en uoverensstemmelse mellem, hvordan Kim kategoriserer de beboere, som er for dårlige, og VUMens kategorisering af beboeren. Denne dissonans mellem de institutionelle rammer, og Kims arbejdskundskab er udtryk for, hvordan de styrende relationer påvirker praksis, selvom de er besluttet translokalt.

9.1.1.1. "Det er jo ikke mit behov... men vi gør det på min måde"

Den tematik, som blev italesat mest hos de ansatte, var støtte og relationsdannelse med beboernes ønsker som udgangspunkt. Gert forklarer her, hvilken form for støtte, som Gert anser som relevant:

"At vi altid tager udgangspunkt i borgeren, at vi altid tager udgangspunkt i deres ressourcer og hvad niveau de er i og kan arbejde ud fra. Og håb og drømme. Det er, altså, vi alle

sammen har håb og drømme, og det må vi ikke tage fra dem, og vi prøver at arbejde derhen med at støtte dem i de ting som er svære” (Gert, s. 2).

Gert beskriver her, at mødet med beboerne skal have udgangspunkt i beboernes individuelle ønsker og behov. Dette hænger i høj grad sammen med den måde, som grundfortællingen definerer, hvordan arbejdet med recovery skal implementeres. Her fremskrives det at: “Recovery er en individuel og personlig udviklingsproces, som den enkelte selv definerer[...]Nogle kommer sig så meget, at de igen kan leve et hverdagsliv, hvor de på egen hånd indgår i arbejde, uddannelse og aktivt fritidsliv” (Københavns Kommune, 2017, s. 7).

Men samtidig bliver det beskrevet i grundfortællingen at “borgerne er erfaringseksperter, og [ansatte] er fageksperter” (Københavns Kommune, 2017, s. 7). Denne kategorisering mellem erfaring og faglighed, kan refereres tilbage til Smiths erfarings- og institutionelle komponenter i arbejdskundskaber. Dog er der ikke altid helt så konkret en adskillelse mellem erfaringsekspert og fagekspert i praksissen. I nedenstående citat kommer Gerts faglighed til udtryk, med udgangspunkt i beboeren og beboerens behov, *samtidig* med, at Gert trækker på erfaring for at ‘overtage’ beboerens udviklingsproces, hvis beboerens egen proces ikke virker:

“Jeg plejer altid[...]at [have] borgeren i fokus. Det er jo ikke mit behov, at den borger eller den unge skal tage en uddannelse. Det er jo mere deres behov, så jeg imødekommer dem. Jeg vil høre hvordan de har lyst til at [gøre]... og hvis det ikke virker, altså vi laver en aftale, det er fint du vil have det sådan og sådan, men hvis det ikke helt [virker]. Så gør vi det på min måde. Altså, jeg [har] indtil videre haft held med det, og jeg har ikke haft noget modstand på den måde. Det er også fordi jeg lytter til dem, og så kan de også høre, at jeg faktisk vil dem og italesætter [at] jeg kan i bund og grund være ligeglad... Jeg vil gerne støtte dig og dit behov. [Det] er ikke mit behov ikke og så på den måde, så kan de se og forstå at [min måde]... er rigtigt nok, ikke.” (Gert, s. 3).

I dette citat beskriver Gert, at De altid tager udgangspunkt i, hvad beboeren har af ønsker, og hvordan beboerens ønsker skal realiseres. Gert beskriver samtidig at ‘jeg kan i bund og grund være ligeglad’, og derfor er det ikke vigtigt, hvilke ønsker beboeren udtrykker. Gert italesætter altså, at beboerens ønsker på den måde ikke har noget med Gert at gøre. I denne fortælling, formår Gert at gøre beboeren til ‘erfaringsekspert’, idet Gert italesætter, at ‘det ikke er mit behov’. I citatet beskriver Gert, at De i første omgang ‘hører, hvordan [beboerne] har lyst til at gøre’, og Gert lader her beboeren styre, hvordan forløbet efter *beboerens* ønske skal udfolde sig.

Idet at Gert tager afstand til beboerens mål og ønsker og lægger ansvaret over til beboeren, forsøger Gert at koordinere et fælles udgangspunkt for beboer og Gert. Men ifølge Smith baseres organiseringen af det sociale på erfaringer, men også forskellige ståsteder. Samtidig med at Gert skaber en distance til beboerens ønsker, for at imødekomme beboeren som 'erfaringsekspert', kommer det også til udtryk, at Gert også ser sig selv som 'erfaringsekspert'. Dette kommer især til udtryk, idet at Gert siger 'at hvis [beboerens måde] ikke virker [...] så gør vi det på min måde'. Gert trækker her på sine arbejdskundskaber for at forklare over for beboeren, at [Gerts] måde er rigtig nok' fordi Gert 'indtil videre har haft held med det'. Ifølge Smith, tager mennesker egen erfaring 'med sig' til andre lignende situationer, også selvom disse erfaringer er fra forskellige ståsteder og i forskellige relationer. Mennesker kan på den måde have forskellige oplevelser og erfaringer at trække på, men må i koordineringen af disse erfaringer danne et fælles forståelsesgrundlag (Smith, 2005, s. 61). Gert lader beboeren styre i første omgang, og trækker her på det institutionelle komponent i sine arbejdskundskaber, men når disse 'er udtømt', afslutter Gert koordineringen mellem beboer og Gert på baggrund af sin erfaring 'som virker'. På denne måde italesætter Gert et forsøg på at opnå det *interindividuelle territorium*, hvor det her er Gerts erfaring, som bliver dominerende. Det interindividuelle territorium skaber mulighed for at koordinere menneskers oplevelser igennem en tosidet-akt med henholdsvis en taler og en lytter. Smith argumenterer for, at mennesker på baggrund af deres forskellige erfaringer må organisere interaktioner, så vi har et fælles forståelsesgrundlag. Den fælles mening skabes *mellem* mennesker og ikke af aktørerne enkeltvis. Det er igennem en deling af bevidstheder *mellem* aktørerne, at koordineringen sker (Smith, 2005, s. 77). Gert og beboerens forskellige oplevelser danner tilsammen et fælles forståelsesgrundlag, men der er for Gert også grænser for, hvor styrende beboerens erfaring skal være i det fælles forståelsesgrundlag. Det er altså i mødet mellem de forskellige erfaringer, at det sociale kan formes og komme til udtryk i det relationsarbejde, Gert italesætter. I ovenstående eksempel med Gert, skal der være en balancegang mellem at lade beboerens erfaring styre, og Gerts erfaring om, at 'deres måde' nok er den rigtige for beboeren.

Gert handler bevidst efter at lade 'beboeren styre' samtidig med, at Gert er helt bevidst om, hvor og hvornår de skal overtage det individuelle territorium eller ihvertfald argumentere for, at det interindividuelle territorium, som er blevet 'bygget' mellem ansat og beboer i første omgang, må omdefineres. I den sociale relation foregår der konstant en vekselvirkning mellem løsningen på beboerens initiativ og på Gerts, hvor de sammen skal arbejde sig frem til en fælles forståelse, baseret på beboerens ønsker.

9.1.2. Om at tage afstand til systemet

De ansatte på Botilbuddet er alle ansat som kontaktpersoner. Kontaktpersonerne er de fagpersoner i Københavns Kommune, som er tættest på beboerne både i dagligdagen og i forbindelse med bostøtte. Beboerne har kontakt til mange forskellige fagpersoner på tværs af kommunen, men ansatte er for mange beboere, dem som holder hånd i hanke med alle de forvaltninger, enheder og instanser, som beboeren eventuelt også kan være en del af. Relationen mellem beboere og ansatte skal på den måde både være professionel og personlig, men dannes samtidig af de institutionelle rammer, som de indgår i. Når en beboer bliver visiteret - og får en plads - i et § 107 botilbud, har beboeren som nævnt været en længere visitationsproces¹² igennem. I Københavns Kommune bliver beboerens sag taget op i et visitationsudvalg. Visitationsudvalget består af henholdsvis repræsentanter for udfører- og myndighedsområdet i socialpsykiatrien, og her diskuteres beboerens støttebehov i forhold til, hvilke botilbud som har plads, samt hvad botilbuddet kan tilbyde beboeren i forhold til støtte og specialisering. I denne visitation - og videre i beboerens ophold på botilbud - tages der udgangspunkt i beboerens VUM. Visitationsprocessen agerer inden for den translokale institutionelle ramme, som er med til at definere de muligheder, beboeren har på baggrund af en objektiviseret virkelighed, som VUMen repræsenterer. I metodehåndbogen står der, at:

“Formålet med VUM er at understøtte den faglige og lovgivningsmæssige kvalitet i sagsbehandlingen og dokumentationen af den sociale indsats med udgangspunkt i den enkelte borger. Metoden giver rammen for en systematisk udredning af borgerens ønsker, funktionsevne og behov[...]Ydermere understøtter metoden dokumentations- og samarbejdspraksis mellem udfører og myndighed[...]med borgeren i centrum” (Socialstyrelsen, 2022, s. 13).

VUMen har en vigtig betydning for beboerens ophold, da det er denne, som danner rammerne for, hvorfor beboeren har opholdet, og hvad formålet med ophold skal være. Men samtidig er VUMen også argumentet for, hvorfor beboerne kan tilbydes netop det botilbud, som beboeren visiteres til. Dette beskriver Benny også, da vi spørger ind til, hvordan Benny som ansat vil tilgå en beboer: “De flytter selvfølgelig ind her med nogle [målsætninger], de har en VUM, som

¹² Vi har indsigt i, hvordan visitationsprocessen foregår, da vi på baggrund af erhvervserfaring samt tidligere observationer i fordybelsessemesteret har fået indsigt i processen. Vi har derfor ikke direkte reference på, da vi trækker på egen viden.

viser, altså, hvad de skal arbejde med, mens de bor her. Og hvad fejler de og så videre[...]" (Benny, s. 2). Denne pointe uddybes af Kim, som tilføjer at:

"Der er jo den der voksenudredning. Der får vi jo betaling for nogle ting [formål], som vi skal [opnå]. Vi bliver pålagt det, vi simpelthen får pengene for, at vi skal arbejde med. Men nogle gange er de unge mennesker bare et andet sted[...]" (Kim, s. 3).

VUMen kan betegnes som en af de eksplicitte tekstbaserede materialer, der som styrende relation, får indflydelse på hverdagslivets aktualiteter. VUMen, som dokument, har to forskellige formål 1) at tilrettelægge, hvilke færdigheder eller målsætninger, som beboeren skal opnå, og 2) et økonomisk styringsværktøj for Botilbuddet, da VUMen definerer beboerens støttebehov og dermed også, hvad Botilbuddet får 'simpelthen får pengene for'. Som i afsnit 9.1.1, bliver VUMens betydning, relevans og indflydelse aktiveret af Kim, da Kim forholder sig til, forhandler og arbejder med VUMens indhold i hverdagen med beboeren. Denne forhandling er det, som Kim kommer ind på, når De nævner, at 'nogle gange er de unge mennesker bare et andet sted'. Forhandlingen, som sker mellem VUMen og ansatte, kalder Smith for *tekstlæserkonversation* (Smith, 2005, s. 104). I forhandlingen er der dog kun én 'part' af konversationen, og det er læseren. Men ifølge Smith, aktiverer læseren tekstens (i dette tilfælde VUMens) betydning, samtidig med at læseren forholder sig til tekstens indhold. I ovenstående eksempel, er det netop det, som Kim gør. Kim forholder sig til, hvilke kriterier, som beboeren indskrives på - og hvordan disse stemmer overens med den beboer, som Kim skal skabe en relation til. Det kan antages, at VUMen har til formål at fungere som *styringsværktøj*, som den ansattes arbejde skal tage udgangspunkt i. Kim må her få de institutionelle rammer (VUMen) og Kims personlige erfaringsbaserede oplevelser (at beboeren er et andet sted) til sammen at etablere den rette arbejdskundskab med den konkrete beboer i praksis. Det er interaktionen mellem disse elementer, som de ansatte kontinuerligt skal forholde sig til. VUMen viser sig som et både lokalt og translokalt styrende dokument, da det både er udgangspunktet for beboerens ophold, men også gennemsyrrer, hvilken udvikling beboeren skal gennemgå - og dermed også hvordan de ansattes arbejde bør foregå (Smith, 2005, s. 9). Men ansattes erfaring og oplevelse med VUMen stemmer ikke nødvendigvis overens med dens formål. Det, at de unge 'bare er et andet sted', gør, at ansatte må forholde sig til alternative metoder for at imødekomme VUMen og beboeren. Dette uddyber Gert:

"Lad mig sige det sådan, når jeg får en ny borger, så læser jeg ikke vedkommendes VUM til at starte med, fordi jeg vil gerne møde den borger, fordi jeg har en oplevelse af, at den VUM

stemmer ikke overens med den borger, jeg faktisk møder, fordi den VUM ligger lidt langt tilbage i forhold til hvor den borger er” (Gert, s. 4).

Citatet beskriver, at VUMen på flere måder adskiller sig fra de individer, som dokumentet vedrører, da ‘den VUM ikke stemmer overens med den beboer, Gert møder’. Gert tager udgangspunkt i, hvilken erfaring De har med VUMen som styringsværktøj. På baggrund af sin erfaring, gør Gert her brug af det, som Smith beskriver som *social organisering*, hvor Gerts arbejde skabes i koordinering med andre aktører, hvor arbejdet med VUMen udvikles og formes af aktørerne selv. Denne organisering beskriver Gert efterfølgende:

“Så jeg møder den borger, og så går jeg tilbage og læser på nogle punkter [i VUMen]. Hvis det ikke helt stemmer overens, så er det sagsbehandlerens [arbejde]. Vi skal lave en revurdering... og hvis det stemmer overens, så arbejder vi [derfra]. Så er der nogle indsatsmål som sagt, og det er borgeren, der har været med til at lave de der indsatsmål. Det er jo ikke fordi sagsbehandlerne selv har taget og lavet de der indsatsmål, så tager jeg dem frem og siger her ‘der er de mål du har lavet med sagsbehandleren... Hvordan skal vi opnå dem? Er der nogen, hvor vi skal tilsidesætte, fordi at der er nogen, der måske fylder lidt mere eller mindre?’ Det er på den måde, ja.” (Gert, s. 4).

Gert er her mere interesseret i at *organisere* beboerens målsætninger ud fra beboerens eget perspektiv, da Gerts erfaring viser, at VUMen ikke altid stemmer overens med, hvor beboeren er lige nu. Men Gerts erfaring kan også få indflydelse på, hvordan de institutionelle rammer tilrettelægges for beboeren. Her beskriver Gert, at ‘hvis det ikke stemmer overens, så er det sagsbehandlerens [arbejde]’, da det er sagsbehandleren, som har ansvaret for VUMens indhold. Gerts arbejde - og løsningsmuligheder for beboerne - bliver koordineret mellem sagsbehandler og Gert, hvis VUMen ikke stemmer overens med Gerts erfaringskomponent. Gert får direkte indflydelse på sagsbehandlerens arbejde - som sagsbehandleren får på Gerts. Denne måde at anvende forskellige perspektiver fra forskellige aktører kan trække på Smiths *social organisering* (2005), hvor aktørernes *gøren og handlen* i hverdagslivet, bliver påvirket og formet af hinanden på *tværs* af enheder. Ansattes koordinering mellem de forskellige enheder og aktører fører til et samlet udfald for beboeren, som i sidste ende også er med til at definere, hvad der forventes af Gert og beboerne.

9.1.3. Om at være der når de unge har brug for det - men ikke at være der, når de unge har brug for det

Relationen til beboerne er vigtig for alle de ansatte, vi har interviewet. Dette viser sig både i deres fokus på at støtte og tro på beboerne, som afsnit 9.1.1. handlede om, men også at samarbejde og være der for dem, når de har behov for støtten, så snart behovet opstår. Ansatte beskriver hver især, at relationen er altafgørende for, hvordan ansatte kan lykkes i relationsarbejdet med beboeren, men praksis ikke altid er ligetil, da de skal møde beboeren, ud fra beboerens ståsted. Som Benny forklarer, når vi spørger, hvad der er vigtigst for Dem i arbejdet på Botilbuddet:

“Over for de unge er det troværdigheden i, at vi gerne vil dem. At vi ligesom har et *fælles mål*, [som] vi skal arbejde hen imod... Men vi oplever jo også at, at de kommer jo. Altså nu var det lige en plante [som en beboer] var nede med, ikke, og de der de små daglige, sådan et tryghedsskabende [rum], de kommer lige ned og siger hej” (Benny, s. 5, vores kursivering).

For ansatte er det vigtigt, at der bliver skabt et *fælles mål*, som både ansatte og beboere derefter kan arbejde sig imod. Der skal altså mellem beboer og ansat skabes en gensidig forståelse af, hvad formålet med beboerens ophold skal være. Benny nævner her, at “Det [handler] om at skabe den der tryghed og en relation, inden man sådan starter på en masse arbejdsopgaver” (Benny, s. 8).

Det interindividuelle territorium, som er med til at danne det fælles forståelsesgrundlag mellem beboer og ansat, får en afgørende betydning for praksis. Det er gennem disse, at koordineringen af menneskers oplevelser kan forstås og observeres. Smith skriver, at: “Language is par excellence the medium in which people’s doings are coordinated at the level of subjectivity or consciousness” (Smith, 2005, s. 76). Benny beskriver, at den relation, som skal bane vejen for et konstruktivt samarbejde, ikke kan antages at være til stede på forhånd, men skal skabes i den tosidet-akt, hvor både ansatte og beboeres oplevelser, forståelser og fortolkninger forhandles i overensstemmelse med hinanden.

9.1.3.1. “Efter noget tid er beboerens ønske ikke blevet grebet”

Men det er ikke altid, at disse interindividuelle territorier i praksis stemmer overens. Dette kommer til udtryk i en observation, som vi gjorde os på vores 2. besøg på Botilbuddet. Her opholder vi os i fællesstuen, hvor de unge drypvís kommer ned, henter en kaffe, spiller et brætspil,

siger hej til de ansatte eller hinanden. Ved fællesbordet sidder der, udover os selv, en vikar, en ansat og en beboer. Her kommer en anden beboer ind med friske tegn på selvskade, og følgende udspiller sig:

Vikaren spørger [beboeren], om vedkommende er okay? Vedkommende ser ikke helt okay ud, både med kropssproget og [sin] mimik. Beboeren står og 'fifler' med sine fingre, og vedkommende kigger skiftevis på vikaren og ned i gulvet med nedadvendte mundvige. Efter vikarens spørgsmål, står beboeren længe og kigger på vikaren, tænker over svaret, og siger så "jeg har det ikke særlig godt". Og så spørger vikaren, om der er noget, vikaren kan gøre, eller om der er nogle andre, der kan gøre noget. Beboeren tænker lidt, og siger derefter "Jeg vil meget gerne have NADA¹³". Og så siger vikaren "jamen, jeg kan ikke lave NADA [da jeg ikke er uddannet], men jeg kan tage fat i [en anden ansat]". Beboeren nikker med hovedet, og sætter sig derefter ved fællesbordet, hvor vi også sidder. Beboeren deltager løbende i samtalen, men kigger ofte rundt i rummet, og dette tolker vi som, at hun leder efter den ansatte, som kan give NADA. Efter noget tid (omkring 20-30 minutter) er beboerens ønske ikke blevet grebet, og beboeren forlader derefter fællesrummet og går imod sin lejlighed (Observationsnoter, s. 9).

Ovenstående uddrag viser, at der i kommunikationen mellem vikar og beboer opstår problematikker i meningsdannelsen af, hvad næste 'skridt' skal være. Smith trækker på Meads begreb om det *signifikante symbol*, hvor meningsindholdet skabes og formes af de aktører, som deltager i de sociale aktiviteter (Smith, 2005, s. 81; Mead, 2017, s. 78). Begrebet er en essentiel del, ifølge Smith, for at forstå, hvordan erfaringer og forståelser koordinerer individers hverdagsliv og arbejdskundskaber: "You can anticipate and you can participate in the organizing of the social act because your own awareness of the meaning of what you said is also an awareness of how the other has heard it" (Smith, 2005, s. 81).

Men som Smith også argumenterer for, viser uddraget, at det ikke altid er en overensstemmelse mellem hvad en person forventer af interaktionen, og hvordan denne forventning modtages. Det kan antages, at beboeren kommer ud med det formål, at vedkommende ønsker hjælp til at regulere eller dæmpe 'at vedkommende ikke har det godt'. Idet vikaren svarer, at vedkommende ikke kan lave NADA, henviser vikaren til, at vikaren vil finde en

¹³ NADA er en bestemt form for øreakupunktur, som nogle ansatte er uddannet til at udføre på beboerne. NADA anses som supplement til recovery, empowerment og personlig udvikling, da det tager beboerne 'ned i kroppen' igen. NADA kan bruges i behandlingen af akut stress, angst eller søvnproblematikker (se <https://nada-danmark.dk/nada/om-nada-bjaelken/>)

anden, som kan hjælpe med beboerens forespørgsel. Der forekommer to elementer i dette uddrag, som vi finder særligt interessante. Både vikaren og den anden kontaktperson, som sidder med ved bordet, bliver begrænset i deres muligheder for at hjælpe beboeren i selve situationen, fordi de ikke har den rette uddannelse til at udføre NADA. Og beboerens mulighed er her, at sætte sig og vente på, at vikarens 'del' af aftalen (det, som de forhandlede om) bliver overholdt. Her opstår der en misforståelse mellem vikaren og beboeren, hvor beboerens forventninger ikke kan imødekommes af ansatte på grund af de institutionelle rammer. Botilbuddet har på aftenvagter 3 ansatte til stede, og den pågældende aften var fordelingen af disse én vikar og to ansatte. Vikaren og den ansatte, som var tilstede ved fællesbordet, manglede begge uddannelsesmæssige kompetencer til udførelsen af NADA. Den ansatte, som har kompetencerne til udførelse af NADA, var 'andre steder' i institutionen. Vikaren og den anden ansatte, kan ikke opfylde deres del af aftalen (at tage fat i en anden ansat) med det samme, hvor beboeren forventer, at der bliver handlet indenfor et kortere tidsrum på grund af beboerens psykiske tilstand.

Samtidig med at der opstår misforståelse mellem beboer og vikar, er ovenstående også et eksempel på, hvordan aktørerne i praksis bliver påvirket af translokale reguleringer. Vikaren argumenterer for, at De ikke kan udføre NADA, da vikaren mangler uddannelse til sådanne handlinger. Temaet om uddannelse kommer igen flere gange i løbet af vores interviews, og på tværs af de ansatte. Eksempelvis beskriver Kim, at alle ansatte - udover nye ansatte - er uddannet i recovery- og rehabilitering:

"Ja, det... er grundfortællingen hedder den egentlig, ikke[...]Der er så nogle nye kollegaer der ikke har fået den, fordi man skal være her i 2 år inden man har inden man får den uddannelse fordi...Den er ret dyr ikke" (Kim, s. 2).

Grundfortællingen, som også er den tekst, som skal skabe et fælles fagligt fundament på tværs af socialpsykiatrien, bliver også inkluderet konkret i arbejdet på Botilbuddet gennem uddannelse. I denne står der: "Den fælles uddannelse skal sikre, at *alle medarbejdere* og ledere i socialpsykiatrien har den samme forståelse af recovery og rehabilitering, selvom vi har forskellige specialiserede fagligheder" (Københavns Kommune, 2017, s. 17).

Det fremskrives altså i grundfortællingen, at en fælles uddannelse vil sikre en fælles tilgang til de beboere, som hører til socialpsykiatrien. Men med Kims udtalelse *in mente*, opstår der dissonans mellem, hvad der er de politiske målsætninger, og hvad der er muligt i praksis. Organiseringen af institutionelle bevidstheder, som Smith beskriver som styrende, kommer til

udtryk i bestemte tænkninger og diskurser i de tekster, som får indflydelse på bestemte lokaliteter (Smith, 2005, s. 17). I ovenstående dissonans kommer de styrende relationer til udtryk, da der i grundfortællingen italesættes en ensretning for socialpsykiatrien, men samtidig bliver denne ensretning begrænset af, at det kun er *nogle* af de ansatte, som får mulighed for at få diverse uddannelser. Det, at adgangen til uddannelserne er begrænset, bremser muligheden for at de ansatte, som skal arbejde med beboerne i praksis, har det fælles faglige grundlag, som ellers foreskrives som en 'selvfølgelighed' i politisk regi. Beboernes mulighed for at opsøge støtte og hjælp hos ansatte bliver ikke mulig, da det kræver, at ansatte har de rette kompetencer og uddannelser til at imødekomme beboerne. Der opstår en problematik fra et translokalt institutionelt niveau, hvor styrende relationer bestemmer og rammesætter, hvor tilgængelig en uddannelse skal eller kan være, og dermed ender dette som en bremseklods for den praksis og de tilbud beboerne har til rådighed på Botilbuddet.

9.1.4. Om at få sin faglige og personlige glorie poleret

Forholdet mellem faglighed og personlighed er et vigtigt element for ansatte på Botilbuddet. Alle ansatte har været længere tid i socialpsykiatrien, og har dermed opnået en del erfaring i forhold til arbejdet i socialpsykiatrien. Benny skubber den institutionelle komponent i baggrunden, da Benny har den erfaring, at De ikke behøver at forholde sig til faglighed i relationen til beboerne og vise 'hvor gode De er'. Benny italesætter at Deres 'personlighed' og erfaringsbaserede komponent i arbejdskundskaben er det, som relationsarbejdet 'bør' tage udgangspunkt i:

"Jeg kan sige altså[...]jeg bruger ikke det der faglighed, jeg bruger personligheden. Jeg vil hellere vise mig selv og så få et samarbejde op at køre end fortælle hvor dygtig jeg er eller fortælle hvad faglighed jeg skulle bruge...Jeg gør det garanteret, men jeg kan bare ikke sætte ord på" (Benny, s. 7-8).

Benny fralægger sig den institutionelle komponent af arbejdskundskaben, fordi De ikke vil 'fortælle hvor dygtige De er'. Benny holder på den måde afstand til, at De er fagekspert i relationen til beboeren. Men ifølge Smith er de to komponenter af arbejdskundskaber, erfaringsbaserede og den institutionelle to sider af samme sag, da "work knowledge comprises **both** of these" (2005, s. 151, vores). Det vil sige, at de erfarings- og institutionelle komponenter tilsammen udgør en overordnet arbejdskundskab hos mennesker. Benny forholder sig ikke til begge komponenter som helhed, men holder afstand til de institutionelle komponenter i Bennys arbejdsdskundskaber, da

faglighed og institutionelle regler ikke 'får et samarbejde op at køre' på samme måde som personligheden gør. Ifølge Smith, er arbejde "intentional: it is done in some actual place under definite conditions and with definite resources, and it takes time" (Smith, 2005, s. 154). Benny prioriterer at lade Deres erfaringsbaserede komponent styre relationen og arbejdet med beboerne, fordi Benny oplever, at det har den bedste effekt og mulighed for samarbejde med beboerne.

Men da vi spørger Benny, om der er noget der har ændret sig på den måde ansattes arbejde skal koordineres på, svarer Benny: "Der er blevet mere faglighed på. Ja ja, det har der virkelig, og vi bruger meget mere faglighed end før i tiden" (s. 11). I denne udtalelse er Benny opmærksom på de krav der stilles af de institutionelle rammer, samtidig med at Benny ikke vil bruge sin faglighed, eller kan 'sætte ord på det'. Benny har svært ved at sætte ord på, hvad den institutionelle ramme rent faktisk forventer af ansatte for at kunne inddrage fagligheden: "Jamen vi går til forskellige kurser og bliver opdateret i forskellige ting og sager, og ja sådan noget" (s. 11). Dette skift i måden Benny udtaler sig om sin arbejdskundskab i relation til den institutionelle ramme Benny indgår i, er udtryk for den interaktion, der skabes med os under interviewet. Idet vi spørger dybere ind til brug af arbejdskundskaber i arbejdet, former Benny sin fortælling ud fra, hvad Benny forventer, at 'vi vil høre'. Til at starte med er det Bennys personlighed, der står for at relationsdanne med beboerne, og derefter bliver fagligheden opnået via 'kurser' for at holde sig 'opdateret'. Der forekommer her en opdeling af Bennys definitioner af *arbejde*, da der er *relationsarbejde* med beboerne, som ikke kræver faglighed, og så er der det arbejde, som institutionen forventer og kræver af ansatte gennem kurser. Bennys brug af faglighed sker uden for relationerne og interaktionerne med beboerne på Botilbuddet. Det kan antages, at Benny her koordinerer institutionens krav om faglighed på en måde, som stemmer overens med Bennys erfaringsbaserede komponent - nemlig, at det er personligheden, som 'virker'.

9.1.4.1. "Vi kan ikke hjælpe de gamle"

Alle ansatte har arbejdet med forskellige beboergrupper, hvor der i vores empiri var en skarp kontrast mellem de unge og 'de ældre' beboergrupper. Her er der især fokus på, at den beboergruppe, som er på Botilbuddet på mange måder, er 'nemmere' og mere 'formbar' end andre ældre beboergrupper. Denne refleksion beskriver Kim, da De fortæller, hvor længe og hvorfor De arbejder på Botilbuddet:

“[...]men jeg har så valgt at blive her alligevel, fordi at jeg holder af de unge mennesker, fordi her [er] de unge. Der er lidt *mere faglighed* eller lidt mere pædagogik. De er ældre ovre på [et andet botilbud] og de er meget... Der er ikke så meget pædagogik, fordi man kan godt mærke, at der er nogen der har været på institution i mange år” (Kim, s. 1, vores kursivering).

Det er for Kim vigtigt at få mulighed for at udvise sin arbejdskundskab overfor den beboergruppe, som vedkommende er tilknyttet. Her antages det, at unge er mere formbare, *fordi* de ikke har været på institution i lige så mange år, og dermed ikke i samme grad er ‘groet fast’ i institutionen. Der sker en differentiering mellem, hvilke muligheder de forskellige beboergrupper kan ‘blive til’, ifølge Kim. I VIVEs rapport *Kompleksitet i borgersager og opgaveløsningen i socialpsykiatrien* bliver denne problematik også italesat, hvor flere ledere af socialpsykiatriske botilbud oplever, at beboere, som har boet flere år på botilbud, har en langt mere kompliceret recoveryproces end de unge, som er ‘nye’ i systemet (Benjaminsen et al., 2018, s. 48)

Ansatte skaber her, hvad Gubrium og Holstein beskriver som *mulighedsbetingelser (the condition of possibility)* (Gubrium & Holstein, 2001, s. 9), hvori det bliver de kulturelle og institutionelle beskrivelser af beboerne, som definerer, hvad de har af (udviklings)muligheder. De unge bliver til formbare individer, hvor pædagogik og faglighed kan komme til deres ret, og ansatte dermed har mere at ‘arbejde med’. Her er det især interessant, at de ældre beboere, som har været ‘længe’ på institution, i de ansattes fortolkning har været ‘for længe’ på institution. Ansatte fremsætter her en bestemt ‘fortælling’ om unge, hvor en bestemt institutionel identitet kommer til udtryk. Vi vil senere i analysen argumentere for, hvordan denne identitet får betydning for de unge beboere.

Kims forklaring på, hvorfor der er mere ‘pædagogik’ og ‘faglighed’ i Deres arbejde med unge bliver understøttet af Gert:

“Jeg har været andre steder, hvor[...]de var noget ældre og jeg var yngre, så det var jo mig, der var mindst erfaren, så begyndte de at køre på den ikke[...]

Astrid: Hvorfor tror du, at borgerne her kan reflektere bedre end borgerne, der er ældre?

Gert: Fordi jeg har den erfaring, jeg har. Jeg har arbejdet med borgere, der var ældre. Jeg havde det personligt lidt svært, men der var jeg lidt yngre og lidt mindre viden og mindre erfaren. Jeg siger ikke alle dem, [som] er ældre,[...]ikke [reflekterer] over [ting], men jeg har bare haft nogle borgere [der ikke gjorde]. Men de har også været massive misbrugere. Det

er jo ikke altså ja, man kunne ikke rigtig sådan gå ind og blande sig i deres liv ifølge dem, fordi *det har de styr på*, OK... Men hvor de unge her de spejler sig faktisk i os[...]” (Gert, s. 12, vores kursivering).

Hos begge ansatte sker der en generalisering af unge og ældre beboergrupper baseret på deres erfaringskomponent i Kim og Gerts arbejdskundskaber. Smith referer til *det verbale generaliserings system (the verbal generalization system)*, som organiserer, hvordan mennesker orienterer sig mod, hvad der siges, hvad de er i gang med, og hvad 'der sker'. På samme måde skaber ansattes erfaringer, de kategoriseringer og generaliseringer om bestemte beboergrupper, som får betydning for ansattes foretrukne arbejdspraksis. Dette går imod de translokale dokumenters institutionelle rammesætning, hvor grundfortællingen beskriver: “Vi ved fra forskning, at *alle* kan komme sig helt eller delvist af psykisk sygdom. Det er derfor også udgangspunktet for vores arbejde i den københavnske socialpsykiatri, hvor vores kerneopgave er at støtte borgerne i deres recoveryprocesser” (Københavns Kommune, 2017, s. 6, vores kursivering). Grundfortællingen som styrende relation, får dermed ikke betydning for ansattes institutionelle komponent, hvor ansatte ‘ved, at alle kan komme sig helt eller delvist’. Ansatte italesætter at der er nogle beboere der kan hjælpes, mens andre ikke kan. Her er det primært ansattes kategorisering og erfaring, som definerer hvor de ønsker at arbejde og med hvem - herunder hvor de oplever at deres tilstedeværelse har betydning.

9.2. Delkonklusion¹⁴

For alle ansatte gælder, at relationen til de unge er det vigtigste element på Botilbuddet. Ansatte forholder sig især til, at der skal være en tryk og meningsfuld relation, da de ellers ikke formår at arbejde med de problematikker, som afholder de unge fra at leve et almindeligt hverdagsliv, og erfaringskomponenten i arbejdskundskaben bliver deres vigtigste ressource at trække på. Dog bliver mange af de muligheder, som de ansatte har, defineret og begrænset af de eksterne, styrende relationer, som påvirker praksisarbejdet. Ifølge den konstruktivistiske interaktionisme, forhandles og formes virkeligheden af de sociale relationer. Vi har i ovenstående analysedel identificeret, at de ansatte forhandler mellem egne erfaringer og institutionens rammer, for at skabe mening i det arbejde, som både skal tilgodese beboerne og institutionen. For at finde alternative veje rundt om de institutionelle rammer og dokumenter, trækker ansatte på de elementer af både dokumenter og erfaringer, som giver mening i praksis og arbejdet med

¹⁴ Arbejdsspørgsmål 1: Hvilke arbejdskundskaber italesættes af ansatte og hvordan relaterer de sig til den institutionelle ramme, de indgår i?

beboeren. Ansatte oplever, at institutionens definition og kategoriseringer af de unge ikke stemmer overens med ansattes erfaringer, og i dette møde formes de ansattes arbejdskundskaber. Her må ansatte finde en balancegang mellem den unge, som de møder, og de institutionelle krav og regelsæt, som de også er 'underlagt' kva deres ansættelse i den københavnske socialpsykiatri. De unges behov og dermed de ansattes muligheder i praksis, *formes* og *skabes* i de forhandlinger, ansatte gør med socialpsykiatriens eksplicite diskurs (i dokumenterne) og de ansattes erfaringer. De institutionelle rammer får i sidste ende også betydning for, hvornår og hvordan ansatte kan støtte og være der for beboerne, når der opstår pludselig eller akutte situationer.

9.3. Beboere i den institutionelle ramme

Som vi fandt ud af på baggrund af første arbejdsspørgsmål, er det især de ansattes erfaring, som tillægges værdi i deres arbejdskundskaber. Ansatte oplever ofte, at de på baggrund af translokale begrænsninger - blandt andet på baggrund af beboerens VUM - må navigere og finde 'smutveje' for at opnå mulighed for at møde beboeren på deres præmisser og derved skabe en god relation til beboerne. Men hvordan oplever beboerne denne interaktion mellem ansatte og den institutionelle ramme, og på hvilken måde påvirker dette beboernes selvkonstruktion? Denne del af analysen vil tage udgangspunkt i det 2. arbejdsspørgsmål: *På hvilken måde skaber den institutionelle ramme muligheder for identitetsdannelse hos beboerne?* Denne analyse vil fokusere mere på beboerne hver især som en samlet fortælling om deres hverdagsliv i forbindelse med deres arbejdskundskaber og identitetsdannelse. Vi vil tage udgangspunkt i Nord, Eddy og Sigges fortællinger om hverdagslivet og deres vej til Botilbuddet. Med denne analysedel vil vi gå i dybden med hvordan beboere bliver påvirket og i sidste ende også dannet af den institution, som de lever deres hverdagsliv i. Den vil være opdelt i 3 underafsnit; 1) 'Om at være institutionaliseret', 2) 'Om at bo permanent på et midlertidigt botilbud', og 3) 'Om kravet til at være sig selv, men alligevel ikke', som vi på baggrund af vores kodning identificerede som gennemgående temaer.

9.3.1. Om at være institutionaliseret

Ifølge Gubrium og Holstein er vores identitet ikke en medfødt kerne, men skabes derimod i de forskellige sociale relationer, som vi er en del af i løbet af vores liv. Gubrium og Holstein forklarer at "the personal self is discerned in public space and produced in social interaction" (2001, s. 2). Som beskrevet i kapitel 9, abonnerer vi på denne forståelse af udviklingen af individets identitet på baggrund af den konstruktivistiske interaktionisme. Konkret viser dette sig i, at beboernes identiteter og fortællinger bliver præget af interaktion med ansatte på

socialpsykiatriske botilbud og den institutionelle ramme, de indgår i (Gubrium & Holstein, 2001, s. 13).

Ligesom at Smiths sociale organisering skabes i interaktionen, tillægges interaktionen en stor betydning for identitetsdannelsen hos Gubrium og Holstein. Det er gennem interaktionen, at mening og betydning kommer til udtryk, som mennesker former og konstruerer sig selv ud fra. Konstruktionen bliver også påvirket af de samfundsmæssige diskurser, som er til stede overalt i samfundet. Gubrium og Holstein beskriver, at sociale identiteter konstrueres på den måde, vi forklarer og forstår os selv inden for de forskellige sociale kontekster, vi indgår i (Gubrium og Holstein, 2001). Men for beboerne er Botilbuddet deres midlertidige hjem, hvor mange sociale relationer (både til ansatte og de andre beboere) foregår. Som beskrevet ovenfor, bliver det sociale selv skabt i de sociale relationer vi indgår i, men mennesket indgår i mange *forskellige* sociale relationer i løbet af livet. Ifølge Gubrium og Holstein, bliver mennesker præsenteret for mange mulige identiteter i løbet af livet. Hvem og hvad vi er er 'up for grabs', og især velfærdsinstitutionerne i det senmoderne samfund, præsenterer mange forskellige muligheder for identitetskonstruktion. Disse mange muligheder kommer til udtryk hos Nord, som vi interviewede, hvor De oplever psykiatrien som en 'psykologisk have':

"Det handler nok også meget om sygdomserkendelse og det at finde ud af, hvordan man skal tackle sin sygdom. Fordi det er jo lidt ligesom når man første gang kommer ind i det psykiatriske system, er det lidt ligesom at [komme i] en psykologisk have, altså i stedet for en zoologisk have fordi der er mange diagnoser, og man ved ikke hvor de kommer fra[...]Og alt det man har gået rundt og båret på i rigtig mange år, hvor man ikke rigtig har fået sat ord på det[...]Så det handler rigtig meget om at erkende de problemer man har og gerne at ville arbejde med dem" (Nord, s. 10).

Denne beskrivelse af psykiatrien som en 'psykologisk have' kommer på baggrund af, at vi spørger ind til, om Nord har gjort noget konkret, for at være i 'en forholdsvis god periode' (Nord, s. 9). Gubrium og Holstein beskriver, at der med det stigende antal velfærds- og selvhjælpsinstitutioner er blevet opstillet mere eller mindre legitime identiteter. Som beskrevet i afsnit 4.2.3 bliver der samtidig skabt et bredt spektrum af *turbulente identiteter*, som bliver beskrivende kategorier for, hvad velfærdsinstitutionerne normativt anser som uden for 'normalen'. I ovenstående citat bliver Nord præsenteret for dette spektrum i sit møde med psykiatrien. Nord beskriver her, at for at kunne *arbejde* med sin sygdom (og få det bedre) må De *erkende* sin sygdom (og få det bedre).

Gubrium og Holstein trækker på begrebet om *mulighedsbetingelser*, hvor bestemte turbulente identiteter 'kræver' bestemte løsninger. Nord bliver præsenteret for de mange forskellige psykiatriske diagnoser, som Nord må forholde sig til for at finde ud af, hvilke identitetsmuligheder der er for Nord. På den måde opstilles, hvilke løsningsmuligheder, der er til rådighed for Nord. Gubrium og Holstein skriver: "Troubled identities come in many forms. These identities establish general parameters for how the troubled self might recognizably and accountably be constructed, including even the core self" (Gubrium & Holstein, s. 9). I Nords udtalelse accepterer De at være underlagt bestemte præmisser for hjælp til Deres problematikker. Nord må acceptere at blive kategoriseret og defineret af de institutioner, Nord interagerer med. På samme tid bliver kategoriseringerne internaliseret af Nord, som må 'erkende' sin sygdom for at kunne 'arbejde med dem'. Her kommer Nords institutionelle komponent af arbejdskundskaben til udtryk, da De ved og forstår at denne institutionalisering af identitetsdannelsen er nødvendig for at kunne opnå det, institutionen kræver af Nord.

Men hvad der især er interessant i Nords eksempel, er det identitetsarbejde, som Nord giver udtryk for. Nord beskriver, at den 'psykologiske have' præsenterer en masse turbulente identitetskategorier (diagnoser), som Nord har 'båret på i mange år' og 'ikke fået sat ord på'. Men for Nord viser det sig, at en del af løsningen er at 'erkende sine problemer' og 'at gerne ville arbejde med dem'. Nord forholder sig her til, hvad Gubrium og Holstein beskriver som identitetsarbejde. Nord sætter lighedstegn mellem det personlige selv og den diagnose, som De præsenteres for. Men idet, at Nord gerne vil arbejde med sine problemer, kommer Nord også tættere på arbejdet hen imod at få den institutionelle identitet, som fremskrives - og ønskes af Nord. Som beskrevet tidligere i afsnittet er Nord i en 'forholdsvis god periode'. Nord uddyber dette med: "Jeg har overskud til at holde min lejlighed ren. Jeg har nogenlunde overskud til at få handlet ind og passe de aftaler, jeg har" (Nord, s. 9). Nord fortæller efterfølgende, at De har mange mareridt for tiden, som giver en afbrudt søvn - men "[i forhold til] hvordan jeg har haft det, så har jeg det rigtig rigtig godt lige nu, ja" (Nord, s. 9). I afsnit 9.1.1. beskrev vi, at Botilbuddet hører under servicelovens § 107. Her italesatte Kim, at Botilbuddets formål er at vurdere, hvilke ressourcer beboerne mangler for at komme ud i egen bolig, herunder mestring af ADL (active daily living).

Institutionelle identiteter er ifølge Gubrium og Holstein "locally salient images, models or templates for self-construction; they serve as resources for structuring selves" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 11). Disse 'modeller' for selvkonstruktionen varierer alt efter, hvilke institutionelle omgivelser man befinder sig i. Institutioner har alle forskellige dagsordner i forhold

til 'målet' med de *turbulente identiteter*, som benytter institutionernes tilbud. Da Botilbuddet er et § 107 botilbud, er der allerede i serviceloven - og omstillingsplanen - opstillet nogle mål for beboerne; nemlig det at komme i egen bolig og dermed skabe *flow* på Botilbuddet, som vi beskrev i afsnit 9.1.1. Nords definition af at være i en god periode, når der er overskud til at holde sin lejlighed ren, beskriver det identitetsarbejde, som Nord laver i forhold til at skabe mening med opholdet på Botilbuddet.

9.3.1.1. "Det ville være mit største mareridt"

Menneskers selvidentitet er som tidligere beskrevet ikke en iboende kerne, som eksisterer uafhængigt af de sociale og samfundsmæssige relationer. Gubrium og Holstein beskriver, at mennesker konstant præsenteres for mange forskellige *diskursive miljøer*, som alle har en eller anden form for indflydelse på vores identitetsdannelse. Diskursive miljøer findes i det senmoderne samfund overalt. Disse miljøer kan forekomme blandt andre i vores private sociale relationer, selvhjælpsgrupper, ideologier eller fagprofessionelle, som er med til at definere, hvilken form for identitetsarbejde, som hører under 'normalen'. Her skriver Gubrium og Holstein: "Their [institutions] interpretive demands and varied discourses of identity presents multiple options for constructing troubled identities" (Gubrium & Holstein, s. 13). Med ovenstående citat fra Gubrium og Holstein *in mente*, bliver det interessant at kigge nærmere på, hvordan Nord fokuserer på at være i kategorien 'turbulent'. Nord identificerer sig i høj grad med institutionens definition af, hvornår man 'er i en god periode', men samtidig skaber denne institutionelle identitet nye udfordringer for Nord. Dette kommer til udtryk, da vi under interviewet taler om, hvilke overvejelser Nord har for fremtiden:

"Jamen, hvad kunne jeg tænke mig? Altså, på nuværende tidspunkt har jeg lidt en idé om, at jeg nok skal blive lidt ved med at bo på et bosted, [men] på et eller andet tidspunkt så får jeg jo at vide, at 'nu kan du ikke bo her mere'. Jeg ved ikke hvornår, [men] den ældste der bor her er over 30.. Om jeg så skal til det de kalder et paragraf [108] eller et eller andet hvor der bor mere voksne mennesker. Vi er jo også voksne her kan man sige, vi er bare unge. Jeg ville i hvert fald tage imod den hjælp jeg kan få... Altså du ved, man kan jo godt komme i en periode, hvor man bare tænker det hele det går så godt, [at] [man] kommer i en lejlighed, og det ville være mit største mareridt bare [at] synke i det eller sådan" (Nord, s. 13-14).

Helle Vase Sørensen og Jens Hjort Andersen (2006) beskriver, hvordan mange botilbud oplever *tilsandingssproblematikker*, hvor beboere bliver boende på botilbuddene i længere tid end først antaget. Her beskriver Sørensen og Andersen, at det især er alternative, billige boligformer og medarbejdernes manglende 'øje' for små udviklinger hos beboerne, som skaber disse tilsandingstendenser (Sørensen & Andersen, 2006, s. 23). Men i Nords eksempel er det Nords *egen* selvkonstruktion, som spænder ben for at komme ud i egen bolig. Nord beskriver i eksemplet, at De 'har en idé om, at Nord skal blive boende på et bosted', og at De vil 'tage imod den hjælp, De kan få'. Det er her interessant, at Nord opstiller alternativet til Deres *turbulente identitet* i et negativt lys, hvor især frygten for at 'fejle' når man kommer i egen lejlighed, dominerer. Til dette beskriver Gubrium og Holstein, at de mennesker, hvis 'liv' står på spil, ofte hæfter sig fast i velfærdsinstitutioners identiteter. Nord holder fast i, at De vil bo på bosted, fordi alternativet til et bosted er for ubehageligt for Nord og Deres 'største mareridt'. Det kan i dette eksempel antages, at Nord i højere grad finder tryghed i Deres psykiatriske diagnoses kategorisering som en *turbulent identitet*, end ønsket om at opnå den *ikke-turbulente identitet*.

Men samtidig forekommer der at være et dilemma i ovenstående, da formålet med Botilbuddet er at forberede og støtte de unge i at komme ud i egen bolig på et tidspunkt. Nord beskriver i følgende citat, at det også for Nord handler om at tage imod de muligheder, som De bliver tilbudt:

"Ja, fordi lige nu er jeg jo bare så glad for at bo her. Det er jeg virkelig. Jeg er meget taknemmelig for, at jeg har fået en plads på det her sted. Der er altid dårlige ting man kan sige om alt muligt, men jeg prøver virkelig bare at tænke på hvor taknemmelig [man] skal være for at bo her, fordi det er ikke alle der får de muligheder, synes jeg" (Nord, s. 14).

Som nævnt ovenfor, stilles der i det senmoderne samfund forskellige diskursive miljøer til rådighed og i disse miljøer tilskrives forskellige *mulighedsbetingelser*. I nærværende eksempel, er det især Nords selvidentificering med Deres *turbulente identitet*, som er styrende. I dette bliver Botilbuddet en tryghedsskabende institution, men samtidig er Nord meget bevidst om, at De på et tidspunkt ikke længere hører til i den kategori, som Nord på nuværende tidspunkt er en del af.

Nord forholder sig til to diskursive rammer, som De trækker på i forskellige situationer i forbindelse med Deres identitetsdannelse. Nord har både fokus på at imødekomme institutionens 'implicitte krav' om at kunne opnå forskellige mål, herunder ADL. Men samtidig trækker Nord også på diskursen om Deres turbulente identitet, som for Nord er en kategori som opleves tryk, fordi

denne identitet giver 'mulighed' for at få institutionens hjælp. Det er her især interessant, hvordan Nord forsøger at balancere 'at være i bedring' og 'at have brug for hjælp'. Disse to forskellige aspekter af Nords erfaring og institutionelle krav er definerende for Nords arbejdskundskaber om at være beboer på Botilbuddet. I følgende citat kommer denne balancegang til udtryk. Nord beskriver, hvordan De skal finde ud af, hvad Deres ressourcer er, men samtidig har Nord allerede forholdt sig til dette i forbindelse med sin turbulente identitet:

"Jeg synes det er svært med målsætninger... Det var min store drøm at blive sygeplejerske, fordi jeg altid har interesseret mig for somatisk sygdom... Jeg vidste, at jeg nok ikke skulle være læge, men sygeplejerske kunne jeg godt tænke mig [at blive]. Men jeg tror, på nuværende tidspunkt er jeg nået til et punkt hvor jeg godt kan jeg erkende over for mig selv, det er måske ikke det du skal være... til april der har jeg en samtale [med en sagsbehandler], så vi ligesom kunne snakke om hvad er det vi skal arbejde frem imod? Er det at jeg skal have et fleksjob? Er det, at jeg skal have en førtidspension? Eller skal jeg bare i gang med en helt almindelig uddannelse og så få mig et helt almindeligt arbejde. Det er jo det, vi skal have fundet ud af" (Nord, s. 12-13).

I citatet vil Nord gerne imødekomme institutionens forventninger til, at 'finde ud af, hvad Nord skal'. Ligesom Gubrium og Holstein beskriver institutionelle identiteter som skabeloner for selvkonstruktion, fungerer ovenstående møde med sagsbehandleren som en slags optakt til at finde ud af, hvilken ny kategori, som Nord skal til at identificerer sig med og på den måde hvilken 'skabelon' Nord skal følge. Nord præsenterer mange forskellige muligheder, såsom almindeligt arbejde, fleksjob, almindelig uddannelse, førtidspension. De kategorier, som Nord nævner, henviser alle til forskellige kategorier som kan forstås som henholdsvis 'turbulente' (førtidspension og fleksjob) og 'ikke turbulente' (almindeligt arbejde og uddannelse) (Gubrium & Holstein, 2001, s. 12-13). Men i citatet siger Nord, at det, som De gerne ville være (sygeplejerske) 'måske ikke er det, De skal være'. Nord trækker her igen i højere grad på den turbulente identitet, og konsekvensen bliver, at Nords drøm om at blive sygeplejerske tilsidesættes. Gubrium og Holstein beskriver, at "personal selves are being constructed in more settings than ever" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 10), og når Nord tilsidesætter egne drømme, trækkes trådene fra den turbulente identitet ned i den personlige identitet. Men i mødet med de mange forskellige definitionsformer af turbulente identiteter opstår der også utallige 'modsætninger' til det turbulente. Som i ovenstående citat, er Nord bevidst om, at der er disse forskelle på det turbulente og det ikke-turbulente. For Nord kan det antages, at alle disse alternativer til den turbulente identitet, kan være overvældende, og på

den måde er trygheden i det turbulente mere attraktivt for Nord, fordi Nord på den måde ved, hvad der kan forventes af Dem:

“Jeg ville bare ønske at, jeg var rask nok til bare at tage et helt almindeligt arbejde. Men ja, altså jeg skal ikke lyve, [...]jeg er begyndt at tænke på om jeg skulle have en førtidspension. Det ville give mig ro, så jeg kunne passe en hverdag” (Nord, s. 13).

Nord beskriver, at hvis De får en førtidspension, så vil De kunne passe en hverdag. Nord opstiller altså her allerede to kategorier for sig selv, hvor den ene kategori kan ‘give ro’ og den anden forekommer utryk for Nord. Ligesom Nord frygter ideen om at komme i egen bolig, fordi der er den mulighed, at man kan ‘synke i den’, bliver ideen om almindeligt arbejde også afvist som en kategori ‘der kan give ro’ - i modsætning til førtidspensionen. I dette eksempel kommer *mulighedsbetingelserne* til udtryk igen, hvor Nord identificerer kategorien førtidspension med muligheden for at opnå ‘ro’. De mulighedsbetingelser Nord opstiller for sig selv, opstår på baggrund af Nords arbejdskundskaber. Fra Nords ståsted er der et større fokus på at bibeholde den relation, Nord har til institutionen så længe som muligt, selvom det ikke er formålet fra institutionens ståsted. På denne måde modarbejder Nord institutionens krav om overgang til egen bolig, da Botilbuddets rammer ‘ville give Dem ro’.

Gubrium og Holstein refererer til *almindelige ressourcer til selvkonstruktion (ordinary resources for self construction)* i det at mennesker anvender den *sunde fornuft (common sense)* for at for at konstruerer hvem de er. I dette tilfælde kan der argumenteres for, at Nord gør brug af *sund fornuft* af 'et almindeligt arbejde', som en ikke-løsning for dem på grund af Nords psykiske sårbarhed. Samtidig trækker Nord på den almindelige forståelse af, hvad det vil sige at være førtidspensionist (som en, der ikke kan klare et almindeligt arbejde) (2000b, s. 168). Som Gubrium og Holstein argumenterer for, er der ikke altid overensstemmelse mellem institutionens og beboernes kategoriseringer og definitioner af, hvad beboerne skal og kan. Institutionen kræver, at Nord skal ud i egen bolig, men Nord *vil* ikke være klar til at komme i egen bolig - beboerne skal videre i en overgang, men Nord kæmper imod det at være selvstændig.

9.3.1.2. “Hvis du sender en positiv holdning ud, så er det jo man får det igen... måske”

Diskurser i forskellige velfærdsinstitutioner har en stor indflydelse på, hvordan mennesker konstruerer og former deres selv. Ifølge Gubrium og Holstein, er der i enhver lokal institution en bestemt kultur, som er rammesættende og definerende for, hvem og hvad vi er - eller kan være. Kulturen er ikke determinerende, men består i højere grad af lokale måder at forstå og præsentere

bestemte normer for identiteter, som individer så kan 'gribe' fat i: "[culture] provides familiar standards of accountability to which cultural members orient as they formulate their actions" (Gubrium & Holstein, 2000b, s. 161). Eddy er den beboer af vores informanter, som har boet kortest tid på Botilbuddet (under 1 år), men alligevel har Eddy allerede fået under huden, hvad og hvem De bør være for at passe ind i institutionen. Eddy beskriver, at det især er Deres 'mindset', som fylder i hverdagen, og som Eddy skal have omstruktureret for at imødekomme 'formålet' med opholdet. Eddy fortæller om, hvilke udfordringer De har og hvilke elementer, som Eddy skal arbejde med i hverdagen. Eddy kommer hurtigt ind på, hvad der skal til for at De kan få et almindeligt hverdagsliv:

"Astrid: Så der har [du] ikke oplevet, måske [at] der er sådan en fremgang?

Eddy: nej, jeg vil ikke sige, [at] der er recovery på endnu...Altså hvis I ved hvad jeg mener med recovery" (Eddy, s. 2).

Som tidligere beskrevet, er der et gennemgående fokus på recoveryorienteringen i den københavnske socialpsykiatri, herunder grundfortællingen. Grundfortællingen fremskriver nogle bestemte fælles faglige grundlag og disse sætter nogle bestemte forudsætninger for, hvilke normer og rammer der er til rådighed for beboernes (recovery)muligheder i den lokale kontekst. I den københavnske socialpsykiatri er der gennemgående fokus på recoveryorienteringen, som tilskriver at beboerne *kan* komme i egen bolig og leve et selvstændigt liv, hvis de sociale indsatser "anerkender [beboernes] drømme og støtter dem i at styrke deres håb, selvbestemmelse og muligheder" (Københavns Kommune, 2017, s. 7). Gubrium og Holstein argumenterer for, at lokale konteksters kulturelle rammer og normer altid bliver formet og internaliseret i den sociale kontekst, som finder sted (Gubrium & Holstein, 2000b, s. 162). Men, grundfortællingens kulturelle ideal om at kunne 'komme sig' er ikke determinerende for, hvordan beboerne italesætter og konstruerer deres situation. Det er her interessant, at Eddy trækker på recoverybegrebet, i stedet for 'selv at bestemme' (og italesætte) Deres situation. Vi spørger ind til, hvad Eddy mener med recovery er, og her svarer Eddy:

"Det handler meget om mentaliteten til livet og hvordan man ligesom tilgår ens hverdag og... om jeg er positiv eller om jeg er negativ, fordi hvis jeg er negativ hele tiden, så opnår jeg aldrig **recovery**, fordi at der bliver jeg aldrig glad og så formår jeg ikke at gøre de her helt almindelige hverdagsting" (Eddy, s. 3).

Som Gubrium og Holstein beskriver, så trækker Eddy på den lokale kulturs (Botilbuddets) begrebsramme for på den måde at rammesætte og retfærdiggøre, hvorfor Eddy er på Botilbuddet. Eddy rammesætter deri også for sig selv, hvad og hvem De 'er nødt til at være'. Den lokale kontekst sætter nogle begreber og normer til rådighed, men det er i den sociale interaktion, at disse begreber gribes og er med til at danne konstruktionen af selvet. Da Eddy italesætter recovery første gang, vil De gerne sikre, at 'vi ved hvad [Eddy] mener med recovery'. Vi oplever, at Eddy forsøger at legitimere over for os i vores interview, hvorfor Eddy er på Botilbuddet, samtidig med at De viser, at De godt ved, 'hvad der mangler' for at kunne 'almindelige hverdagsting'.

Men i det, at Eddy ansvarliggør sig selv for sin mulighed for at opnå recovery, konstruerer og kategoriserer Eddy sig selv som en, der hører til socialpsykiatrien. Eddy internaliserer begrebet recovery og bruger begrebet konkret som en *mulighedsbetingelse*, hvor recovery bliver det, Eddy ønsker at opnå - og som institutionen skal hjælpe med. Eddy vil gerne sætte lighedstegn mellem Deres personlige identitet og den institutionelle identitet, hvor Eddys personlige selv er 'recovered'. Her skriver Gubrium og Holstein at: "[local culture] doesn't force particular self definitions upon participants; rather, it makes them accountable in the local scheme of things" (Gubrium & Holstein, 2000b, s. 163). Med Gubrium og Holsteins ord skyder Eddy skylden på sig selv og begrundet ophold på Botilbuddet med, at der 'ikke er kommet recovery på endnu'. Eddy tager fat i disse begreber og introducerer dem i den interaktion, der foregår mellem os. Men det kan også fortolkes, som at Eddy konstruerer sig selv som 'en del' af den lokale kultur, hvor De også kategoriserer sig selv som en del af den gruppe, som institutionen henvender sig til. Men ovenstående er også et udtryk for den form for identitetsarbejde, hvor Eddy i sit ønske om at opnå recovery internaliserer institutionens rammer for hvilken form for turbulent identitet, som lige præcis Eddy har. Her bliver der skabt en forbindelse mellem Eddys *identitet* og de institutionelle rammer, som Eddy er en del af, da Eddy beskriver Deres mulighed for recovery som afhængig af, hvorvidt det er Eddy *selv*, der kan være mere positiv end negativ.

Ovenstående citat beskriver også Eddys arbejdskundskaber, som bliver til på baggrund af Eddys selvkonstruktion. Tidligere beskrev vi (i afsnit 9.1.1), at institutionens overordnede formål var at støtte og forberede beboerne til et liv i egen bolig. Men for Eddy, er præmissen for at komme i egen bolig, at Eddy formår at 'have en positiv tilgang til livet', og som Eddy beskriver det, så handler det for Dem om, "[at Eddy] vil gerne kunne ligesom være i virkeligheden... hvis du forstår, hvad jeg mener med det altså" (Eddy, s. 4). I det følgende vil vi gå mere i dybden med, hvordan Eddys selvkonstruktion kan ses som udtryk for Deres arbejdskundskaber.

Som beskrevet tidligere, fokuserer Eddy på, at det er Eddys mentale 'mindset', som begrænser Eddy i at leve et almindeligt hverdagsliv. Eddy beskriver konkret, hvad De 'mangler' for at 'opnå recovery' og et alternativ til den turbulente identitet, som Eddy på nuværende tidspunkt identificerer sig med:

"Jeg vil gerne kunne ligesom være i virkeligheden, og ligesom[...]Nogle gange kan jeg godt se meget sort på tingene, og så har jeg svært ved at realisere... realitetsorientere mig ordentligt[...]Gennem livet, altså, når vi møder udfordringer, har vi ikke har kapacitet til selv at kunne klare [det]" (Eddy, s. 4-5).

Eddy beskriver efterfølgende, at De har tilknyttet en psykolog, som skal hjælpe Eddy med at få nogle værktøjer til at blive bedre til at 'realitetsorientere ordentligt'. Når vi spørger ind til, hvordan psykologen hjælper Eddy, svarer De:

"Ja, altså, fordi hun siger til mig, at før hun kan hjælpe mig, så skal jeg [først] selv finde ud af, hvad udfaldet af den angst kommer fra. Ellers kan hun egentlig ikke rigtig arbejde med mig eller hjælpe[...]altså, det har jeg det egentlig meget godt med, fordi så kan hun arbejde med... mig. Altså hvis udfaldet af angst er fordi at jeg ikke er særlig positiv, så skal jeg arbejde på at være mere positiv i mit liv" (Eddy, s. 6).

I ovenstående beskrivelse, kommer Eddys arbejdskundskaber især til udtryk i forbindelse med Eddys muligheder for at 'blive positiv og ændre mindset'. Ifølge Smith er der som nævnt to komponenter til arbejdskundskaber; de erfaringsbaserede og de institutionelle. Eddy fortæller, at psykologen ikke kan hjælpe, hvis ikke Eddy selv finder ud af, hvad der fremprovokerer angsten. Men i Eddys eksempel får psykologen som ekstern aktør en *anderledes* rolle end Gubrium og Holsteins 'skabelon' for institutionelle identiteter. Eddys psykolog forsøger ikke at skabe bestemte kategorier for Eddy, men lægger derimod ansvaret over på Eddy selv. Det forekommer på mange måder modstridende, at Eddy på den ene side har 'svært ved at efterrationalisere' og har brug for hjælp til at ændre sit mindset, samtidig med at den aktør, som skulle hjælpe Eddy (psykologen) skubber ansvaret tilbage til Eddy. Men som eksemplet også viser, så siger Eddy, at 'det har jeg det egentlig meget godt med, fordi så kan psykologen arbejde med mig'. Det er netop her, hvor den sociale relations betydning for Eddys arbejdskundskaber kommer til udtryk. Eddys mulighedsbetingelser bliver koordineret - og begrænset - med de mulighedsbetingelser, som psykologen stiller til rådighed. I denne interaktion med Eddy og psykologen, kommer Eddys

institutionelle komponent i arbejdskundskaben til udtryk. Eddy 'stoler' på at, ansvaret skal ligge hos sig selv, for at psykologen (og Eddy) kan arbejde med Eddy.

Hvad der forekommer interessant i Eddys fortælling, er at Eddys måde at ansvarliggøre sig selv for muligheden for recovery, også kommer til udtryk i et eksempel, hvor Eddy tidligere (før De fyldte 18 år), også *selv* var ansvarlig for ikke at opnå recovery. Eddy fortæller om sin 'vej' til Botilbuddet:

"Jeg havde jo godt nok en psykolog, som arbejdede på at få mig ud..altså i recovery, men det vidste jeg bare ikke helt [dengang], fordi [psykologen] arbejdede med mig fra da jeg var 4 til... 18 år, og [psykologens] plan har jo altid været at få mig helt ud af systemet, altså psykiatrien...så jeg kunne leve et ganske almindeligt liv, men det har jeg jo så ikke. Altså, jeg har ikke været stærk nok til at kunne komme helt ud af det" (Eddy, s. 12).

Når Eddy refererer tilbage til dengang, hvor De ikke formåede at opnå recovery fordi Eddy 'ikke vidste det' og 'ikke var stærke' nok, gør Eddy brug af det redskab til selvkonstruktion som Gubrium og Holstein beskriver som *biografiske detaljer (biographical particulars)*. Gubrium og Holstein argumenterer for, at biografiske detaljer ikke i sig selv konstruerer selvet, men at diverse detaljer og minder trækkes frem, for at retfærdiggøre menneskers position i konteksten: "They [biographical particulars] are used circumstantially, identified and descriptively mobilized to become part of local selves-in-the-making" (Gubrium & Holstein, 2000b, s. 169). I Eddys fortælling, forsøger De gentagne gange at retfærdiggøre hvorfor De er på Botilbuddet, og at gøre det tydeligt overfor os - og sig selv - at det er Eddy selv, som er ansvarlig for dette. Eddy trækker på tidligere 'nederlag' og understreger på den måde, hvorfor Eddy er 'endt' på et socialpsykiatrisk botilbud. Eddy er dermed meget fokuseret på at arbejde med sig selv, og det er dét, som Eddys ophold har fokus på - og i det også Eddys arbejdskundskaber. Men Eddys fokus på at ansvarliggøre sig selv opstilles også af de institutionelle rammer, som Eddy er en del af. Både eksplicit i institutionens grundfortælling, hvor der er et gennemgående fokus på recovery, men især også af de eksterne aktører (psykologer), som i Eddys fortælling pådutter Eddy også selv at være 'fagekspert'.

9.3.2. Om at bo permanent på et midlertidigt botilbud

De institutionelle rammer, som beboerne indgår i, former beboernes forståelse og erkendelse af, hvilke muligheder beboerne selv og institutionen kan stille til rådighed. Beboernes forståelse af, hvad institutionen kan (og skal) hjælpe dem med, kan trækkes til Gubrium og Holsteins tænkninger i forbindelse med konstruktionen af det institutionelle selv:

“[for the] troubled selves that are being produced, there are also institutional mandates to replace each and every one of them with an untroubled self. Each organization, agency, or profession that designates a self in-trouble is likely to be charged with repairing that troubled self, turning out its untroubled counterpart” (Gubrium & Holstein, 2000a, s. 110).

Den institutionelle ramme, og Botilbuddet, arbejder hen imod at beboerne skal konstruere et ikke-turbulent selv, men der opstår en tematik i vores empiri, hvor denne konstruktion ikke lykkedes. Nord udviser opmærksomhed på de implicitte institutionelle rammer der sættes for Botilbuddet og erkendelsen af at falde uden for de rammer, som Botilbuddet kan arbejde under, “på et eller andet tidspunkt, så får jeg jo at vide, at nu kan du ikke bo her mere...” (Nord, s. 13). Nord henviser til andre beboere, der er ældre end sig selv for at retfærdiggøre den forventning om, at Nord muligvis også får lov til at blive der, indtil De når den alder, som andre beboere har. Denne realisering om at skulle flytte, fordi man ikke kan bo permanent på dette (midlertidige) bosted, er en refleksion af de arbejdskundskaber, Nord trækker på for at retfærdiggøre sin situation. Denne begrænsning for beboeren er ikke en refleksion af de ansattes krav til Dem, men nærmere de translokale institutionelle rammer, der sætter en grænse for, hvor længe Nord har lov til at være på Botilbuddet. Her opstår der et dilemma mellem de institutionelle rammer, som Nords ophold er betinget af, og Nords eget håb om at kunne blive boende. Som beskrevet i 9.3.1.1, ‘frygter’ Nord ikke at skulle være tilknyttet et botilbud og stoler ikke på, at Nord kan opnå et ikke-turbulent selv. Derfor kæmper Nord imod, at Deres ophold på Botilbuddet skal slutte ved at retfærdiggøre den alder, Nord har. Nord er samtidig også opmærksom på, at det ville betyde, at De allerede bor og fortsætter med at bo ‘permanent’ på et midlertidigt botilbud.

9.3.2.1. “Relationen er bare patient-passer”

Konstruktionen af den ikke-turbulente identitet hos beboerne bliver påvirket af relationen mellem beboerne, de ansatte og den institutionelle ramme, de indgår i. Der er undervejs i vores besøg på Botilbuddet eksempler på, hvornår den hjælp, som beboerne beder om, for at opnå det ikke-turbulente selv, enten bliver afvist eller overset. I denne begrænsning opstår der en klar opdeling mellem at være den, der hjælper, og den, der har brug for hjælp. Gubrium og Holstein argumenterer for, at institutionen stiller muligheder for ikke-turbulente selvkonstruktioner til rådighed for beboerne. Men i vores empiri formår ansatte ikke altid at stille disse selvkonstruktioner til rådighed for beboerne i praksisarbejdet. I vores empiri er der eksempler på, hvor beboere beder om hjælp hos ansatte, hvor den hjælp kan være svær at få fat i. Ifølge grundfortællingen kan (og skal) ansatte (og socialpsykiatrien) hjælpe beboerne i hverdagen med

mange forskellige problematikker (Københavns Kommune, 2017, s. 10). Eddy nævner i følgende citat, hvordan Eddy søger støtte hos ansatte: "Nogle gange skal man lige have lidt fat i dem før og fortælle jamen, NU har jeg så brug for jeres hjælp[...]" (Eddy, s. 7). Her forklarer Eddy at De skal kunne advokere for sig selv for at få hjælp af ansatte for at kunne opnå en ikke-turbulent identitet. Eddy skal derfor selv kunne administrere, hvornår Eddy har brug for at være 'den, der har brug for hjælp', og relationen til ansatte giver på den måde en ulige magtfordeling.

Gubrium og Holstein argumenterer for, at interaktion og de fortællinger, som kommer til udtryk hos forskellige aktører, bliver formet af de *fortællende miljøer (narrative environments)*, de er en del af. De argumenterer for at: "Narrative environments are discernible social forces in their own right in shaping participants' identities, courses of action, and relationships with outsiders" (Gubrium & Holstein, 2009, s. 127). De omgivelser, som beboernes fortællinger og arbejdskundskaber tager udgangspunkt i, har dermed betydning for, hvordan de fremsætter og italesætter deres situation. På denne måde kan fortællinger formes alt efter, hvilken position, de er i - hvad end de er dem, der hjælper eller har brug for hjælp. I løbet af vores interviews og vores observationer, kommer betydningen af disse forskellige positioner til udtryk. Sigge beskriver blandt andet, hvordan De oplever forholdet mellem ansat og beboer:

"Jeg vil sige, relationen er bare patient-passer, [eller] hvad man siger, ansat, så det er bare sådan de kommer lige og spørger, "hvordan går det?" og skriver [en SMS] sådan noget, "går det godt" og "har du det fint", "har du brug for støtte, hjælp eller andet" ikke. Og når jeg er sammen med dem, så snakker jeg fint med dem[...]" (Sigge, s. 9)

I dette citat, bliver det tydeliggjort, at der er nogle bestemte kategorier, hvor henholdsvis 'patient' og 'passer' bliver beskrevet. Sigge opstiller her, at der er nogle, som er 'patienter' og dermed dem, som har 'brug for hjælp'. Samtidig er der 'passeren', som kan *hjælpe* beboeren med noget - eller i hvert fald kan tilbyde det. Ifølge Gubrium og Holstein, skaber disse former for kategorisering *identificerbare identiteter* (2001, s. 11). I disse identitetsformer bliver der skabt bestemte rammer for, hvad og hvornår et individ er en del af de forskellige kategorier, men at disse rammer og kategorier altid sker på baggrund af en bestemt konstruktion. De uddyber at: "In the process [of typification], an individual may come to be seen as the typical homeless person[...]or serial killer, as the case might be" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 11). Siggens citat understreger, at De identificerer sig selv på en anden måde, end Sigge identificerer ansatte (passeren). Men disse konstruktioner bliver ikke dannet på baggrund af 'selvfølgeligheder'. Konstruktionen af, hvem der

passer ind i de forskellige kategorier, dannes på baggrund af de fortællende miljøer, de indgår i. Ud fra de forskellige miljøer, defineres hvem og hvornår individet er et turbulent selv.

Denne konstruktionsproces, samt patient-passer relationen, kom til udtryk i en af vores observationer på vores 2. besøg på Botilbuddet. Vi observerede en beboer i en interaktion med en ansat, hvor ovenstående kategorier blev tydeliggjort, og hvor det kan antages, at beboeren blev del af en ulige magtrelation:

Kontaktpersonen opdager gennem øjenkrogen, at der er en beboer, som er på vej ind i fællesstuen. Den ansatte læner sig tilbage og siger "Hej!". Den ansatte tager hånden frem (lægger op til en blanding mellem high-five og håndtryk), beboeren smiler til den ansatte og siger "hva så", hvorefter beboeren tager ansattes hånd. De omfavner hinanden let (hvor siderne mødes, men ansatte sidder stadig på stolen). De slipper og snakker lidt løst. Ca 1 minut efter at beboeren og ansatte har sluppet håndtrykket, tager ansatte håndsprit på sine hænder og spritter hænderne af, mens beboeren stadig står og snakker ved siden af den ansatte. Beboerens øjne følger den ansattes hænder fra pumpet af håndsprit til den ansatte ikke længere gnider det ind i hænderne. Da samtalen mellem beboer og ansat ikke fortsættes efter den indledende samtale, forlader beboeren igen fællesstuen. (Observationsnoter, s. 8).

Hvad der kan anses som en 'uskyldig' handling fra den ansattes ståsted, kan forstås som en tilføjelse af konstruktionen af de ovenstående 'patient-passer'-kategorier. I handlingen af at spritte sine hænder, bliver en 'arbejdsrelateret' handling betydningsfuld for, hvordan beboer og ansat kategoriseres som ulige. Mange steder i institutionen er skilte med COVID-19 relateret forholdsregler, som ses mange steder i offentlige rum og kommunale institutioner. Men hvad der især er interessant er, at der opstilles en dikotomi mellem at være på arbejde og være beboer. Den ansatte tager kontakt til beboeren, og 'spørger lige hvordan det går', som Sigge beskrev i citatet ovenfor. Men efter denne interaktion, og idet den ansatte tager håndsprit på, bliver beboeren sat i 'patient' kategorien af kontaktpersonen. I beboerens reaktion på håndsprit-situationen kan det antages, at beboeren ikke i øjeblikket identificerede sig som 'patient', men anså interaktionen med et mere venskabeligt formål. Her beskriver Gubrium og Holstein at: "Because the connection [to categories] isn't automatic, the individuals in question may not necessarily experience themselves as distinctively troubled" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 12). Beboeren i vores observation kan med en oplevelse som denne have været påvirket af, og mindet om, at beboeren alligevel er underlagt

bestemte institutionelle rammer og bliver 'passet' af ansatte som del af de ansattes praksisarbejde.

En anden observation under vores 2. besøg var i forbindelse med medicinering af Nord på et bestemt tidspunkt i løbet af aftenen. Nord forsøger i denne situation at opfylde sin 'institutions pligt' som turbulent selv, baseret på Deres arbejdskundskab af hvad institutionen kan og skal tilbyde Nord. Nord handler samtidig ud fra, at Deres erfaringsbaserede komponent også stiller krav til, hvordan de ansatte skal handle, da de ansatte har adgang til Nords medicin. Botilbuddet har ansvaret for, at Nord skal have medicin, men dette kan ikke imødekommes af de ansatte:

Vi lægger mærke til, at Nord kommer ned i fællesstuen for at få sin medicin kl 18-18.30. Nord fortæller, at De skal have den inden klokken 19. Og der er ikke nogen fastansatte til stede, og vikaren må ikke udlevere medicin. Hertil svarer Nord: "Det er også fint, hvis jeg får den lidt senere, det gør nok ikke så meget". Så når klokken er 19.30, siger beboeren: "Er der nogen, der kan give mig medicin, fordi jeg skulle have den før klokken 19. Så hvis der ikke er nogen, der kan give mig den, så må vi banke døren ned eller sådan noget." Dette siger beboeren med et smil på læben, som om De laver en joke. Men vi har alligevel også en opfattelse af, at beboeren går en lille smule i panik, fordi beboeren spørger til medicinen flere gange, og der går endnu en halv time. Klokken 20 kommer der en fastansat ned i fællesstuen, som kan give beboeren sin medicin. Som i øvrigt også laver en joke om at "nej, jeg gider da ikke give dig din medicin" (Observationsnoter, s. 10-11).

Denne interaktion sætter beboeren i patient-kategorien overfor de ansatte, da Nord gør hvad De kan for at følge de eksplicite krav institutionen har til Nords medicinering. Mulighederne for at Nord kan følge de institutionelle krav - og Nords institutionelle komponent af Deres arbejdskundskab bliver bremsset af institutionens rammer, da der ikke er personale til at imødekomme Nords forespørgsel. Nord bliver i eksemplet 'efterladt' i sin henvendelse, som understreger Nords placering i kategorien 'patient'. Samtidig kan det antages, at Nord muligvis opfatter den ansattes kommentar om 'at det gider den ansatte ikke', som en tydeliggørelse af den ulige magtfordeling, som er til stede i 'patient-passer' kategorierne. Nord, som beskrevet tidligere, er i forvejen så taknemmelig for institutionen, at Nord også går 'på æggeskaller' overfor ansatte for ikke at være til besvær i forbindelse med medicineringen.

9.3.3. Om kravet til at være sig selv, men alligevel ikke

Vi vil i dette afsnit tage udgangspunkt i beboeren Sigge. Siggens fortælling og identitetskonstruktion trækker på mange af de samme elementer som Eddy og Nord i forhold til arbejdskundskaber, de institutionelle rammer og erfaringens betydning for identitetsdannelsen. Men Siggens fortælling afviger på flere måder, da Siggens fortælling bærer mere præg af at yde modstand til Botilbuddet og den institutionelle identitet, som institutionen foreskriver.

Vi har i løbet af denne analysedel, haft fokus på, hvordan det sociale har haft indflydelse på, hvordan beboerne på Botilbuddet konstruerer sig selv for at retfærdiggøre og legitimere deres ophold i institutionen. Men Gubrium og Holstein beskriver også, at der på trods af det sociales påvirkning af selvets konstruktion også er en personlig enhed, som er den enkeltes helt egen. Det personlige bliver i det senmoderne samfund ofte anset som modsætningen til det sociale, og "[the self] feels most at home separated from the madding crowd" (Gubrium & Holstein, 2001, s. 3). Det er netop den modstand på det sociales indflydelse, som vi blev opmærksomme på i vores interview med Sigge.

Sigge går til følelsesterapi, hvor De sammen med andre psykisk sårbare får redskaber til at kontrollere Deres følelser og få indsigt i andres (mentaliserings):

"Det er sådan noget... en-til-en psykolog [i starten], [og] så bliver [det en] lille gruppe, hvor man bare lærer [at] folk har samme problemer [som en selv], og så lærer vi bare lidt værktøj [til] at selvvalidere og alt det der, hvor man bare lærer værktøj til at være blid overfor sig selv og andre, ikke? Lære at være mere åben for, at folks følelser er deres egne" (Sigge, s. 3).

I citatet gør Sigge brug af forskellige former for sund fornuft, for at beskrive Deres situation, hvor Sigge 'bare lærer lidt værktøjer' og at 'folk har samme problemer som Dem'. Gubrium og Holstein beskriver, at mennesker gør brug af *almindelige ressourcer* i konstruktionen af sig selv og på den måde trækker på begreber, som opfattes som 'selvfølgelige'. Det kan antages, at Sigge forsøger at negligere betydningen af følelsesterapien, fordi det 'bare' er værktøjer, som for Sigge italesættes som selvfølgelige at kende til. Men selvom Sigge anerkender, at De har behov for at få værktøjer og 'lære, at folks følelser er deres egne', tager Sigge også afstand til, hvordan De skal lære dette. Sigge har gennemgående en anden håndtering og tilgang til institutionens krav og rammer, end Eddy og Nord giver udtryk for i tidligere afsnit. Sigge har ikke konkrete behov i forhold

til den støtte, som institutionen og ansatte kan tilbyde, men derimod har Sigge fokus på, at De selv kan og vil definere egne løsninger:

“Jeg ved, [at] jeg er sådan en [der] aldrig beder om hjælp, desværre, så det er svært for mig at sige, hvad jeg har brug for støtte i. Jeg prøver bare egentlig selv at finde ud af det, ikke, og så prøve at komme ud. Men altså jeg ved ikke, hvad andre folk kan hjælpe mig[...] med... Det er jo sådan, så finder jeg bare ud af det [hen ad] vejen ikke? Og jeg ved ikke hvor jeg går hen, men jeg finder derhen, ikke... Jeg er blevet meget velovervejet og jeg gør altid det rigtige” (Sigge, s. 4).

Sigge siger, at 'De bare finder ud af det hen ad vejen', 'at De er blevet meget velovervejet' og 'altid gør det rigtige'. Her trækker Sigge på “characterizations [that] depend on taken-for-granted meanings that appear both obvious and ordinary” (Gubrium & Holstein, 2001, s. 168). Her bliver der mellem os, som interviewere, og Sigge etableret en form for fælles forståelse af, hvad det rigtige er, og hvad det vil sige at være velovervejet. Gubrium og Holstein argumenterer for, at mennesker gør brug af denne teknik for at konstruere sig selv i henhold til de karakteristiske 'kategorier' mellem det turbulente og ikke-turbulente. I citatet gør Sigge brug af denne teknik, fordi De ønsker at kategorisere sig selv som ikke-turbulente på trods af, at De har ophold på et socialpsykiatrisk botilbud, som per automatik kan forstås som turbulent på grund af dets institutionelle karakteristika. Samtidig med at Sigge forsøger at kategorisere sig selv som ikke-turbulent, fortæller Sigge også, at 'De ikke ved, hvad andre kan hjælpe med'. Sigge understreger her, at den hjælp og støtte, som Botilbuddet kan bidrage med, ikke giver mening for Siggens situation. Denne forståelse af, hvad Sigge mener (og ikke mener), Botilbuddet kan bidrage med, bundes i Deres arbejdskundskab. Den institutionelle komponent er med til at definere, hvad Sigge ved institutionen har af eksplicite formål og værktøjer, samtidig med at Siggens erfaringsbaserede komponent allerede har besluttet, at Botilbuddet ikke kan tilbyde noget, som Sigge kan bruge, da De i højere grad trækker på egen tidligere erfaring.

9.3.3.1. “Det er jo min egen terapi”

Gubrium og Holsteins forståelse af den personlige enhed, trækker på Kenneth Gergens begreb om *det fyldte selv* (the saturated self), hvor selvet i dets interaktion med det senmoderne samfund bliver overstimuleret, forvirret og efterladt på grund af det sociales evige indflydelse. Gergen mener, at social interaktion kan føje til selvets konstruktion, men at selvet rent faktisk skal være alene: “seclusion, restoration, and recentering” (2000a, s. 98) for at blive 'hel' igen. Denne

proces for at opnå en identitetsdannelse isoleret fra institutionen kommer tydeligt til udtryk i Sigges fortælling:

“Jeg har lært mig selv at kende meget. Når man sidder på et værelse i 3 år for sig selv, så lærer man sig selv at kende. Så der brugte jeg også meget tid på at lære hvad kan jeg lide, hvad er der sket, hvorfor er jeg endt her... Det er jo bare min egen terapi, hvor jeg selv prøver[...]” (Sigge, s. 11).

Selvom Gubrium og Holstein argumenterer for, at vi lever i en hurtigt omskiftelig verden, hvor utallige diskursive miljøer skaber forvirring for selvets konstruktion, argumenterer de også for, at der på trods af det sociale, også findes et personligt selv (2000a, s. 97; 2001, s. 3-4). Gubrium og Holstein refererer til Arlie Hochschilds (1983 i Gubrium & Holstein, 2001) begreb om *falske identiteter* (false selves), som er en forsvarsmekanisme mennesker gør brug af, når de forsøger at afværge det sociale indflydelse på konstruktionen af identiteter. Her bliver falske identiteter: “an important, self-preserving function. They can be set up in serving to others, leaving the authentic, core self protected” (Gubrium & Holstein, 2001, s. 5). For at opnå og beskytte det personlige selv, upåvirket af det sociale indflydelse, har Sigge konstrueret en falsk identitet for at imødekomme behovet for ‘seclusion, recentering, and restoration’ indenfor de institutionelle rammer og ansattes krav til Sigge.

I Sigges situation bliver der presset på fra ansatte om, at Sigge *skal* indgå i fællesskabet, da der er nogle institutionelle rammer og diskurser, der foreskriver at en del af opholdets formål ligger i det sociale fællesskab for at opnå recovery. Det fremskrives i grundfortællingen at: “dét at indgå i sociale relationer kan være en vigtig del af recoveryprocessen” (Københavns Kommune, 2017, s. 10). Sigge konstruerer i følgende citat en falsk identitet for at imødekomme institutionens rammer om deltagelse i fællesskabet, uden at internalisere det i det personlige selv:

“[...] Altså jeg kommer kun derned [i fællesstuen] hvis personalet spørger. [Så] sidder [jeg] for mig selv og laver et eller andet. For det meste så kigger jeg bare fjernsyn, og 2-3 timer senere går jeg ned til mig selv og selvfølgelig snakker lidt personale lidt beboere ikke, men jeg er jo mest alene[...]” (Sigge, s. 17).

Sigges falske identitet bunder i forståelsen af, hvad institutionen kan og skal tilbyde Dem som det ‘normale’. Derfor kommer Sigge kun ned i fællesstuen, når ansatte spørger direkte. Men Sigge yder modstand mod, at institutionens normer skal blive Sigges egne normer. Institutionen skal ikke være med til at danne Sigges identitet. Sigge vil ‘bare’ gerne leve et liv på egne præmisser,

selvom Sigge anerkender, at der er nogle områder, hvor De har brug for værktøjer. Men Sigge mener ikke, at institutionens rammer kan hjælpe med det, fordi det bare er noget, 'Sigge selv skal'. Når vi spørger ind til, hvad Sigge kan lære af at være på Botilbuddet, siger De:

"Altså bare at leve et normalt liv og kunne være i egen lejlighed, og måske ikke være [paranoid]... Men det er jo ikke her de skal lære mig ikke at være paranoid... Altså nogle gange går vi en tur og [så siger ansatte] lad os gå op og træne og, ja, så jeg siger mest bare ja ikke, men jeg er blevet sådan en der mest klarer mig selv... Jeg behøver ikke så meget kontakt til dem, det siger de også selv... Det er jo egentlig bare mig selv, der selv skal få styr på det... Så for det meste er det bare jeg aftaler... eller vi aftaler vi laver et eller andet sammen, så nogle gange spørger de om jeg kommer ned i stuen fordi jeg... kommer ikke ud af min lejlighed særlig tit fordi jeg for det meste bare er alene ikke så" (Sigge, s. 5-6).

Sigge holder den turbulente identitet på afstand, da Sigge ikke kategoriserer det turbulente som en permanent del af Deres identitet. Sigge er mere interesseret i og fokuseret på at arbejde hen imod, at det ikke-turbulente selv - som Sigge selv definerer - kan blive en realitet. Men den personlige identitet er, ifølge Gubrium og Holstein, ikke lige så vigtig for institutionerne som den institutionelle identitet, og derfor forsøger ansatte at opfordre Sigge til at blive en del af fællesskabet. Som Sigge selv beskriver, forsøger ansatte at få Sigge til at deltage i det sociale fællesskab eller andre aktiviteter, 'selvom Sigge ikke behøver så meget kontakt til dem'. Ansatte præsenterer specifikke løsningsmuligheder, men her navigerer Sigge bevidst uden om de muligheder. Sigge har på forhånd defineret sine egne løsninger ud fra Sigges erfaringsbaserede komponent i Deres arbejdskundskab. Tidligere argumenterede vi for, at det identitetsarbejde, som skal laves hos det turbulente selv, ikke nødvendigvis skal accepteres af dem, som kategoriseres som turbulente. Sigge accepterer ikke de muligheder, som institutionen tilbyder, men gør i stedet brug af sin erfaring for at forhandle løsninger mellem sin personlige identitet og de institutionelle rammer, Sigge indgår i.

Men Sigge er meget bevidst om, at det er denne forsvarsmekanisme, De gør brug af. Sigge beskriver flere gange, at De selv har lært at klare sig, da Sigge som barn ikke oplevede at blive støttet af voksne. Som nævnt i et ovenstående analysedel, afsnit 9.3.1.2., fokuserer Eddy på, at det er Eddys eget ansvar at få det bedre. Sigge tager samme ansvar på sig, men Sigge argumenterer for, at ansvaret er Deres eget, *fordi* andre ikke formår at hjælpe, når der er brug for det: "Det er jo også noget [jeg] som lille... der havde jeg ikke nogen at få hjælp af, så jeg skulle egentlig ordne det selv. Ja, så man lærer bare at selv at klare den" (Sigge, s. 17).

I Sigges fortælling kommer Gubrium og Holsteins begreb om biografiske detaljer også til udtryk, men i modsætning til Eddy, er det ikke eksterne aktører, som pålægger ansvaret på Sigge, men Sigges *egen* selvkonstruktion at ansvaret er Deres (2000b, s. 169). Biografiske referencer (for eksempel en ubehagelig barndom) er ikke mere determinerende, end for eksempel diskursen i en velfærdsinstitution. Sigge trækker her på elementer af sin barndom, som er med til at konstruere Deres identitet som 'en, der bare klarer det selv'. Det kan antages, at det er disse former for minder, som Sigge bruger i sin identitetskonstruktion, fordi det er det, som der er institutionelt fokus på. Sigge har lært, hvilke elementer der institutionelt tillægges værdi, hvorfor Sigge fokuserer på, at der er en grund til, at 'De klarer sig selv'. Sigges arbejdskundskaber kommer her i fokus. Den erfaringsbaserede komponent i Sigges arbejdskundskab bidrager til, at Sigge ikke på samme måde har behov for fællesskabet, da De har vænnet sig til at klare det alene. Den institutionelle komponent i Sigges arbejdskundskab fører til en erkendelse og accept af at skulle være med i fællesskabet baseret på Deres forståelse af, hvad Botilbuddet kan gøre for Sigge. Sigge formår dermed at forhandle med institutionens rammer om, hvordan Sigge skal være beboer på Botilbuddet. Sigge beskriver, at 'ansatte godt ved', at Sigge ikke har brug for kontakten, men alligevel går Sigge med på institutionens præmisser. Institutionen har her fokus på turbulente særpræg frem for personlige ønsker.

9.4. Delkonklusion¹⁵

Beboerne på Botilbuddet forholder sig alle til, at de indgår i nogle institutionelle rammer, som skal tilgodeses. Her oparbejder beboerne arbejdskundskaber om, hvordan de er - og ønsker at være - beboere på Botilbuddet. Beboerne er bevidste om, at der er nogle krav og normer, som får indflydelse på deres institutionelle komponent, da beboerne skal forholde sig til institutionens krav. Men som analysedelen viser, er der mange forskellige måder, hvorpå beboernes institutionelle komponenter kommer til udtryk i forbindelse med konstruktionen af beboernes identiteter. Vi har i analysen identificeret, at især Nord og Eddy konstruerer sig selv med træk til de institutionelle identiteter, som de institutionelle rammer definerer. Men både Nord og Eddy argumenterer og definerer forskelligt, hvem og hvad de er. Her bliver virkeligheden også forhandlet, som den konstruktivistiske interaktionisme foreskriver. Især Nord 'danser tango' mellem at være i bedring og forblive turbulent nok til, at Nord kan forblive i institutionsregi. Her har det turbulente selv overtaget Nords eget personlige selv, og Nord frygter dermed ideen om, at

¹⁵ **Arbejdsspørgsmål 2:** På hvilken måde skaber den institutionelle ramme muligheder for identitetsdannelse hos beboerne?

De ikke længere kan kategoriseres som turbulent. Men Eddy har langt mere fokus på, at De skal ud i egen bolig og dermed leve et 'almindeligt hverdagsliv'. Eddy er fokuseret på at opnå en institutionel identitet, og konstruerer sig selv med de institutionelle begreber, som foreskrives både lokalt og translokalt. Men det er ikke alle beboere, som ønsker at blive tillagt institutionelle identiteter, hvor det ikke-turbulente selv er defineret. Sigge yder langt mere modstand mod de kategoriseringer og løsningsmuligheder, institutionen stiller til rådighed, og Sigge forsøger i langt højere grad at navigere uden om institutionens krav, da Sigge har defineret *egne* løsningsforslag. Hvad alle beboerne har til fælles er, at de alle primært trækker på erfaringskomponenten i deres arbejdskundskaber.

10. Diskussion

I dette kapitel vil vi kort diskutere, hvorvidt recovery kan forstås som en borgerinddragende metode i den Københavnske socialpsykiatri. Diskussionen vil tage udgangspunkt i Christensen og Jensens *deltagelsesbegreb* (2005). Deltagelsesbegrebet refererer til, hvordan mennesker deltager i forskellige sociale, politiske eller organisatoriske sammenhænge og hvilken indflydelse beboere har på forskellige beslutningsprocesser i forbindelse med deres udviklingspotentiale. Christensen og Jensen argumenterer for, at deltagelse samfundsmæssigt bliver opfattet som udtryk for bred magtfordeling mellem diverse aktører. Heri ligger der i deltagelsesbegrebet en forståelse af, at jo mere deltagelse der forekommer i forskellige institutionelle situationer, desto *mindre* brug for andre former for magtanvendelse (Christensen & Jensen, 2005, s. 21). Men Christensen og Jensen tilføjer, at deltagelse er ikke nødvendigvis tegn på demokrati og positiv indflydelse hos beboerne.

For hvornår har beboerne reelt mulighed for at have magten over egen recoveryproces? Recoveryorienteringen har et gennemgående fokus på, at der skal tages udgangspunkt i beboeren selv. Vi har i projektets indledning redegjort for, at recovery kan forstås som en udviklingsorienteret metode, som har til formål at udvikle den *enkeltes* mulighed for at 'komme sig'. Men på baggrund af projektets analyse, synes der at være dissonans mellem, hvornår beboernes recoveryproces rent faktisk tager udgangspunkt i beboerne selv, eller i ansattes praksis og grundfortællingens eksplícitte intention med recovery.

Vi er i vores analyse blevet opmærksom på, at beboerne alle forhandler og koordinerer deres hverdagsliv for at imødekomme *både* egen erfaringskomponent i arbejdskundskaben *og* de institutionelle rammer, som beboerne er underlagt på baggrund af deres visitering til § 107 botilbud. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt beboerne rent faktisk har mulighed for at deltage i deres recovery-proces og hverdagsliv på Botilbuddet på en sådan måde, at de genvinder magten

over eget liv, eller om der er tale om *bevidsthedskontrollerende magt*, hvor institutionens interesse i at udvikle aktive medborgere dominerer (Neidel, 2011, s. 281). Christensen og Jensen hævder at:

“...den deltagelse de nye deltagelsessystemer åbner adgang for, i stedet kan resultere i øget afmagt og manglende læring. Dette kan for eksempel ske ved, at brugere, borgere eller medarbejdere deltager i beslutningsprocesser, som der i praksis ikke kan øves nogen reel indflydelse på” (Christensen & Jensen, 2005, s. 13).

Det kan argumenteres, at denne illusion af medbestemmelse og deltagelse kommer af de institutionelle rammer, beboerne er i. De institutionelle rammer foreskriver, at der *skal* være medbestemmelse og aktiv deltagelse fra beboerens side, men der er mange forskellige måder, at beboerne forventes at deltage (Københavns Kommune, 2017; Socialudvalget, 2017). I analysen blev det forventet af institutionen, at Eddy er ansvarlig for sig selv og for diagnosticeringen af sin angst. Af Sigge blev det forventet, at det sociale fællesskab er ‘det rigtige’ for Sigge, på trods af at det ikke er Siggens eget behov. Her synes det især interessant, at begrundelserne for Eddy og Siggens deltagelse tager udgangspunkt i, at Eddy *skal* deltage for at blive rask, og Sigge *bør* deltage, for at blive rask (Christensen & Jensen, 2005, s. 22). Men bliver deltagelsen i egen recoveryproces så en individuel eller institutionel interessevaretagelse?

Der er på trods af institutionelle rammer hos alle beboerne et ønske om at leve et almindeligt hverdagsliv. Men ifølge Christensen og Jensen er et ønske om at deltage ikke altid ensbetydende med, at deltagelse reelt er muligt. Alle beboerne på Botilbuddet har et ønske om, at komme sig helt eller delvist af deres psykiske lidelser. Dog er Eddy og Siggens ‘*skal*’ og ‘*bør*’-deltagelse ikke nødvendigvis et udtryk for egen interessevaretagelse, som recoveryorienteringen ellers foreskriver som formålet. Det kan anses nærmere som et udtryk for at imødekomme de præmisser, som institutionen opstiller som *løsningsmuligheder*. Er det muligt altid at tage udgangspunkt i deltagelse, der er baseret på, at beboeren *vil*, når der samtidig er nogle institutionelle rammer som afgør *hvad* (VUM) og *hvor* (Botilbuddet) deltagelsen *bør* indebære? Og er der situationer, hvor magten er en nødvendighed?

Men i praksis er der nogle institutionelle kontrol- og magtmekanismer, der begrænser at deltagelsen fra beboerne rent faktisk fører til konkrete beslutninger og processer, som visitationsprocessen og udformningen af VUMen. Denne magtform beskriver Christensen og Jensen som den institutionelle magt: “[...]som ligger i en ureflekteret accept af institutionelle rammer for adfærd og dermed forbundne rutiner, vaner og normer[...]

 (Christensen & Jensen, 2005, s. 17). Vi blev i vores interview med Kim opmærksom på en sådan accept af institutionelle normer, da Kim kritiserer, hvordan systemet ikke formår at have blik for beboernes *hele* situation,

men alligevel 'bare passer Deres arbejde'. Denne kritik problematiserer systemets håndtering af opholdsbetaling, som beboere på § 107 botilbud skal betale. Kim's kritik antyder, at institutionens rutiner og normer ikke er tilstrækkeligt fleksible eller tilpasset beboernes behov og ressourcer.

11. Perspektivering

Da Kim nævnte problematikken med opholdsbetaling, blev vores opmærksomhed henledt tilbage til et tidligere projekt i løbet af studiet. I dette tidligere projekt fokuserede vi på, hvordan opholdsbetaling på Servicelovens § 110 botilbud (forsorgshjem) har indflydelse på det sociale arbejde, som forsorgshjemmene lovmæssigt skal tilbyde. Her blev Københavns Kommune gentagende kritiseret for håndteringen af de borgere, som er indskrevet på herberger. Kontaktpersonerne på § 110 botilbud kritiserede især, at Københavns Kommune manglede kompetencer i at samarbejde og koordinere borgerens situation på tværs af botilbud og forvaltninger.

Ifølge VIVEs rapport er koordinering og samarbejde på tværs af kommunale indsatser en opgave, som ansatte skal forholde sig til både i arbejdet med beboeren og institutionen (Benjaminsen, et al., 2018). I vores nuværende projekt beskriver Kim, at der er beboere, som ikke betaler husleje til Botilbuddet, og i den forbindelse oparbejder en stor gæld til kommunen. Disse mennesker oplever ofte også økonomiske udfordringer, og kan dermed ofte ende i situationer med en gæld til staten som vil 'følge med dem', selv når de er kommet ud af institutionen, og burde være 'recovered'. Det er fastsat i Serviceloven, at beboere skal betale for deres ophold på socialpsykiatrisk botilbud, men ifølge Kim er der ingen her-og-nu konsekvenser, hvis beboerne ikke betaler opholdsbetalingen.

Kim påpeger at systemet 'fejler' og 'svigter' de unge ved, at de kan ende i en stor gæld til kommunen, fordi de unge ikke har betalt husleje på Botilbuddet:

"De betaler ikke husleje fordi de bliver jo ikke smidt ud[...] [en beboer] betaler ikke husleje og så spørger jeg, hvorfor gør du ikke det? [...] Men der var en måned [hvor beboeren ikke kunne betale]...og så opdagede [beboeren at] der ikke skete noget ved det, så siden har De ikke betalt... så kiggede De på mig og sagde, 'du ved lige så godt som mig. Jeg bliver aldrig gældsfri' - men nu har [beboeren] så fået økonomisk værge, det overtalte jeg [beboeren] til... Jeg var jo ikke helt ærlig overfor [beboeren], vel jo, det var jo frivilligt ville [beboeren] gik jo med til det, men da vi sad på vej op i retten der sagde [beboeren] 'jeg ved ikke hvad jeg svarer endnu', så sagde jeg jo, det er bedst, du gør det frivilligt[...] Jeg synes jo ikke

[beboerne] skal smides ud her, det er ikke det jeg taler for, men jeg ser jo de kommer herfra med en kæmpe gæld” (Kim, s. 16-17).

I forlængelse af ovenstående diskussion, ville det være interessant at gå i yderligere i dybden med nærværende problemstilling om manglende koordinering på tværs af kommunen, herunder dilemmaet omkring opholdsbetaling. Kims eksempel beskriver, at opholdsbetalingen kan have konsekvenser for beboerens økonomi og på den måde mulighed for at komme sig. Men der er også et andet interessant perspektiv i Kims eksempel. Kim ‘presser’ beboeren til at få en økonomisk væрге, og siger at Kim ‘[...] ikke var helt ærlig over for [beboeren]’. Men det kan forekomme paradoksalt, at Botilbuddet, som er bostøtte og dermed skal forberede beboerne til at komme i egen bolig, kan oparbejde en gæld til kommunen på grund af manglende betalt husleje.

12. Konklusion

Dette projekt har haft til formål at besvare følgende problemformulering: *På hvilken måde påvirkes ansattes praksisarbejde og beboernes identitetsdannelse på § 107 botilbud af den institutionelle ramme, de indgår i?*

Vi har undersøgt, hvordan hverdagslivet opleves og koordineres for ansatte og beboere i socialpsykiatrien i Københavns Kommune. Vi har indsamlet empiri på et socialpsykiatrisk botilbud for unge, hvor vi i løbet af to eftermiddage og aftener fik mulighed for at interviewe henholdsvis 3 ansatte og 3 beboere. Derudover har vi gjort brug af observationer for at få indblik i relationen mellem beboere og ansatte. Vi har gennemgående været interesseret i at undersøge, hvordan hverdagslivet opleves for aktørerne *in situ* med et konstruktivistisk interaktionistisk perspektiv. Nysgerrigheden opstod, da vi blev opmærksomme på, at det nationale og kommunale fokus på recoveryorienteringen som udviklingsmetode primært er baseret på opfølgingsstudier, og dermed ses der et hul når det gælder viden om hverdagslivet *mens* det opleves. Gennemgående har vi taget teoretisk udgangspunkt i Dorothy Smiths institutionelle etnografi. Vi har derudover suppleret med Jaber F. Gubrium og James A. Holsteins teori om *institutionelle identiteter* for at gå i dybden med, hvilken betydning de socialpsykiatriske rammer har for beboernes identitetsdannelse.

Problemformuleringen besvares af vores to analysedele og arbejdsspørgsmål dertil. Vores første arbejdsspørgsmål fokuserede på ansattes arbejdskundskaber og de institutionelle rammers påvirkning af disse: *Hvilke arbejdskundskaber italesættes af ansatte og hvordan relaterer de sig til den institutionelle ramme, de indgår i?* Vores analyse viste, at det især er relationsarbejdet til beboerne, som de ansatte prioriterer. De ansatte trækker primært på den erfaringsbaserede komponent af deres arbejdskundskab, men deres praksis bliver også begrænset af styrende

relationer, som defineres translokalt. Vi påviste i vores analyse, at voksenudredningsmetoden (VUM), grundfortællingen og omstillingsplanen for Københavns socialpsykiatri fik direkte indflydelse på ansattes praksis, da disse dokumenter begrænsede ansatte og institutionens ressourcer, enten fagligt eller økonomisk. Ansattes arbejdskundskaber formes i forhandlinger, interaktioner, institutionelle krav og regler de er underlagt, men også med beboerne, hvor ansatte igen trækker på deres erfaring i relationsarbejdet.

Vores andet arbejdsspørgsmål og analysedel havde fokus på beboerne og hvordan institutionen påvirkede deres identitetsdannelse: *På hvilken måde skaber den institutionelle ramme muligheder for identitetsdannelse hos beboerne?* I denne analysedel konkluderede vi, at den institutionelle ramme skaber muligheder for identitetsdannelse hos beboerne gennem deres interaktioner og forhandlinger med de ansatte og institutionelle krav og normer. Beboernes identitetsdannelse medfører en udvikling af arbejdskundskaber, meget lig de ansattes, hvor beboerne trækker på (personlig) erfaring samt implicit og eksplicit viden om institutionens forventninger til beboerne. Analysen viser dog, at beboernes identiteter, og italesættelsen heraf, varierer mellem vores 3 informanter. Nord og Eddy identificerer sig i høj grad med institutionens rammer og løsninger på deres turbulente selv, hvor Sigge i højere grad identificerer sig med egne løsninger, frem for institutionens. Fælles for alle 3 beboere er, at de trækker på den erfaringsbaseret komponent i deres arbejdskundskaber, ligesom de ansatte.

Overordnet konkluderer vi baseret på vores analyse, at de institutionelle rammer påvirker både ansattes praksisarbejde samt beboernes identitetsdannelse på dette § 107 Botilbud. Dog bliver der i hverdagslivet forhandlet på tværs af aktører og lokaliteter. Der bliver i forbindelse med ansatte og beboeres arbejdskundskaber primært trukket på den erfaringsbaserede komponent, som især forhandles med institutionelle krav om at 'komme i mål'. At ansatte og beboere trækker på den erfaringsbaserede komponent, antyder til at faglighed og den institutionelle komponent i arbejdskundskaben kommer i 2. række, når det gælder socialt arbejde og hverdagslivet på Botilbuddet.

13. Litteraturliste

Benjaminsen, L., Grønfeldt, S.T. & Jensen, M.C.F. (2018): *Kompleksitet i borgersager og opgaveløsningen i socialpsykiatrien. En kvalitativ undersøgelse i fire kommuner.* Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd - VIVE

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020): *Kvalitative metoder - en grundbog.* 3. udgave, Hans Reitzels Forlag.

Christensen S. & Daugaard Jensen. P. E. (2005). Indledning. Sammenhængen mellem magt og deltagelse: I: Kontrol i det stille (s. 11-25). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

DeVault, M.L. & McCoy, L. (2006): *Institutional Ethnography: Using interviews to Investigate Ruling Relations.* i Dorothy E. Smith: Institutional Ethnography as Practice

Gubrium, J.F. & Holstein, J.A. (2000a): The Self in a World of Going Concerns. Symbolic Interaction, vol. 23, no. 2, pp. 95-115.

Gubrium, J.F. & Holstein, J.A. (2000b): The Self We Live By - Narrative Identity in a Postmodern World. Oxford University Press

Gubrium, J.F. & Holstein, J.A. (2001). Institutional Selves: Troubled Identities in a Postmodern World. ISBN: 9780195129281. Oxford University Press

Gubrium, J.F. & Holstein, J.A. (2009): Analyzing Narrative Reality. ISBN: 9781483317113. SAGE Publications

Guldager, J. (2017): *Kundskabsformer og metodeforståelse.* I Guldager, J. & Skytte, M (red.): Socialt arbejde - teorier og perspektiver. Akademisk forlag

Jacobsen, M. H., & Kristiansen, S. (2001): Farligt feltarbejde: etik og etnografi i sociologien. Aalborg Universitetsforlag, Kap. 4: Deltagende observation – Sociologi som etnografi, s. 33-50 (17 sider) (PDF)

Jacobsen, M. H., Jørgensen, A. og Svendsen-Tune, S. (2005): *Sensitiv sociologi - undersøgelser af udsatte og udstødte mennesker.* I Jacobsen, M.H., Kristiansen, S. og Prieur, A (red.): Liv, fortælling og tekst - Strejftog i kvalitativ sociologi. Aalborg Universitetsforlag

- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2003):** *At skabe en klient - institutionelle identiteter i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2005):** *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. Hans Reitzels Forlag
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2017):** *Kvalitativ analyse - syv traditioner*. Hans Reitzels Forlag
- Kristiansen, S., & Krogstrup, H. K. (1999):** Deltagende observation: introduktion til en samfundsvidenskabelig metode. Hans Reitzels Forlag. Kap. 5: Faser og trin i deltagende observation, s. 124-164
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015):** *Interview*. 3. udgave, Hans Reitzels Forlag
- Københavns Kommune (2017):** *Vores grundfortælling - den københavnske socialpsykiatri*. Socialforvaltningen, Center for Politik
- Lund, R. & Magnussen, M.L. (2018).** Intersektionalitet, virksomhedskundskab og styringsrelationer: Institutionel Etnografi og hverdagens sociale organisering. Tidsskrift for kønnforskning, 42(4), 268–283. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2018-04-05>
- Mead, G.H. (2017):** *Selvet, sindet og samfundet*. Akademisk Forlag
- Molstrom, I. M., Nordgaard, J., Urfer-Parnas, A., Handest R., Berge, J. & Henriksen, M. G. (2022):** *The prognosis of schizophrenia: a systematic review and meta-analysis with mega-regression of 20-year follow-up studies*. Schizophrenia Research 250 (2022), p. 152-163. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.schres.2022.11.010>
- Neidel, A. (2011):** *“På vej? Kritiske analyser af recovery-orienteringen af det socialpsykiatriske arbejde”* Forskerskolen i Livslang Læring, Roskilde Universitet
- Regeringen (2019):** Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre & Socialistisk Folkeparti *Aftale om satspuljen på sundhedsområdet 2019-2022*.
- Skytte, M. (2008).** Livshistorier som videnskilde i socialt arbejde. I Jacobsen, M. H. & Pringle, K. (red.) *At forstå det sociale - sociologi og socialt arbejde*. Frederiksberg: Akademisk Forlag, s. 245-264
- Smith, D. E. (2005):** *Institutional Ethnography - a sociology for people*. AltaMira Press

Socialstyrelsen (2022): *Voksenudredningsmetoden Version 2.0. Socialstyrelsen*

Socialudvalget (2017): *Oplæg til omstillingen af socialpsykiatrien 2017-2025.* Københavns Kommune, via link

<https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Socialudvalget/m%C3%B8de-30112016/referat/punkt-2>

Szulevicz, T. (2020): *Deltagerobservation.* I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): Kvalitative metoder - En grundbog. Hans Rietzels Forlag

Sørensen, H.V. & Andersen, J.H. (2006): *Udflytning fra §92 botilbud - En undersøgelse af erfaringer med muligheder og barrierer for at beboere kan flytte ud.* ISBN 87-90964-33-0. Videnscenter for Socialpsykiatri.

Topor, A. (2002): *At komme sig - et litteraturstudie om at komme sig efter alvorlig psykisk sygdom.* Videnscenter for Socialpsykiatri

Topor, A. (2005): *Fra patient til person - hvad hjælper mennesker med svære psykiske problemer?.* Akademisk Forlag

WHO (World Health Organization Collaboration Project) (2007): *Recovery from schizophrenia - an international perspective.* Hopper, K, Harrison, G, Janca, A & Sartorius, N (red.). Oxford University Press

13.1. Hjemmesider:

Kommunernes Landsforening (2016): *Flere og flere psykisk syge presser botilbuddene.* Fundet sidst d. 10 marts, 2023.

<https://www.kl.dk/nyheder/momentum/2016/flere-og-flere-psykisk-syge-presser-kommunerne/>

14. Resumé

Dette projekt præsenterer en undersøgelse af hverdagsliv og identitetsdannelse for ansatte og beboere i et § 107-botilbud i Københavns Kommunes socialpsykiatri. Gennem interviews og observationer, undersøger vi, hvordan de institutionelle rammer påvirker både ansattes arbejdskundskaber og arbejdspraksis samt beboernes identitetsdannelse. Vi bruger Dorothy Smiths teori institutionel etnografi samt Gubrium og Holsteins teori om institutionelle identiteter til at udforske vores empiriske data yderligere. Projektet har til formål at besvare denne problemformulering: "På hvilken måde påvirkes ansattes praksisarbejde og beboernes identitetsdannelse på § 107 botilbud af den institutionelle ramme, de indgår i?".

Analysen er opdelt i to arbejdsopgaver, det første med fokus på ansatte og det andet på beboerne. Første del af analysen viser, at ansatte trækker på erfaringsbaseret arbejdskundskaber og prioriterer relationen til beboerne frem for deres institutionelle faglighed. Ansatte er også begrænset af de institutionelle rammer i arbejdet på baggrund af de adgange og de ressourcer, de får stillet til rådighed. Anden del af analysen viser, at beboernes identitetsdannelse sker gennem interaktion og forhandling med ansatte samt de institutionelle rammer, de er en del af. Denne identitetsdannelse bygger også på beboernes egen arbejdskundskab, erhvervet gennem interaktion med deres omgivelser. Projektet konkluderer, at de institutionelle rammer påvirker både ansattes arbejdskundskaber og praksis samt beboernes identitetsdannelse. Men både ansatte og beboere trækker på arbejdskundskabernes erfaringsbaserede komponent, hvilket indikerer, at institutionernes position som 'herskende relation' måske ikke er så fremtrædende som diskursivt fremskrives.

15. Bilag vedhæftet

15.1. Bilag 1: Abstract + Resumé- indgår også i dette projekt

15.2. Bilag 2: Interviewguide 1.0 + 2.0

15.3. Bilag 3: Kodning

15.4. Bilag 4: Portfolio Astrid + Dina